

9 771335 828003

mesačník o filmovom dianí
(nielen) na Slovensku

www.filmsk.sk

film

sk

2 —
2024 ▶ 2,50 €

rozhovor: Martin Kollar

téma: 25 rokov Film.sk

aktuálne: otvorenie Kina Lumière — 74. MFF Berlinale

novinky: Vojna policajtov — Tancuj Matylda

recenzia: Tretí koniec palice — Chlapec a volavka — Bastard —

Blažine lekcie — Club Zero — Prvý deň môjho života —

Volám sa Edgar a mám kravu — Lieta v tom — Jedeme na teambuilding

príloha: Filmové festivaly a prehliadky v roku 2024

KINO
LUMIERÉ

TEŠÍME SA NA
VAŠU NÁVŠTEVU

KINO SLOVENSKEHO FILMOVÉHO ÚSTAVU
WWW.KINO-LUMIERE.SK

úvodník

„Nápad založiť filmový časopis venovaný slovenskej kinematografii vznikol v čase, keď sa stal generálnym riaditeľom SFÚ Peter Dubecký. Jedným z jeho manažérskych rozhodnutí bolo začať vydávať programovú skladačku, ktorá by informovala o filmoch z archívu SFÚ, premietaných vo vtedajšej študijnej kinosále SFÚ v Charlie centre (dnes Kino Lumière). Vtedy sme si uvedomili, že by bolo dobré informovať nielen o filmoch z nášho archívu, ale aj o novovznikajúcich domácich filmoch, hoci ich vtedy nebolo veľa, o filmových podujatiach, filmovom školstve a o celom audiovizuálnom prostredí,“ hovorí v téme čísla zakladajúca šéfredaktorka *Film.sk* Simona Nôtová. Náš časopis tento rok oslavuje 25 rokov od svojho založenia. Je to dlhé obdobie, počas ktorého sa výrazne zmenila nielen podoba *Film.sk*, ale aj podoba slovenskej kinematografie. O tom, akými premenami za štvrtstoročie časopis prešiel, ako sa v ňom zrkadlil stav slovenskej kinematografie, aj o tom, aká budúcnosť *Film.sk* čaká, keď od leta prestane vychádzať v tlačenej podobe a bude dostupný len online na novej internetovej stránke, sa dočítate v texte Márie Ferenčuhovej.

Recenzií, v ktorých film dostane plný počet bodov, nemávame až tak veľa. V tomto čísle nájdete hneď tri. Päť „hviezdičiek“ získali dokument Jara Vojteka *Tretí koniec palice*, nový animovaný film Hajaa Mijazakiho *Chlapec a volavka* a víťazný film festivalu v Karlových Varoch, dráma *Blažine lekcie* bulharského filmára Stephana Komandareva. Okrem toho recenzujeme aj historickú kostýmovú drámu *Bastard* režiséra Nikolaja Arcela ocenenú tromi Európskymi filmovými cenami, novinku Jessiky Hausner *Club Zero* a jej krátky animovaný predfilm *Volám sa Edgar a mám kravu* v réžii Filipa Diviaka, taliansku komédiu *Prvý deň môjho života* režiséra Paola Genoveseho a dve domáce česko-slovenské, resp. slovensko-české komédie *Lieta v tom* a *Jedeme na teambuilding*. Medzi novinkami potom predstavujeme samostatný režijný debut Rudolfa Biermanna *Vojna policajtov* aj koprodukčnú drámu *Tancuj Matyllda*. Tretia februárová domáca novinka, česko-slovenský dokument Marty Kovářovej *Svet podľa môjho otca*, ktorá hovorí o túžbe zachrániť planétu a o vzťahu otca s dcérou, sa nám do čísla nevošla, lebo do plánu premiér pribudla tesne pred našou uzávierkou. Podobne je to s komédiou *Franta mimozemšťan* s 10-percentným slovenským podielom.

V čísle nájdete aj šesť filmových profilov, tradičnú februárovú prílohu *Filmové festivaly a prehliadky v roku 2024* a takisto rozhovor s kameramanom, fotografom a režisérom Martinom Kollarom, v ktorom rozpráva o svojom novom filme *Here*. „Tento film sa nakrúcal počas rokov 2019 – 2023. Svet vybuchoval všetkými možnými spôsobmi a krízami, takže nechtiac to bol asi najlepší čas pre vznik takéhoto filmu. Málokedy to býva takéto besné,“ prezrádza Kollar. „Robili sme ho ako hlinenú sochu, pridávali sme hmotu a pokiaľ nám to držalo, tak sme sa tešili, a keď sa nám to celé zrútilo, tak sme ďalej na ten kýpeť, už poučení, nalepili zase niečo ďalšie,“ dodáva. ◀

— Matúš Kvasnička —

film.sk

mesačník o filmovom dianí
(nie len) na Slovensku / 25. ročník

Vydavateľ:

Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

film.sk / Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava

tel.: 02/57 10 15 25

fax: 02/52 73 32 14

e-mail: filmsk@sfu.sk

Šéfredaktor:

Matúš Kvasnička

Redakcia:

Mária Ferenčuhová

Barbora Nemčeková

Redakčná rada: Peter Dubecký

[generálny riaditeľ SFÚ]

Rastislav Steranka

[riaditeľ NKC – SFÚ]

Maroš Brázda

[vedúci edičného oddelenia SFÚ]

Miroslav Ulman

[odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ]

Simona Nótová-Tušerová

[tlačová tajomníčka SFÚ]

Štefan Vraštiak

Jazyková redakcia:

Zuzana Vrabcová

Design & grafická úprava: p & j

Tlač: ULTRA PRINT, s.r.o.

Uzávierka čísla 2/2024: 25. 1. 2024

Snímka na titulnej strane:

Vojna policajtov – Cinemart SK

Objednávania Film.sk:

L.K. Permanent, Zuzana Hrušková

tel.: 02/49 11 12 02,

e-mail: hruškova@predplatne.sk

Film.sk vychádza s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať
s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

Vydanie časopisu
finančne podporil

— foto: Lucia Kovalová —

- 3 **myslím si**
- 4 — 7 **téma:** 25 rokov Film.sk
- 8 — 11 **aktuálne:** otvorenie Kina Lumière / 74. MFF Berlinale
- 12 — 13 **premiéry v kinách**
- 14 — 16 **novinky:** Vojna policajtov / Tancuj Matylda
- 17 — 21 **rozhovor:** Martin Kollar
- 22 — 34 **recenzia:** Tretí koniec palice / Chlapec a volavka / Bastard /
Blažine lekcie / Club Zero / Prvý deň môjho života /
Volám sa Edgar a mám kravu / Lieta v tom /
Jedeme na teambuilding
- 35 **správy z filmového diania**
- 36 **z filmového archívu do digitálneho kina**
- 37 **moje obľúbené slovenské filmy / zásadné filmy**
- 38 — 41 **profil:** Eugen Gindl / Stanislav Barabáš / Anton Mrvečka /
Eugen Mateička / Viera Polakovičová / Ivan Janovský
- 43 **správy z filmového diania**
- 44 — 45 **blu-ray / filmové publikácie / čo robia**
- 46 **svet spravodajského filmu:** Týždeň vo filme
- 47 **výročia / stalo sa za 30 dní**
- 48 — 52 **príloha:** Filmové festivaly a prehliadky v roku 2024

myslím si

František Gyárfáš

programátor, vysokoškolský učiteľ a spisovateľ

— Kiná boli kedysi najmä tma. Tma je vzácna komodita. Svetlo je v divadle, v krčme, v obývačke. V mestách žiari nočná obloha tak, že ani hviezdy nevidno. Tmy sa bojíme najmä kvôli ľuďom. S ľuďmi zhasíname, až keď ich poznáme na kožu.

— Tma v kinách je dôležitá. Umožňuje preniesť sa do čiernej diery v *Interstellar* alebo do brazílskeho pralesa v *Mužovi z Ria*. Sústrediť sa na kráľovskú opicu na stene mrakodrapu alebo zúčastniť sa raňajok anglického kráľa s Churchillom.

— Filmy sú najrealistickejšie svety, aké sme kedy vytvorili. Na rozdiel od kníh si ich nedokážeme predstavovať po svojom. Čitatelia kníh bývajú často sklamaní: ich Athos vyzeral inak. Vo filme je premietaný svet hotový; nedá sa zjednávať. Preto je tma taká dôležitá.

— Lenže tak to bolo kedysi, a dnes už nie je. Najprv prišla televízia. Už sme nemuseli chodiť za cudzími svetmi do kina. Zrušili sme tmu. Filmy pozeráme doma: za svetla, uprostred spoločenských konverzácií, na pol oka. Pri nich večeríme, telefonujeme, myslíme na iné veci. Červie diery do vymysleného univerza nahradila rozptýlená pozornosť.

— To najhoršie malo ešte len prísť. Televízor bol aspoň pripútaný k jednému miestu a času. Dalo sa zhasnúť, vypnúť telefón a sústrediť sa. Počítače, internet a všadeprítomné mobily nás prepojili tisíckami spojení s multiverzom priestorov a vzťahov. Sme v trvalom spojení so všetkými ľuďmi, ktorých máme v adresároch, a s mnohými v bublinách. Môžeme hľadať fakty alebo zbierať fake news. Môžeme uveriť, neveriť, overovať, šíriť.

— Informačná pandémia zachvátila v priebehu dvoch desaťročí celé ľudstvo. Žijeme naraz v mnohých virtuálnych svetoch, sme nimi uštvaní a nedokážeme sa odpojiť. Iba občas vzhliadneme od mobilov a obrazoviek. Aj potme, v intimite vlastných postelí na nás dorážajú svety iných ľudí.

— Kiná dnes dostali novú, celkom opačnú úlohu. Vyzerajú rovnako: treba do nich prísť, kúpiť si lístok, sadnúť si a počkať na tmu. Lenže potom v tme zažívame unikátny pocit, že sme sa odstrihli. Na chvíľu – na dve, dnes už aj na tri hodiny – sme vtiahnutí do jedinej reality filmu. Sme iba v Barbielande, či na bojisku Waterloo. Nie naraz všade.

— Kiná dnes poskytujú popri filmoch ešte čosi navyše. Stali sa oázami vynútenej sústredenosti.

— O pár týždňov znovu otvorí Kino Lumière. Uvidíme sa tam: pred filmom aj po ňom. Ale v kine nie. Tam, v blahodarnej tme, budeme sami so sebou. A pochopiteľne, s King Kongom osobne. ◀

Minulosť, súčasnosť a budúcnosť časopisu Film.sk

Mesačník Film.sk v roku 2024 vstúpil do 25. roku svojej existencie. Akými premenami za takmer štvrtstoročie prešiel? Ako sa v ňom za ten čas zrkadlil stav slovenskej kinematografie, ale i filmovej kritiky a publicistiky?

A predovšetkým – aká budúcnosť ho čaká, keď od leta prestane vychádzať v tlačenej podobe a bude dostupný len online na novej, modernej internetovej stránke?

Prvé kroky

Keď v roku 2000 vyšlo v náklade 500 kusov prvé číslo *Film.sk*, bol to 32-stranový čiernobiely, maloformátový bulletin. Druhé číslo vyšlo už v náklade 1000 kusov a s väčším rozsahom. A hoci obsahom i typom informačného servisu sa v prvých rokoch existencie od dnešného *Film.sk* výrazne líšil (v čase, keď internet nebol ani zďaleka všadeprítomný, prinášal napríklad aj mesačný program vybraných kín a filmových klubov), rubriky ako *Téma*, *Rozhovory*, *Novinky* či *Recenzie* tvorili už vtedy základnú kostru každého čísla. Jeho šéfredaktorkou a zároveň jedinou členkou redakcie bola vtedy Simona Nôtová, dnešná tlačová tajomníčka SFÚ. „Nápad založiť filmový časopis venovaný slovenskej kinematografii vznikol v čase, keď sa stal generálnym riaditeľom SFÚ Peter Dubecký. Jedným z jeho manažérskych rozhodnutí bolo začať vydávať programovú skladačku, ktorá by informovala o filmoch z archívu SFÚ, premietaných vo vtedajšej študijnej kinosále SFÚ v Charlie centre (dnes Kino Lumière). Vtedy sme si uvedomili, že by bolo dobré informovať nielen o filmoch z nášho archívu, ale aj o novovznikajúcich domácich filmoch, hoci ich vtedy nebolo veľa, o filmových podujatiach, filmovom školstve a o celom audiovizuálnom prostredí,“ vysvetľuje Nôtová. „V spoločnej debáte s Petrom Dubeckým, ale aj s Mariánom Brázdom, ktorý bol už vtedy vedúcim edičného oddelenia SFÚ, sme dospeli k názoru, že začneme vydávať pravidelný mesačník v praktickom malom formáte, aký by mala programová skladačka kina. Pri jeho koncipovaní sme vychádzali z toho, že slovenská kinematografia, to nie sú len filmy, ale aj široké spektrum iných vecí. Slovenskú kinematografiu totiž netvorí len aktuálna filmová produkcia, ale aj mnoho ďalších profesií a činností, filmové publikácie a filmové vzdelávanie, filmová história a historiografia, filmové festivaly a podujatia. A ak aj v začiatkoch fungovania *Film.sk* nevznikalo veľa nových filmov, boli tu filmy, ktoré sa nakrútili už dávno a mohlo sa o nich písať v novom kontexte.“

Súčasťou kinematografie sú aj kiná. V roku 2000 boli mnohé zastarané a, samozrejme, bez digitálnej techniky. Zároveň v roku 2000 vznikol prvý multiplex vo vtedajšom OC Polus a ponúkal publiku celkom nový zážitok. Kvalitu bratislavských kín v roku 2000 pre *Film.sk* hodnotili dvaja celkom mladí filmoví novinári, Daniel Bernát a Matúš Kvasnička. Obaja sa neskôr stali šéfredaktormi tohto časopisu. Do *Film.sk* však písali aj iní absolventi či študenti VŠMU, z ktorých sa medzitým stali renomovaní filmoví teoretici a teoretičky, novinári alebo filmoví profesionáli. „Od roku 2001 tvorili redakciu dvaja ľudia – šéfredaktorka a tajomníčka redakcie, a okrem študentov doň prispievali aj iní externisti – filmoví tvorcovia a odborníci. Pravidelné rubriky by sa však neudržali bez textov, dát či štatistik od mnohých interných pracovníkov SFÚ. Za všetkých spomeniem aspoň Mira Ulmana, Štefana Vraštiaka či Ľubicu Orechovskú. Článkami prispievali aj tajomníčka redakcie Dáša Čiripová a neskôr Eva Michalková,“ hovorí Simona Nôtová.

Oživenie kinematografie a premeny Film.sk

Keď sa v rokoch 2008 – 2009 rodil zákon o Audiovizuálnom fonde, *Film.sk* na ploche viacerých čísel pri niesol anketu, v ktorej sa filmoví profesionáli postupne vyjadrovali k budúcej inštitúcii i legislatíve. Vznik Au-

diovizuálneho fondu v roku 2009 následne kinematografické prostredie obrodil a do veľkej miery zmenil. „Začalo vznikať viac filmov, k tvorbe sa vracali nielen skúsenejší filmári, ale pribúdala aj mladá generácia,“ spomína na tento obrat v audiovizuálnom prostredí prvá šéfredaktorka. „Kým v začiatkoch sme hľadali, čím jednotlivé rubriky naplniť, zrazu sme do toho malého bulletinového formátu nedokázali dostať všetko, čomu sme chceli venovať pozornosť. A tak v roku 2011 časopis zmenil svoj formát na A5 a predovšetkým narástol jeho rozsah.“

Film.sk bol vo vnútri síce stále čiernobiely, ponúkal však čoraz pestrejší, nielen informačne nasýtený, ale aj názorovo bohatý obsah. Postupne vymizli informácie o programe kín, ktoré boli ľahko dostupné aj cez iné kanály, zato pribúdali informácie o množiacich sa filmových podujatiach na Slovensku a o úspechoch slovenského filmu v zahraničí. V roku 2012 sa v časopise prvýkrát objavilo komplexné výročné hodnotenie domácej hranej, dokumentárnej i animovanej tvorby, ba aj prvé bodovanie novovzniknutých slovenských filmov. *Film.sk* tak nadobudol identitu a obsahový profil, ktoré si zachováva dodnes.

Po 13 rokoch intenzívnej šéfredaktorskej práce Simony Nôtovej prišiel na jej miesto v tom čase už skúsený novinár Daniel Bernát. „*Film.sk* som poznal od jeho začiatkov, ako čitateľ aj ako občasný prispievateľ. Považoval som ho za dôležitý už z toho dôvodu, že nám ako študentom a čerstvým absolventom filmovej vedy poskytoval priestor na písanie. No a tým, že sa zameriaval na slovenskú kinematografiu, bol určite dôležitý aj pre samotných tvorcov a profesionálov z audiovizie. Oceňoval som to, čo rozbehla Simona, a spočiatku mi išlo najmä o udržanie kontinuity. Aj v tom zmysle, aby som nepodliezol nastavenú úroveň,“ vysvetľuje pre *Film.sk*. Keďže sa mu základná zostava rubriky časopisu zdala dobrá a výpovedná, dopĺňal ju skôr kozmeticky. K zásadnejšej zmene podľa jeho slov došlo až so zväčšením formátu časopisu v roku 2018. „Práve preto, že slovenská audiovizia sa vyvíjala, zdalo sa nám vhodné prispôsobiť tomu aj formát a vzhľad časopisu. Chceli sme vytvoriť niečo, čo bude pôsobiť sebedovo a reprezentatívne aj navonok. Čo by na seba ešte viac upozornilo a tým pritiaholo pozornosť aj k slovenským filmom a k témam tunajšej audiovizie. Tá zmena bola výsledkom tímovej práce. Cítil som podporu zvnútra SFÚ, dobre sa hľadali možné úpravy časopisu v debatách s redaktorkou Zuzkou Sotákovou, no a najväčší kus práce na novom koncepte odviezol grafik Peter Juríček. Robili sme, samozrejme, aj kompromisy, aby cena za výrobu časopisu radikálne nenarástla. Ale aj tak bola, prirodzene, vyššia ako predtým a bez podpory AVF by nebola dlhodobo udržateľná.“ Zmenu formátu a celkového vizuálu oceňuje aj prvá šéfredaktorka Simona Nôtová: „Som veľmi rada, že *Film.sk* sa po nástupe Daniela Bernáta stal plnoformátovým farebným časopisom, postaveným nielen na textoch, ale aj na obrazovej zložke, ktorá je často nielen pútavá, ale aj významotvorná. Je to svojbytný, profesionálny časopis, ktorý stojí na trhu a zároveň si stále zachováva pôvodnú ideu, s akou sme ho zakladali: informovať primárne o slovenskej kinematografii a písať o zahraničných filmoch alebo tvorcov najmä z našej perspektívy, v kontexte domácej kinematografie, pretože tá nie je ani úzka, ani malá, a má sa čím pochváliť.“

Keďže však *Film.sk* spočiatku nebol – pre svoj bulletinový formát a čiastočne i obsahový profil – štandardným časopisom, od samého začiatku sa viedla debata, či má byť spoplatnený alebo verejne dostupný ako zdroj informácií pre filmársku obec. „V prvých rokoch SFÚ financoval *Film.sk* z vlastných prostriedkov. Jeho tlačaná verzia bola síce od začiatku spoplatnená, no zároveň bol zadarmo dostupný online,“ spomína Nôtová. Táto dualita pretrváva dodnes, hoci časopis prešiel zreteľným vývojom. Počet čitateľov bezplatnej online verzie pritom výrazne prevyšuje počet predplatiteľov tlačenej verzie, ktorý dnes vychádza v náklade 600 kusov. To otvára debatu o jeho budúcnosti.

Poučenie z krízového vývoja? Online magazín o slovenskej kinematografii

Koncom roka 2019 nastúpil na miesto šéfredaktora Matúš Kvasnička, ktorého ambíciou bolo rozšíriť čitateľskú základňu *Film.sk* od užšie profilovaného čitateľa, napríklad z radov filmových profesionálov a profesionálok, smerom k širšiemu publiku. „To sa z rôznych dôvodov výraznejšie nepodarilo,“ priznáva o štyri roky neskôr. „*Film.sk* má potenciál zaujať aj bežného filmového fanúšika, no sú tu limity, ukotvené najmä v užšom zameraní časopisu

sledná inflácia vyhnali nahor aj výrobnú cenu časopisu. „Z týchto kríz sa pod obsah časopisu asi najviac podpísala pandémia. Bolo to obdobie neistoty a chaosu, keď jeden deň niečo platilo a na druhý deň platilo niečo iné. Museli sme veľa improvizovať a na pulze dňa sme sa snažili byť aspoň prinášaním aktuálnych tém, ktoré súviseli s tým, pred aké problémy pandémie postavila filmárov, distribútorov či kinárov,“ vysvetľuje Kvasnička. „Mnohé krízy sme prekonali alebo ľahšie znášali aj vďaka tomu, že sa tu zišiel dobrý tím. Či už ide o bývalú redaktorku Jarku Jelchovú, súčasné redaktorky Máriu Ferenčuhovú a Barboru Nemčekovú, grafika Petra Juríčka, kolegov zo SFÚ, ktorí nám s *Film.sk* výrazne pomáhali – Marián Brázda, Veronika Krejčová, Lea Pagáčová, Miroslav Ulman, Simona Nôtová a mnohí ďalší. *Film.sk* by nemohol vychádzať bez podpory vedenia SFÚ, na čele s generálnym riaditeľom Petrom Dubeckým, ekonomickou riaditeľkou Martou Šulekovou či riaditeľom Národného kinematografického centra Rastislavom Sterankom. A samozrejme, nemohol by fungovať bez čitateľov a najmä bez prispievateľov, ktorí si popri množstve iných povinností nájdu čas a napíšu text pre nás. V neposlednom rade by *Film.sk* nemohol vychádzať bez podpory Audiovizuálneho fondu.“

Spolu s krízami a ich riešením sa však vynori-

„Dôležitú úlohu zohráva časopis nielen v reflexii súčasnej domácej tvorby a podmienok pre ňu, ale tiež v pripomínaní histórie slovenskej kinematografie.“

na slovenskú kinematografiu. V rámci mapovania domácej audiovizie, čo sa týka komplexnosti reflexie, však nemá náš časopis konkurenciu.“ Aj preto sa rozhodol prehľbovať a ďalej skvalitňovať vytýčenú orientáciu časopisu: „Po nástupe do redakcie som si naplno uvedomil, akú dôležitú úlohu zohráva časopis nielen v reflexii súčasnej domácej tvorby a podmienok pre ňu, ale tiež v pripomínaní histórie slovenskej kinematografie. To sa neobmedzuje iba na najslávnejšie filmy a režisérske či herecké osobnosti, ale aj na archívne snímky rôznych žánrov a metráže a tiež na celé spektrum filmárskych profesií reprezentovaných konkrétnymi tvorivými a životnými osudmi. Tak to bolo vo *Film.sk* v minulosti, myslím si, že tak je to i dnes, a popri dôkladnej reflexii aktuálnej domácej tvorby to vnímam ako jednu z najdôležitejších úloh a ambícií nášho časopisu. Naším cieľom je dnes ponúknuť čitateľom kvalitný, erudovaný, ale zároveň čitateľsky prístupný a v rámci možnosti pútavý časopis o slovenskom filme. Aký veľký je záujem o túto ponuku, je druhá vec. Súvisí to iste aj so záujmom o slovenský film ako taký.“

Ani nie pol roka po Kvasničkovom nástupe na miesto šéfredaktora vypukla covidová pandémia, ktorá na dlhé mesiace zatvorila kiná a pozastavila výrobu filmov. Energetická kríza po útoku Ruska na Ukrajinu a ná-

la otázka, či má zmysel zachovávať duálne vydávanie *Film.sk* v tlačenej podobe a zároveň na internete. Uvedomuje si to aj jeho bývalý šéfredaktor Daniel Bernát: „Zrejme je naozaj čas vážne uvažovať o online podobe, keď je časopis takpovediac stále na dosah. Pre redakciu by to bola zároveň príležitosť promptnejšie reagovať na aktuálne dianie, bez všemožných obmedzení, ktoré súvisia s tlačnou verziou. Nepochybne to má svoje veľké výhody. Ale všetky tie obmedzenia printu zároveň redakciu nútia, aby sa s nimi popasovala a vyhrala sa s každou stranou tak, aby bol výsledok vo svojej uzavretosti čo najefektívnejší a tak trochu aj efektívny. Stále sa neviem celkom zbaviť náklonnosti k printovej verzii. Chápem však, že budúcnosť je asi niekde inde.“

V roku 2023 Slovenský filmový ústav začal modernizovať celé svoje internetové rozhranie. Novú podobu dostane aj internetová stránka *Film.sk* a s jej modernizáciou a novými funkcionalitami príde od roku 2025 aj spoplatnenie niektorých rubriík a článkov. „Ročné predplatné niekde na úrovni 20 eur, čo je asi 1,7 eura na mesiac, sa mi nezdá vysoké,“ hovorí Matúš Kvasnička. Zároveň poukazuje na to, že redakcia s prechodom časopisu len do online prostredia bude pracovať v celkom inom režime: „Budeme musieť s čitateľmi viac komunikovať, sledovať, čo

ich zaujíma, a reagovať na tento záujem. Popri tom sa však budeme naďalej snažiť o to, aby sme boli spoľahlivým a dôveryhodným sprievodcom svetom slovenského filmu. Pridať budeme musieť v propagácii. Nový web bude úplne iný ako ten starý. Tým, že prejdeme do online formy, sa zmení veľa. Nielen v tom, že nám odpadnú niektoré technické obmedzenia prameniace v zastaranosti starého webu. Webová stránka nebude iba miestom, kam sa na začiatku mesiaca prekopí obsah tlačenej verzie, ale pôjde o živý filmový portál, kde by mal čitateľ vždy nájsť tie najaktuálnejšie informácie zo sveta slovenskej audiovizie. Popri tom nerezignujeme ani na analytickyjšie texty, rozhovory, témy...“

Kým sa finálna internetová podoba časopisu *Film.sk* ustáli, bude na internete od júla do decembra

je v tom, že budeme viac „na pulze dňa“. Tá stránka bude naozaj živá, nepôjde o zaspaté miesto mimo časopriestorových súradníc roku 2024. Chceme zostať rešpektovaným periodikom, akurát sa zmení jeho podoba z tlačenej na online. Načasovanie textov sa zmení tak, aby sa k čitateľom nedostávali s oneskorením niekoľkých týždňov, ktoré vždy museli prejsť, kým sa objavili v tlačenej podobe.“

Časopis koncipovaný ako živý organizmus umožní aj jeho tesnejšie prepojenie s inými platformami. „Viem si predstaviť napríklad spoluprácu so stránkou Kina Lumière, hoci, samozrejme, závisí od dohody s kinom. Keďže však ide o kino Slovenského filmového ústavu a naším vydavateľom je takisto Slovenský filmový ústav, cesta pre rôzne formy spolupráce je otvorená. Kino by napríklad mohlo ponúkať na svojej

Zľava doprava: Matúš Kvasnička, Simona Nôtová, Daniel Bernát

2024 dostupný bezplatne ako služba verejnosti. To, že sa *Film.sk* napokon transformuje na internetový časopis, je podľa prvej šéfredaktorky Simony Nôtovej pozitívne, aj keď to pred redakciu stavia nové výzvy. Súhlasí aj s tým, že sa časť obsahu spoplatní: „Ak si má akýkoľvek časopis na seba zarobiť alebo vôbec prežiť, nie je iná cesta ako to, aby ľudia za jeho kvalitný obsah platili. A myslím si, že *Film.sk* kvalitný obsah ponúka.“

A ako sa prechodom do výlučne elektronickej podoby najdlhšie fungujúci filmový časopis zameraný na slovenskú kinematografiu zmení? „Som mierny optimista,“ hovorí aktuálny šéfredaktor Matúš Kvasnička. „Aj keď, samozrejme, sú tu isté obavy z niečoho nového, čo sme si ešte nevyskúšali. Najväčší rozdiel oproti ‚starému *Film.sk*‘

stránke pri premietaných filmoch odkazy na texty o týchto filmoch na našej stránke. Publiku tak poskytnete informačný servis navyše, a zároveň ho nasmeruje na našu stránku, kde tie informácie vždy nájde. My zas vieme našich čitateľov nasmerovať do kina a ponúknuť im prehľad aktuálnych projekcií daného titulu.“ Pribudnúť by však mohli aj iné partnerstvá. „Na súčasnú stránku nevieme napríklad pridávať videá. Keď nám nedávno z portálu DAFilms.sk ponúkli možnosť sprostredkovať našim čitateľom súťažnú sekciu krátkych filmov z Ji.hlavy online na našej stránke, museli sme to odmietnuť, keďže sme na ňu tie videá nemali ako pridať. Nový web nám otvorí aj nové možnosti spolupráce,“ uzatvára Matúš Kvasnička. ◀

— text: **Simona Nótová** —
 foto: **Miro Nôta** —

Moderné kino 21. storočia

Rekonštrukcia Kina Lumière je ukončená. Kino po otvorení privíta verejnosť v nových priestoroch a s novými technológiami. Dramaturgia lákajú na bohatý a rozmanitý program pre všetky skupiny divákov.

Rekonštrukcia Kina Lumière sa týkala interiéru aj projekčných a prevádzkových technológií. Jej zámerom bolo zmodernizovať priestory, technologické vybavenie a zvýšiť komfort publika v súlade s artovým charakterom kina a jeho hlavnou dramaturgickou koncepciou. Celý proces prípravy a financovania rekonštrukcie bol náročný a vyžiadal si veľa úsilia. „Pre nás je veľkým sviatkom, že sa kino otvorí, pretože od pandémie v roku 2020 v podstate nebolo v riadnej prevádzke,“ hovorí Zita Hosszúová, manažérka Kina Lumière. „Môžeme otvoriť 4 kinosály a mať plnohodnotný program, publiku môžeme denne ponúkať 8 a viac odlišných filmov – pre milovníkov filmového umenia je Lumière skutočná oáza, ktorá slovenskej audiovizii už veľmi chýbala.“ Takisto zdôrazňuje, že „je veľmi dôležité, že konečne sa zrealizovala rekonštrukcia priestorov ako celku a nešlo len o parciálne úpravy. Technologické vybavenie Kina Lumière bude zodpovedať 21. storočiu.“

Vizuálnou zmenou je celková úprava interiéru. Foyer je prepojený s kaviarňou, v kinosáloch sú nové obklady stien, koberce, plátna a opony, sedačky sú vyčistené a repasované. Zrealizovala sa kompletná výmena elektriky a nová vzduchotechnika, ďalej výmena 3 digitálnych projektorov a v každej sále je možné uvádzať filmy s elektronickými podtitulkami. Uskutočnila sa aj príprava priestoru na umiestnenie výtahovej plošiny pre imobilných divákov, ktorá sa osadí počas prevádzky kina, a svoj priestor získala aj predajňa SFÚ Klapka.sk.

Peter Dubecký, generálny riaditeľ SFÚ, hodnotí pozitívne najmä úpravu kinosály K1. „Povýšili sme ju na ‚premiérovú‘ sálu, kde sa môžu konať významné kultúrno-spoločenské podujatia,“ hovorí. „Pred plátno sme umiestnili oponu, čo dnes v kinách bežne nevidieť. Zároveň sa v nej môžu robiť kontrolné projekcie nových filmov a výsledky svojej práce na digitalizácii a postprodukčnom procese filmov si v nej môžu pozrieť aj pracovníci Digitálnej audiovizie. Podľa môjho názoru kinosála K1 je po rekonštrukcii jednou z najkvalitnejších referenčných sál, aké na Slovensku máme. Prístupovali sme k tomu veľmi zodpovedne a verím, že tento výsledok ocenia diváci aj profesionáli.“

Návštevníci kina hneď postrehnú, že interiér kina je farebne ladený do modra. Podľa architekta Petra Štrpku z DARK BLUE studia, ktorý spolu so Zuzanou Čižmárovou realizovali projekt rekonštrukcie kina, je to výsledok nespočetného množstva debát a návrhov. Peter Dubecký hovorí, že „modrú sme volili z dôvodu, že je to pre kino príjemná a dôstojná farba, vnímame ju ako najvhodnejšiu pre stotožnenie sa s priestorom a verím, že sme zvolili správne. A hlavne, museli sme hľadať farbu, ktorá bude ladiť s farebnosťou sedačiek v jednotlivých sálach.“ Zaujímavosťou je, že tohtoročná dramaturgia kina bude v súlade s touto farbou prinášať filmy tvorcov, ktorí modrú tematizujú vo svojich dielach, a diváci sa tak môžu tešiť na snímky ako *Tri farby: Modrá* (1993) Krzysztofa Kieslowského, *Modrý zamat* (1986) Davida Lyncha a ďalšie tituly s lektorskými úvodmi.

Po otvorení Kino Lumière nadviaže programom, ktorý bude kombináciou filmov z aktuálnej distribučnej ponuky, unikátnych titulov z už etablovaných programových cyklov a výnimočných filmov roku 2023, ku ktorým sa oplatí vrátiť. Už vo februári pripravuje prehliadku 4 súčasných talianskych filmov v spolupráci s Talianskym inštitútom, Filmový kabinet špeciál so zameraním na tvorbu Alfreda Hitchcocka v gescii filmovej teoretičky Kataríny Mišíkovej, projekcie z cyklov Music & Film, Príbehy umenia a Reštaurovaná klasika, ktorá ponúkne napríklad film *Pianista* (2002) Romana Polanského. Premietat sa budú aj kvalitné klubové tituly z minulého roku, ktoré mali málo priestoru v kinách, a slovenské filmy, ktoré v časopise *Film.sk* získali najvyššie bodové hodnotenie od filmových vedcov a kritikov. Naďalej bude fungovať Baby kino, SENior kino, Inkluzívne kino pre deti a dramaturgia pripravujú program aj pre detské publikum. Zita Hosszúová zdôrazňuje, že „pokračujeme v tradičnom programe, ale to neznamená, že neprinášame nič nové. Každý z našich špecifických cyklov ponúkne ex-

kluzívne filmové predstavenia, napríklad minuloročný film *Oppenheimer* Christophera Nolana premietneme z 35 mm kópie. Z nových titulov sa publikum môže tešiť na premiéry filmov *Dokonalé dni* Wima Wendersa, *Chudiatko Vorgosa* Lanthimosa alebo na film *Marca Bellocchia* Pápežov zákon. A veľmi nás teší, že opätovne spolupracujeme s podujatím *Konvergencie a 18. 2. uvedieme digitalizovaný film Miloša Formana Amadeus* (1984) v režisérskom zostrihu. Táto výnimočná projekcia sa uskutoční v deň jeho nedožitéj 92. narodenín.“

Rekonštrukcia Kina Lumière stála celkovo 2 438 000 eur; výdavky na stavebné úpravy boli vo výške 2 184 000 eur a na kinotechnológie vo výške 254 000 eur. SFÚ pre renováciu kina zabezpečil viac zdroje financovania, získal dotácie Ministerstva kultúry SR a Audiovizuálneho fondu, ktorý finančne podporil redigitalizáciu, rozdiel SFÚ dofinancoval z vlastných zdrojov. Peter Dubecký vyjadril radosť, že sa celý projekt podarilo vyfinancovať a nájsť zhodu všetkých technologických riešení, pretože v dnešnej dobe je to malý zázrak. Myslím si, že po tejto rekonštrukcii bude Kino Lumière veľmi dôstojným kinom, ktoré je zapojené v sieti Europa Cinemas.“

— text: Matúš Kvasnička —

foto: nutprodukcia — Ešte nie som, kým chcem byť —

Berlinala: príbeh fotografky, dve reality Ukrajiny aj sloboda voľby podľa Miry Fornay

V programe 74. ročníka Berlinala, ktorý sa koná od 15. do 25. 2., zastupujú Slovensko koprodukčné snímky Ešte nie som, kým chcem byť Kláry Tasovskej a Redakcia Romana Bondarchuka. Na Berlinala Co-Production Market predstaví svoj pripravovaný film Otoč králika! režisérka Mira Fornay, zúčastní sa ho aj Wanda Adamík Hrycová a v programe Emerging Producers zastupuje Slovensko Matej Sotník.

— Dokument Ešte nie som, kým chcem byť vznikol v česko-slovensko-rakúskej koprodukcii. Jeho slovenským koproducentom je Jakub Viktorín a nutprodukcia. Protagonistkou snímky je česká fotografka Libuše Jarcovjáčková. „Libuše Jarcovjáčková je skvelá rozprávačka, ktorá otvára aj veľmi osobné, niekedy až bolestné témy, majúce zároveň univerzálnu platnosť. Vysvetľuje jej odmietnutie roly matky, interrupciu, vzťah k otcovi a matke, hľadanie vnútorného útočiska v exotike sociálnej periferie, prieskum sexuálnej identity alebo zmierovanie sa s nezvratným vädnutím vlastného tela,“ napísal v producentskej explikácii pre Audiovizuálny fond, ktorý snímku podporil, Jakub Viktorín.

Československý unikát

— Režisérka Klára Tasovská charakterizuje svoj film ako audiovizuálnu úvahu o živote a práci. „Úvahu o radosti a súčasne úzkosti prameniacej z vlastnej inakosti, z toho, že poznať seba samého je nekonečný proces. Pohľadom starnúcej ženy, ktorá si svoju existenciu starostlivo až obsesívne fotograficky aj písomne dokumentuje. Takmer deň po dni na snímkach za-

znamenáva postupne sa meniacu telesnú schránku aj momentálne duševné rozpoloženie,“ píše Tasovská v režijnej explikácii o nekonformnej protagonistke. Jarcovjáčková verejne odhaľuje osobné dilemy, ktorými prechádzajú aj mnohí iní ľudia, ale nemajú odvahu o nich tak otvorene rozprávať. Od polovice 70. rokov napríklad mapovala dianie v pražských kluboch, kde sa stretávala gay komunita. „Jej práca je v kontexte československej fotografie celkom unikátna. Neexistuje nikto, kto by v Česku alebo na Slovensku zachytil bezprostredný život vtedajšej gay komunity,“ hovorí Tasovská, ktorá chce vo filme podčiarknuť subjektivitu sveta, ako ho vidí Jarcovjáčková. Nonkonformita jej pohľadu kontrastuje vo filme s dobovými zábermi obdobia normalizácie. Film premietnu v sekcii Panorama. „Panorama je vyslovene queer, vyslovene feministická, vyslovene politická – a zároveň sa snaží premýšľať nad rámec týchto kategórií – vždy hľadať to, čo je v súčasnej kinematografii nové, odvážne, nekonvenčné a divoké,“ charakterizuje filozofiu sekcie festival na svojej stránke. Dodáva, že sekcia má najpočetnejšiu porotu – o cene rozhoduje publikum.

Post-pravdivý svet

— V sekcii Forum, ktorá sa zameriava na úvahy o médiu filmu, sociálno-umeleckom diskurze a osobitnom zmysle pre estetiku, uvedú tento rok ukrajinsko-nemecko-slovensko-český film Redakcia. Ide o druhú celovečernú snímku režiséra Romana Bondarchuka. Synopsa ju charakterizuje ako „drámu s prvkami detektívneho príbehu, ktorá postupne prechádza do filozofického podobenstva. Hlavná dejová linka príbehu skúma post-pravdivý svet vrátane všetkých jeho výziev, ktorým musí človek čeliť, a je kritikou morálky modernej spoločnosti“. Príbeh o hľadaní pravdy sa odohráva na juhu Ukrajiny v Chersonskej oblasti a zaznamenáva dve reality – prvá je fasáda demokracie a druhá sa odohráva za touto fasádou. Bondarchuka inšpirovala vlastná skúsenosť. „Vo svojich 14 rokoch som odišiel zo školy a začal pracovať v komerčných novinách v Chersone na juhu Ukrajiny. Obsahom článkov boli nehody, prostitútky, trhové ceny – témy, za ktoré boli čitatelia podľa majiteľov novín ochotní platiť. Keď nebolo o čom písať, články sme si vymýšľali. Medzitým zločinecké organizácie, ale aj vláda v Chersonskom regióne, voľne vykrádali lesy a rabovali pôdne podložie. (...) Bývalí komunisti sa obohacovali a stali sa miestnymi feudálnymi barónmi,“ napísal v explikácii pre Audiovizuálny fond, ktorý snímku podporil v rámci Pomoci Ukrajine. Slovenskou koproducentkou je Katarína Krnáčová a spoločnosť Silverart.

Sloboda ako samozrejmosť – nebezpečný omyl

— Mira Fornay si vlani z Berlinala s filmom Mimi odniesla Grand Prix v sekcii Generation Kplus. Na koprodukčnom fóre Berlinala Co-Production Market predstaví teraz svoj pripravovaný film Otoč králika!. Čo môže o ňom prezradiť? „Je to príbeh lásky tridsiatnikov Leily a Gabora v dystopickej dráme, ktorá sa odohráva v roku 2052, a práve preto by sme ju radi uviedli do kín v roku 2025. Číslo 25 je tam prevrátené na 52, podobne ako v Orwellovom románe 1984 z roku 1948. Je to môj najosobnejší film. Jeho hlavnou témou je sloboda – najmä sloboda voľby, a preto aj tu rezonuje podtéma uvedomenia si vlastných potrieb, čo je v našej zrýchlenej dobe veľmi náročné. S tým všetkým sa spája téma zodpovednosti, najmä voči prírode a našej planéte. Preto sme sa s producentmi rozhodli pre ekologický prístup v nakrúcaní. Európa je privilegovaný chránený priestor. Slobodu, aj všetky ďalšie privilégia s tým spojené berieme ako samozrejmosť, a to je podľa mňa veľmi nebezpečný omyl,“ povedala režisérka pre Film.sk.

— Film Otoč králika! vybrali na Co-Production Market spomedzi 318 prihlásených projektov do finálnej zostavy 34 zúčastnených projektov, ktorých tvorcovia budú na trhu hľadať koprodukčných partnerov. Čo pri výbere závažilo? „To naozaj neviem, môžem sa len domnievať,“ hovorí Mira Fornay. „Cítim, že pre Berlinala je podstatné autorstvo. Zrejme závažila aj moja úprimnosť – ide o môj najosobnejší film o slobode voľby a odvahy žiť inak,“ povedala režisérka. „Mám úprimnú radosť, že sa časy menia a je viac a viac filmových autoriek, ktoré nemusia svoje silné hlavné ženské hrdinky v závere filmu akýmkoľvek spôsobom potrestať za ich nezávislosť, inakosť či odvahu. Je to úľava,“ dodala filmárka. Zhruba polovicu zúčastnených projektov režírujú ženy.

— Skúsenosť z berlínskeho koprodukčného trhu už Fornay má – kedysi sa ho zúčastnila s filmom Můj pes Killer. V čom môže účasť filmu pomôcť? „Ide najmä o zviditeľnenie

filmu medzi množstvom iných. Je to aj známka kvality pre domáce aj zahraničné podporné fondy, ako aj televízie pri financovaní filmu. Film sa týmto spôsobom dostane k zaujímavým producentom a potenciálnym partnerom,“ myslí si režisérka. „Pre mňa ako autorku to bude test mojej integrity. Vybrať si vhodného partnera na spoluprácu je základ. Mám šťastie, že od prvého celovečera je mojím producentom pán Schwarcz, ktorý mi dáva dostatok starostlivosti a slobody ako autorke a ako spoluproducentke mi dáva podporu a cenné rady. Do Berlína s nami ide aj talentovaná junior producentka Natália Pavlove, ktorá pre neho pracuje, takže som vďačná za takýto podporný tím. Pevne verím, že nájdeme podobne cítiacich a zmýšľajúcich partnerov – tak ako sa nám to podarilo pri filme Můj pes Killer, pre ktorý sme vtedy našli najmä world sales.“

— Môže účasť na Berlinala Co-Production Market ne skôr filmu, keď vznikne, pomôcť v účasti v programe na samotnom Berlinala, prípadne mu pomôcť v uvedení na iných prestížnych festivaloch? „Neviem a takto nad tým neuvažujem,“ priznáva Mira Fornay. „Mám len vnútornú potrebu vytvoriť čo najúprimnejší autorský film, ktorý osloví ľudí, rozprúdi diskusiu a bude inšpirovať ďalších autorov a autorky, keď na seba berú riziko byť svojský a nebať sa vecí robiť inak. Nič proti tradíciám, rituálom, remeslu či rutine – mám ich rada, no hlavne preto, lebo sú pre mňa výzvou a vždy som zvedavá, čo sa stane, ak sa k tým spoločenským normám a za-behaným prostriedkom postavím s otázkami z trochu inej strany. Bolo by, samozrejme, skvelé, mať premiéru na dôležitom festivale, ale sláva a prestíž nie sú v mojej tvorbe a v mojom živote na prvom mieste – aj keď pozornosť mi lichoť. Som však idealistka a verím, že filmom sa aspoň trošičku dá zmeniť svet a premiéra na tých top festivaloch tejto zmene určite môže pomôcť.“

— Na tomto koprodukčnom fóre bude Slovensko reprezentovať aj producentka Wanda Adamík Hrycová.

Producent na vzostupe Matej Sotník

— Program Emerging Producers sa ako jediný svojho druhu v Európe zameriava na producentov dokumentárnych filmov. Jeho prvá časť sa viaže na dokumentárny festival Ji.hlava, druhá sa odohráva na Berlinala. Medzi producentmi z 18 krajín zastupuje tento rok Slovensko Matej Sotník. Začínal ako filmový publicista, stojí tiež za distribučnou spoločnosťou Film Expanded, kde je kreatívnym riaditeľom, a ako producent pôsobí v spoločnosti guča. Produkoval napríklad Poznámky z Eremocény Viery Čákanyovej, ktoré mali premiéru na Berlinala vlani. Medzi rozpracovanými projektmi má niekoľko celovečerných filmov – pripravuje napríklad kreatívny dokument Lappilli a experimentálny dokument It's Not Your Fault, oba v réžii Pauly Ďurinovej, či druhý celovečerný dokument Lucie Kašovej World of Walls. Svoj prístup k filmárskej profesii charakterizoval v dotazníku Emerging Producers slovami: „Show must go on!“

— V Berlíne bude slovenskú kinematografiu reprezentovať aj stánok, ktorý pripravuje Národné kinematografické centrum Slovenského filmového ústavu. ◀

› 1. 2. 2024

Bozk

‹ **Kysset**, Dánsko, 2022, r. Bille August ›

hrajú: Esben Smed, Clara Rosager, David Dencik, Mads Bjørn, Lars Mikkelsen, Mathias Bøgelund, Rosalinde Mynster – dráma/historický/romantický, 116 min., MN 15 – Film Europe

Millerovo dievča

‹ **Miller's Girl**, USA, 2023,

r. Jade Halley Bartlett ›

hrajú: Martin Freeman, Jenna Ortega, Bashir Salahuddin, Gideon Adlon, Dagmara Dominczyk, Christine Adams, Christine Adams – dráma, 93 min., MN 15 – Continental film

Pápežov zákon

‹ **Rapito**, Taliansko/Francúzsko/Nemecko, 2023, r. Marco Bellochio ›

hrajú: Barbara Ronchi, Fabrizio Gifuni, Filippo Timi, Fausto Russo Alesi, Corrado Invernizzi, Leonardo Maltese, Paolo Pierobon, Marco Golinucci – dráma/historický, 125 min., MN 15 – ASFK

Vojna policajtov

‹ **Vojna policajtov**, Slovensko, 2024, r. Rudolf Biermann ›

hrajú: Alexander Bárta, Juraj Loj, Patrik „Rytmus“ Vrbovský, Anežka Petrová, Marián Mitaš, Vladimír Hajdu, Róbert Jakab, Jakub Štáfek, Jevgenij Libežňuk – akčný/triler/dráma, 150 min., MN 18 – CinemArt SK

Vynálezca

‹ **Léo**, Francúzsko/USA/Írsko/Luxembursko, 2023, r. Jim Capobianco, Pierre-Luc Granjon ›

v slovenskom znení: Ivan Romančík, Michal Hallon, Miroslava Belancová, Roman Ferienčík,Kristína Turjanová, Peter Sklár, Martin Hronský, Jakub Ružička, Dušan Cinkota – animovaná komédia, 100 min., MP – Magic Box Slovakia

Život ako každý iný

‹ **Une vie comme une autre**, Francúzsko/Belgicko, 2022, r. Faustine Cros ›

– dokumentárny, 68 min., MP 12 – Film Expanded

› 8. 2. 2024

Argylle: Tajný agent

‹ **Argylle**, Spojené kráľovstvo/USA, 2024, r. Matthew Vaughn ›
hrajú: Henry Cavill, Bryce Dallas Howard, Samuel L. Jackson, Sam Rockwell, Catherine O'Hara, Bryan Cranston, John Cena, Dua Lipa, Ariana DeBose – akčná komédia, 139 min., MN 15 – CinemArt SK

Blažine lekcie

‹ **Urotcite na Blaga**, Bulharsko/Nemecko, 2023, r. Stephan Komandarev ›
hrajú: Eli Skorcheva, Ivan Barnev, Stefan Denolyubov, Ivajlo Christov – dráma, 114 min., MN 15– ASFK

Duna – obnovená premiéra

‹ **Dune Re-release**, USA/Kanada, 2021, r. Denis Villeneuve ›
hrajú: Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson, Oscar Isaac, Jason Momoa, Josh Brolin, Javier Bardem, Stellan Skarsgård, Zendaya, Dave Bautista, David Dastmalchian – sci-fi/dobrodružný, 165 min., MP 12 – Continental film

Chudiatko

‹ **Poor Things**, USA/Írsko/Spojené kráľovstvo, 2023, r. Yorgos Lanthimos ›
hrajú: Emma Stone, Margaret Qualley, Willem Dafoe, Mark Ruffalo, Christopher Abbott, Jerrod Carmichael, Kathryn Hunter, Ramy Youssef – romantický/sci-fi, 141 min., MN 18 – CinemArt SK

Lietanie pre začiatočníkov

‹ **Norther Confort**, Island/Spojené kráľovstvo/Nemecko, 2023, r. Hafsteinn Gunnar Sigurðsson ›
hrajú: Lydia Leonard, Timothy Spall, Ella Rumpf, Emun Elliott, Rob Delaney, Gina Bramhill, Björn Hlynur Haraldsson, Sverrir Gudnason, Ashley McGuire – komédia, 97 min., MP 12 – FILMTOPIA

Noemova archa

‹ **Noah's Ark**, Brazília/India, 2023, r. Sérgio Machado ›
v slovenskom znení: David Hartl, Peter Makranský, Martin Kaprálik, František Kovár, Lenka Lašová, Lukáš Dóz – animovaný/dobrodružný, 96 min., MP 7 – Continental film

Štyria malí dospelí

‹ **Neljä pientä aikuista**, Fínsko, 2023, r. Selma Vilhunen ›
hrajú: Alma Pöysti, Eero Milonoff, Oona Airola, Pietu Wikström, Vilhelm Blomgren, Altamimi Wahab – dráma/komédia/romantický, 122 min., MN 15 – Film Europe

› 15. 2. 2024

Bob Marley: One Love

‹ USA, 2024, r. Reinaldo Marcus Green ›
hrajú: Kingsley Ben-Adir, James Norton, Lashana Lynch, Michael Gandolfini, Anthony Welsh, Tosin Cole, Nadine Marshall – životopisný/dráma/hudobný, 103 min., MP 12 – CinemArt SK

Franta mimozemšťan

‹ Česko/Slovensko, 2024, r. Rudolf Havlík ›
hrajú: Jakub Prachař, Tereza Ramba, Vasil Fridrich, Filip Březina, Kateřina Marie Fialová, Petra Hřebíčková, Erika Stárková, Jiří Langmajer, Leoš Noha – komédia, 101 min., MP 12 – CinemArt SK

Mačka a pes:

Bláznivé dobrodružstvo

‹ **Chien et chat**, Francúzsko, 2024, r. Reem Kherici ›
hrajú: Reem Kherici, Franck Dubosc, Philippe Lacheau – komédia/dobrodružný/rodinný, 87 min., MP 7 – Bontonfilm

Madame Web

‹ USA, 2024, r. S.J. Clarkson ›
hrajú: Dakota Johnson, Sydney Sweeney, Tahar Rahim, Emma Roberts, Celeste O'Connor, Isabela Merced, Mike Epps, Adam Scott, Zosia Mamet – akčný, 119 min., MP 12 – Itafilm

Piesne zeme

‹ **Fedrelandet**, Nórsko, 2023, r. Margreth Olin ›
účinkuje: Jørgen Mykle – dokumentárny, 60 min., MP 12 – Film Europe

› 22. 2. 2024

Demon Slayer: Kimetsu no Yaiba - To the Hashira Training

‹ **Demon Slayer: Kimetsu No Yaiba - Kizuna no Kiseki**, Soshite Hashira Geiko Hen, Japonsko, 2024, r. Haruo Sotozaki › – animovaný, 110 min., MN 15 – Itafilm

Mamacruz

‹ Španielsko, 2023, r. Patricia Ortega ›
hrajú: Kiti Mánver, Chema del Barco, María José Mariscal, Pepe Quero, Loles Gutiérrez, Silvia Acosta, Paula Díaz – komédia/dráma, 84 min., MN 15 – ASFK

Miluje ma, nemiluje ma

‹ **Anyone But You**, USA, 2023, r. Will Gluck ›
hrajú: Sydney Sweeney, Glen Powell, Dermot Mulroney, Michelle Hurd, Alexandra Shipp, Darren Barnet, Rachel Griffiths, Bryan Brown, GaTa, Hadley Robinson, Joe Davidson – romantická komédia, 103 min., MN 15 – Itafilm

Ohnivá obloha

‹ **Roter Himmel**, Nemecko, 2023, r. Christian Petzold ›
hrajú: Paula Beer, Thomas Schubert, Matthias Brandt, Enno Trebs, Langston Uibel, Florian Koerner von Gustorf, Jennipher Antoni, Ralph Barnebeck, Esther Esche – dráma, 102 min., MN 15 – Vertigo Distribution

Svet podľa môjho tatka

‹ **Jiříkovo vidění**, Česko/Slovensko, 2023, r. Marta Kovářová › – dokumentárny, 77 min., MP 12 – CinemArt SK

Tancuj Matylda

‹ **Tancuj Matyldo**, Česko/Slovensko, 2023, r. Petr Slavík ›
hrajú: Karel Roden, Regina Rázlová, Antonio Šoposki, Zuzana Kanócz, Simona Postlerová, Eva Leinweberová, Miroslav Babuský, Natálie Hejlová, David Depta – dráma/komédia, 113 min., MP 12

– Bontonfilm

Zimné prázdniny

‹ **The Holdovers**, USA, 2023, r. Alexander Payne ›
hrajú: Paul Giamatti, Dominic Sessa, Da'Vine Joy Randolph, Gillian Vigman, Carrie Preston, Tate Donovan, Michael Provost – komédia, 133 min., MP 12 –CinemArt SK

› 29. 2. 2024

Dokonalé dni

‹ **Perfect Days**, Japonsko/Nemecko, 2023, r. Wim Wenders ›
hrajú: Kódži Jakušo, Min Tanaka, Tokio Emoto, Tomokazu Miura, Jumi Asó, Aoi Jamada, Sajuri Išikawa – dráma/komédia, 123 min., MP 12 – FILMTOPIA

Duna: Časť druhá

‹ **Dune: Part Two**, USA/Kanada, 2023, r. Denis Villeneuve ›
hrajú: Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson, Zendaya, Javier Bardem, Stellan Skarsgård, Dave Bautista, Josh Brolin, Florence Pugh, Austin Butle – akčný/dobrodružný/sci-fi, 166 min., – Continental film

Max a Maja: Príbeh líštičiek

‹ **Kina et Yuk, renards de la banquise**, Francúzsko/Kanada/Taliansko, 2023, r. Guillaume Maudatchevsky › – animovaný, 85 min. – Magic Box Slovakia

Matka na úteku

‹ **Matka v trapu**, Česko, 2024, r. Hana Hendrychová ›
hrajú: Petra Hřebíčková, Lenka Vlasáková,

Bohumil Klepl, Jaroslav Plesl, Jana Švandová, Marek Němec – „skorokomédia“/romantický, MP 12 – Bontonfilm

Darkland: Návrat

‹ **Underverden II**, Dánsko, 2023, r. Fenar Ahmad ›
hrajú: Dar Salim, Birgitte Hjort Sørensen, Stine Fischer Christensen, Abud Mustafa – akčný/triler, 110 min., MN 15 – Film Europe

— **Miro Ulman** —

‹ **POZNÁMKA: PRI FEBRUÁROVÝCH PREMIÉRACH UVÁDZAME ÚDAJE TAK, AKO BOLI V ČASE UZÁVIERKY K DISPOZÍCII** ›

— text: Barboza Nemčeková
— foto: CinemArt SK —

Divoké deväťdesiate v novom slovenskom trileri

„Ako žurnalistu ma formovala éra mečiarizmu a 90. roky, ktoré boli pre začínajúceho eléva obrovskou príležitosťou. Nová kapitálová vrstva divoko privatizovala a tunelovala, ulice prideli, ako feudálne léno, gangom primitívnych násilníkov, najväčšou organizovanou zločineckou skupinou bol však policajný zbor, najmocnejšou zase Slovenská informačná služba,“ hovorí v explikácii pre AVF Arpád Soltész, autor námetu a scenára k filmu **Vojna policajtov**, ktorý vznikol na motívy jeho knihy **Hnev**.

Režisér a producent Rudolf Biermann, ktorý pri predchádzajúcom titule *Sviňa* spolupracoval s režisérkou Marianou Čengel Solčanskou, sa tentokrát ujal réžie sám. „Príbeh apeluje na to, ako je stále rovnako dôležité pripomínať si dobu, v ktorej sme žili, a zároveň tak priblížiť vlastnú minulosť dnešným a budúcim generáciám, ktoré by sa zo svojich dejín mali poučiť nielen z učebníc či lavíc stredných a vysokých škôl. Príbeh je obsiahnutý dobovou politikou, čo sa preukázalo byť obľúbenou témou, ako aj filmovým žánrom slovenských a českých divákov,“ objasňuje Biermann svoj zámer v režisérскеj explikácii. „Presvedčil ma tým, že mal veľmi jasnú predstavu, ako to chce robiť. Absolútne som mu dôveroval. A ďalšia devíza bola, že sme nakrúcali so špičkovým kameramanom Martinom Štrbom,“ hovorí Alexander Bárta, predstaviteľ „Mikiho“ Mika.

Kapitán Miroslav „Miki“ Miko je hlavným hrdinom príbehu. Je to samotársky policajt, ktorý operuje na hrane zákona v divokej atmosfére východoslovenského podsvetia na počiatku 90. rokov. Spoluexistujú tu miestne mafiánske gangy, ktoré majú tajné dohody so SIS, podnikatelia a miestna polícia, ktorá je veľkoryso odmeňovaná za to, že zatvára oči. Miko nemá dôvod nikomu dôverovať, no jeho pohľad sa zmení, keď mu priradia „neposlušného“ partnera Igora Molnára. Zistí, že majú viac spoločného, než by si myslel – obaja sú totiž súčasťou systému, ktorý chcú zmeniť, pretože ich frustruje naháňanie zločincov, ktorí sú prepustení na slobodu už na druhý deň – a to aj napriek existencii usvedčujúcich dôkazov.

„Točili sme aj v priestoroch, kde sa odohrala jedna vražda, a je to vždy taký mrazivý, zvláštny pocit – dokonca ja osobne hrám dotyčného zavraždeného,“ hovorí v promovideu Juraj Loj, predstaviteľ Mikiho „partáka“ Igora Molnára. „Moly je policajt, ktorý je cieľavedomý a nasraný na systém, keď zistí, že mafia je prepojená s vtedajšou vládou a je bezmocný. Má istú moc, ale nemôže ju použiť voči kriminálnikom, lebo sú chránení vládou. Vnímam ho ako človeka, ktorý bojuje za vyššie dobro.“

Vo *Vojne policajtov* sa objaví ako jedna z hlavných postáv tiež rapper Patrik „Rytmus“ Vrbovský. Herecký ansámbl dopĺňajú Marián Mitaš, Jakub Rybárik, Ady Hajdu, Dušan Cinkota či Barboza Švidraňová.

„Žánrovo je *Vojna policajtov* tzv. easternom – čiže westernom zasadeným do esteticky aj sociálne veľmi špecifického prostredia východnej Európy. Jeho korene vďaka knižnej predlohe vyrastajú z kombinácie nekompromisnej investigatívnej publicistiky, spracovanej do umeleckej formy a tradície osamelého hrdinu americkej ‚tvrdej školy‘. *Vojna policajtov* prináša svet 90. rokov so všetkým, čo k tomu patrí – so zanedbanými sídliskami, zaplivanými putikami na periférii a nevkusnými mafiánskymi obydliami a podnikmi, zasadenými do vizuálnej džungle kvitnúceho podnikateľského baroka, ako aj s nádhernými scenériami historického centra Košíc či Banskej Štiavnice a majestátnych *Tatier*,“ približuje vizualitu filmu v explikácii jeho dramaturg Peter Nagy.

„Ak dnes verejnosť nerozumie, čo sa stalo s Milanom Lučanským, policajným hrdinom, ktorý oslobodil krajinu od Mikuláša Černáka a jednej z najbrutálnejších zločineckých skupín Slovenska, aby nakoniec sám, obvinený z korupcie, spáchal samovraždu vo väzenskej cele, mnohé odpovede nájde v tomto filme. Žiadna z postáv filmu nie je hrdinská a démonická, sú to normálni ľudia v nenormálnych situáciách. Film ich nesúdi, iba ukazuje ich konanie,“ vysvetľuje Soltész.

Keďže veľká časť filmu sa nakrúcala na východnom Slovensku, slávnostná premiéra sa uskutočnila 27. januára v košickej Steel Aréne za účasti hercov a tvorcov a 28. januára v Prešove. Do širšej kinodistribúcie vstúpi film 1. februára.

„Chcel by som cez charakter hlavnej postavy porozprávať príbeh osamelého hrdinu, ktorý sa vzoprie perfidnému systému a riskuje kvôli tomu všetko. Aj keď tento súboj nevyhrá, dokáže, že osobná statočnosť, konzekventné chovanie a zásady majú veľkú hodnotu, hoci niekedy to vyzerá, že sa jedná o vopred prehratý boj. Vďaka takýmto ľuďom sa spoločnosť síce pomaly, ale predsa len posúva dopredu a k lepšiemu,“ dodáva Rudolf Biermann. ◀

Vojna policajtov (r. Rudolf Biermann, Slovensko/Česko, 2023) CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 1 550 000 eur,
(Podpora z Audiovizuálneho fondu 337 500 eur) DISTRIBUČNÉ FORMÁTY DCP

— text: Barboara Nemčeková —
 — foto: VIRUSfilm —

O vyrovnávaní sa s Alzheimerovou chorobou v rodine

Úspešnému právnikovi Karolovi, ktorý žije usporiadaným životom s manželkou a synom, prevráti život naruby mamina diagnóza – Alzheimer. V dôsledku diagnózy príde bývalá speváčka nečakane o byt a tak sa bohémka Matylda nastáhuje k uzavretému a podľa striktných plánov fungujúcemu synovi a k jeho rodine.

„Nápad na snímku Tancuj Matylda vznikol pred viac ako siedmimi rokmi, ešte počas života mojej matky trpiacej Alzheimerovou chorobou. Starostlivosť o ňu prinášala aj množstvo humorných či tragikomických situácií. Mamička do ústavu ísť nechcela, musela som otcovi sľúbiť, že ju tam nedám. Netušila som, čo bude sľub obnášať. Za jeho splnenie vďačím okrem iného aj podmienkam, ktoré túto starostlivosť v domácom prostredí umožnili, a obom synom. Napriek mnohým zložitým situáciám to našu rodinu stmelilo,“ hovorí v presskíte producentka a scenáristka filmu Nataša Slavíková.

Vo filme Tancuj Matylda sa ako jedno z možných riešení javí, že matkiným opatrovníkom bude syn Pavel, ktorý pohárda otcom a nevie mu zabudnúť, že v detstve opustil rodinu. Stret troch generácií v jednej domácnosti znamená stret rôznorodých temperamentov. Choroba však rýchlo postupuje, objavujú sa pochybnosti, krízy a konflikty.

„Najdôležitejším prostredím filmu je Karolov byt. Nielenže sa tu odohráva veľká časť príbehu, ale byt je akýmsi obrazom Karolovej osobnosti. Ide o jeho životný priestor, útočisko, miesto, ktoré si vybudoval ako malé umelecké dielo sám pre seba a kde sa každý iný človek stáva rušivým votrelcom. Karol je až chorobne poriadkumilovný a na každé narušenie zabehaného poriadku reaguje podráždené. Prítomnosť Matyldy je pre neho od prvej chvíle katastrofou. Karolove životné priority sa ale v priebehu deja menia a devastácia, ktorej byt postupne podlieha, je mu stále viac ľahostajná. Premena bytu tak odráža premenu jeho osobnosti – dodržiavanie pravidiel a poriadok pre neho strácajú doterajšiu dôležitosť a naopak si stále viac uvedomuje význam vzťahov k svojim blízkym,“ približuje v režisérскеj explikácii Petr Slavík.

Hlavnú úlohu Karola stvárňuje Karel Roden, jeho matku Matyldu Regina Rázlová. „Voľba týchto hercov nie je náhodná. Rozdielnosť ich naturelov vystihuje rozdielnosť charakterov ich postáv – chladný a uzavretý Karol, extrovertná

a živelná Matylda. Obe postavy ale počas príbehu prejdú značnou premenou – Karol príde o svoju šupku, ktorou sa chráni pred svetom, z krásnej Matyldy sa stáva ľudská troska,“ dodáva k hereckému obsadeniu Slavík.

Karlovu manželku hrá slovenská herečka Zuzana Kanócz a syna Pavla mladý herec Antonio Šoposki, ktorý hral v oceňovanej minisérii Podozření či v televíznom seriáli Pán profesor. Kamera Martina Štrbu spĺňa predstavu režiséra o „premyslene komponovaných záberoch s dôkladne aranžovanou hereckou akciou pri využití pomalých jász a s uplatnením tzv. vnútrozáberovej montáže“. Kostýmy mala na starosti Katarína Štrbová Bielíková.

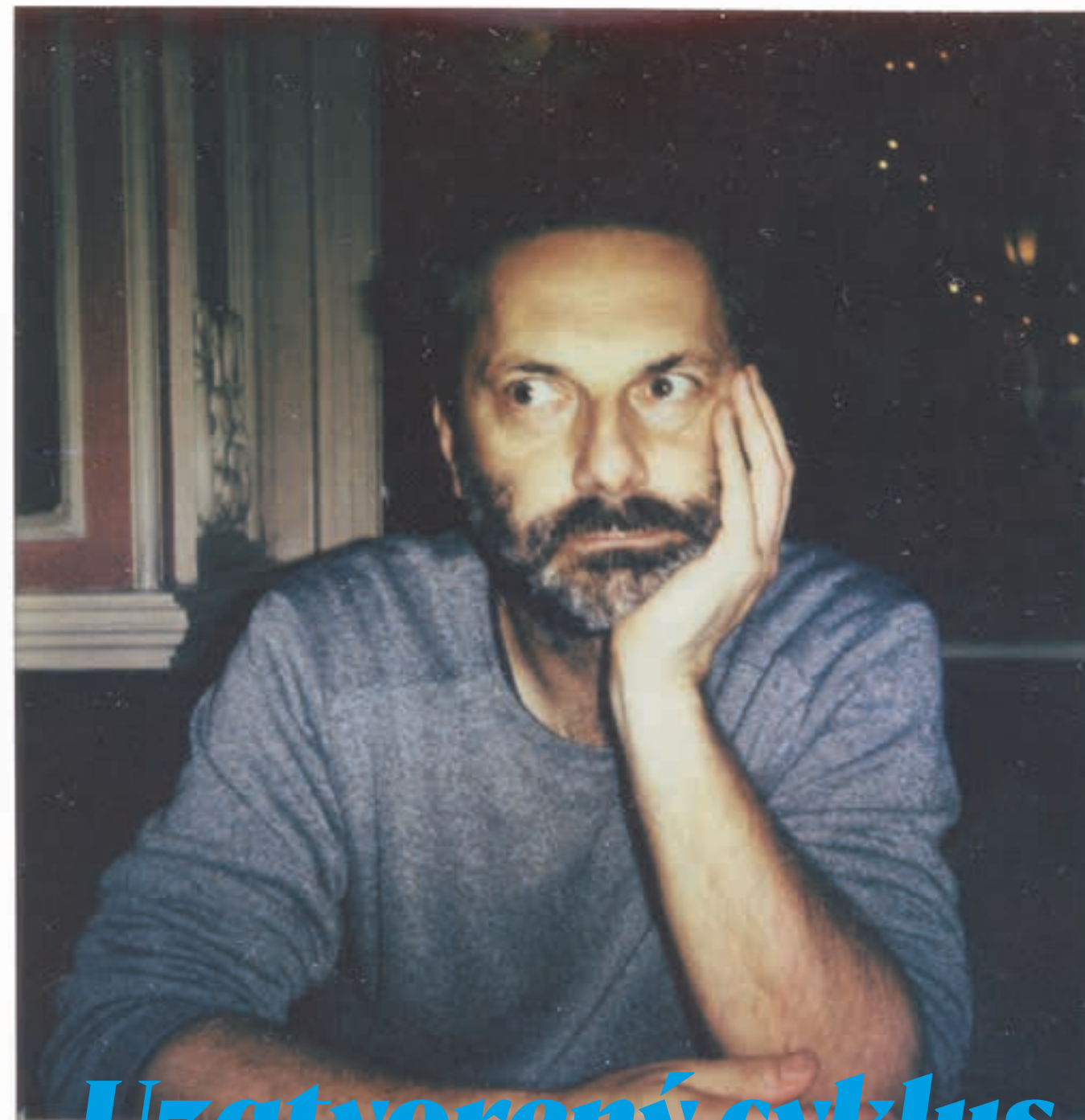
Súčasťou inšpirácie bola pre tvorivý tím aj slávna austrálska pieseň Waltzing Matilda, ktorá má aj českú verziu. „V hudbe nachádzajú hlavné postavy spoločnú reč a cestu k vzájomnému porozumeniu a navyše hudba pomôže chorej žene vrátiť sa – hoci len na krátke okamihy – do reality, uvedomiť si svoju vlastnú minulosť aj samu seba. Dôležité sú dva konkrétne motívy. Jednak Dvořákova Rusalka, ktorá symbolizuje veľkú, ale v zárodku zmárnenú nádej na úspešnú kariéru. A potom pieseň Waltzing Matilda vo verzii Toma Waitsa (Tom Traubert's Blues) o tom, že napriek všetkým životným prehrám a pádom treba „tancovať“ ďalej, až do úplného konca,“ vysvetľuje Slavík.

Film Tancuj Matylda vznikol v produkcii Nataše Slavíkovej (česká spoločnosť Phoenix Production) a Víta Janečka so Zuzanou Piussi (slovenská spoločnosť VIRUSfilm), v koprodukcii s Českou televíziou a Jordim Niubom (spoločnosť I/O Post). Získal 7 nominácií na Českého leva, a to pre hlavných predstaviteľov Reginu Rázlovú a Karla Rodena za hlavné úlohy, pre Antonia Šoposkiho za vedľajšiu úlohu, pre Michala Pavlíčka za najlepšiu hudbu, a tiež nominácie v kategóriách Najlepší scenár, režia a Najlepší celovečerný hraný film. Do slovenskej kino-distribúcie príde 22. februára. ◀

Tancuj Matylda (r. Petr Slavík, Slovensko/Česko, 2023) **CELKOVÝ ROZPOČET FILMU:** 1 060 000 eur bez DPH (Podpora z Audiovizuálneho fondu 70 000 eur, vklad RTVS 40 000 eur, podpora z Nadácie mesta Bratislavy 3000 eur)

DISTRIBUČNÉ FORMÁTY DCP, mp4

— text: Mariana Jaremková / filmová publicistka
 — foto: Lucia Kovalová, Martin Kollar —

Uzatvorený cyklus Martina Kollara

Fotograf a kameraman Martin Kollar má za sebou neľahké obdobie a pred sebou rok premiér, vrátane premiéry svojho autorského projektu zatiaľ s pracovným názvom Here.

Pre *Film.sk* sme sa naposledy rozprávali v roku 2016 a ty si vtedy na otázku, do akej miery kameraman spoluprotvára to, čomu hovoríme rukopis režiséra, odpovedal, že „ono to nesúvisí s tým, kde postavíš nohy statívu, skôr je to o tom, v akom si rozpoložení s ostatnými, v akej ste tvorivej i životnej etape“. V akej životnej a tvorivej etape teraz si?

— Začínaš s najťažšími otázkami? (smiech)
Nedlho potom, v roku 2018, sme začali spolu Máriou Rumanovou pripravovať snímku *Letopis*. Film sa teraz pomaly dokončuje. Medzitým som urobil knižku *After*, ktorá súvisí s Máriinou smrťou, respektíve s tým, čo sa stalo potom. S Petrom Kerekesom sme dokončili *Cenzorku*, máme už len pár dní dokrúcania *Wishing on a star* a *Maratón*, ktorý by mal mať taktiež premiéru v tomto roku. Okrem toho ešte pracujem na novej fotografickej knihe. Takže je to pre mňa taký dokončovací rok.

Čiže teraz si v očakávacej životnej a tvorivej etape...

— Áno, presne, očakávacie vyprázdnené časy.

„Najťažšie bolo spraviť samotné rozhodnutie, či prežívanie takéhoto komplikovaného a bolestivého zážitku má zostať súkromné alebo verejné.“

Mal si už niekedy takéto obdobie, v ktorom sa všetko akoby uzavrelo?

— Asi pred takými 7 rokmi to bolo veľmi podobné, v roku 2016 sa rovnako všetko uzavrelo, takže to opäť vyzerá na dokončovanie nejakého cyklu.

Prešlo teda niekoľko rokov, ktoré boli pre teba dosť náročné... Spomínanú fotografickú knihu *After* som vnímala ako jedno také uzavretie. Bola ním?

— Kniha *After* je o tom, čím sa človek musí prehrýzť, keď sa mu stane, že niekto blízky definitívne odíde, a ako sa s tým dá vyrovnáť. Pustil som sa do nej asi pol roka po Máriinom odchode. Bolo to v čase, keď sme všetci zostali zavretí doma, vonku zúril covid a smrť bola vtedy nejakým neprírodným prítomným.

Bolo pre teba jednoduchšie povedať to obrazom ako slovom?

— Najťažšie bolo spraviť samotné rozhodnutie, či prežívanie takéhoto komplikovaného a bolestivého zážitku má zostať súkromné alebo verejné. Nejakú in-

tuitívne som vyhodnotil, že čím viac o tom budem akýmkoľvek spôsobom rozprávať, tým viac sa bude to utrpenie každým opakovaním istým spôsobom oslabovať. Keď som si to nedržal len v sebe a nejakým ventilom, napríklad akože arteterapiou, bolo to veľmi oslobodzujúce. Výber fotografií som limitoval na obdobie spoločných štyroch rokov. Z archívu z tohto obdobia som vyťahoval fotografie, ktoré evokovali nejaké významy, až z toho vznikol skoro komiksový alebo storyboardový jazyk. Vznikol z toho taký výkrik do prázdnoty.

S Máriou Rumanovou si začal pripravovať aj film, ktorý bude mať tento rok premiéru. Napokon sa z neho stal už takmer výlučne tvoj autorský projekt.

— Snímku *Here*, s pôvodným názvom *Letopis*, sme začali pripravovať niekedy v roku 2018. Dnes si tie začiatky pamätám tak, že keď sme sa pôvodne bavili o tom, čo by sme chceli v živote niekedy nakrútiť, tak sa nám pozdávalo, že by sme spravili presne to isté, čo kedysi robil tím na Kolibe, ktorý nakrúcal letopisy. Čiže sme plánovali nakrúcať akúkoľvek udalosť, významnú alebo aj zdan-

livo bezvýznamnú, ktorá by takto bola zaznamenaná do archívu pre budúcnosť.

— No a práve vtedy, keď sme sa už mali pustiť do samotného nakrúcania filmu, tak sa stalo, že Mariška sa rozhodla tu s nami definitívne nebyť... A tak som zdedil nenakrútený film. Pár mesiacov som váhal, či sa do toho vôbec mám pustiť. A keď som nakoniec do toho išiel, striktné som sa držal úplne prvotného nápadu, že budem observačne nakrúcať situácie malých aj veľkých dejín.

Akú formu mal v tomto prípade scenár?

— Hlavná otázka bola, či je vôbec možné nakrútiť nudný film bez hlavného hrdinu a nejakého banálneho príbehu. Samozrejme som tušil, že film musí mať začiatok, stred aj koniec. Tiež som experimentoval s dialógmi – v tom zmysle, že keď postavy vo filme rozprávajú, tak by to nemalo posúvať dej filmu dopredu, a že hovoréné slovo má byť viac-menej bezvýznamné.

— Okrem toho som si dal jediné striktné obmedzenie, že hranice krajiny budú jediným limitom a nebu-

dem nakrúcať v zahraničí, akokoľvek by sa mi to do filmu hodilo. Počas niečo viac ako 200 dní som nakrútil veľmi rôznorodý materiál, ktorý sme potom v strižni s Marekom Šulíkom ešte počas nakrúcania na veľa etáp dávali dokopy. Takže je to do veľkej miery aj Marekov film.

Robili sme ho ako hlinenú sochu, pridávali sme hmotu a pokiaľ nám to držalo, tak sme sa tešili, a keď sa nám to celé zrútilo, tak sme ďalej na ten kýpeť, už poučení, nalepili zase niečo ďalšie. A keď sme v jednom momente mali pocit, že už sa to naozaj neudrží a vyššie už nedosiahneme, tak sme to nechali tak. Takto sme sa k filmu vracali, otvárali ho, pridávali nový materiál, ktorý ho obohacoval, alebo spochybňoval. Následne vypadli celé scény a nahradili ich nové, iné scény sa zas vrátili späť do hry.

Takto by to naozaj mohlo pokračovať donekonečna. Zaujíma ma moment, v ktorom ste sa tento proces rozhodli zastaviť.

Úplne pôvodný názov filmu bol *Päťročnica*. Ani som netušil, aký dobrý odhad to vtedy bol.

Ale aj tak je to celé na divákovi...

Keď sa už konečne film dokončuje, pri opakovaných projekciách je stále ťažšie a ťažšie privodiť si zážitok, že ho akoby vidíš prvýkrát novými očami. Viem, že to nikto robiť nebude a nebude si ho ani pozeráť viackrát, ale mňa v tomto postprodukčnom čase baví to, že hoci si film musím pozeráť x-krát, tak ma v ňom vie prevapíť, ako niektoré situácie neočakávane fungujú inak – podľa aktuálnej nálady človeka.

„Hlavná otázka bola, či je vôbec možné nakrútiť nenudný film bez hlavného hrdinu a nejakého banálneho príbehu.“

To sa blíži k fotografii, ktorá je v niektorých aspektoch asociatívnejšia ako film...

Pri zariadeniach, aké používam, vlastne tým istým prístrojom fotografujem aj nakrúcam. Len si prepnem gombík a rozhodnem sa, či obraz bude stáť, alebo sa bude hýbať a bude mať aj zvuk. Viem, že sa opakujem, viem, že som už veľakrát povedal, že fotografujem ľavým okom a do kamery sa ako kameraman dívam pravým okom. Keď režimujem, tak sa dívam na monitor oboma očami a takto nejakou si obidva tie svety spojil do jedného.

Tento film sa nakrúcal výlučne na Slovensku, ostatné tvoje filmy, na ktorých si pracoval ako kameraman, alebo aj tvoj celovečerný režijný debut *5 October*, vznikali v rôznych krajinách. Aký má na teba vplyv *genius loci*, kde sa nakrúca?

Sem-tam ma zamrzelo, že som sa obmedzil na to, že budem nakrúcať iba na Slovensku, ale asi mi takýto mantinel dobre padol – vedel som, kde je moja hranica. Divák to ale nebude vedieť, hoci bude zrejme tušiť, že sa film odohráva niekde v strednej Európe. Na to, aby ho vedel presne lokalizovať, nie je vo filme dostatočné množstvo prvkov, dialógov, záchytných bodov, ktoré by mu pomohli sa v tom orientovať.

Pri filmoch je vždy zaujímavé sledovať, v akom období začínajú vznikať a do akého obdobia potom vstúpajú pred publikum.

Tento film sa nakrúcal počas rokov 2019 – 2023. Svet vybuchoval všetkými možnými spôsobmi a krízami, takže nechtiac to bol asi najlepší čas pre vznik takéhoto filmu. Málokedy to býva takéto besné.

Mira Fornay pri filme *Mimi* hovorila o tom, že ním nechcela násobiť tú temnotu okolo, ale že chcela nakrútiť film, ktorý má v sebe niečo pozitívne. Myslím si, že to tak má veľa ľudí – z kina chcú vyjsť s pozitívnym pocitom. Tým nemyslím, že film musí byť sám o sebe veselý, ale že pocit, ktorý zostane, je pozitívny.

Hovoriš mi z duše, nechcem príliš veľa prezrádať, ale tak sa skončí aj tento film... ◀

Inakosť v interakcii

Známe príslovie hovorí, že kto chce psa biť, palicu si nájde. Lenže čo ak má tá palica nie dva, ale tri konce? Z ktorého konca bolia rany viacej?

Režisér Jaroslav Vojtek (v spolupráci so scenáristom Marekom Leščákom) sa sociálne vylúčeným venoval už viackrát. Vo svojom novom filme *Tretí koniec palice* sa zamerá na protagonistov a protagonistky, ktorých osud počastoval nielen príslušnosťou k rómskej menšine, životom v sociálne vylúčenej osade, ale aj špecifickým problémom. V štyroch portrétoch ukazuje, aké je to popri etnickej diskriminácii žiť aj s telesným hendikepom, sexuálnou či rodovou inakosťou, vrozeným ochorením alebo alkoholizmom. Diváctvu tak postupne prezentuje: Jaroslava, otca rodiny, ktorý od detstva žije na jednej nohe o barliach a keďže ťažko hľadá prácu, na ktorú by mu stačili len ruky, živí sa žobraním; Dávida, ktorý si rovnako ako jeho priateľky pre svoju kvír identitu nevie nájsť partnerský vzťah; babku Jarmilu, ktorá sa od narodenia stará o vnuka Maroša a snaží sa zabezpečiť mu najlepšiu zdravotnú starostlivosť; a Emila, ktorý vierou skrotil alkoholizmus a teraz sa snaží nájsť vykúpenie pre svojho syna. Všetky štyri životné príbehy sú príbehmi o prekonávaní prekážok a vnútornej sile tých, ktorí boj s nimi zvädzajú. Nie je preto podstatné, či sú ich portréty dostatočne reprezentatívne. Medzi protagonistami sú sociálne rozdiely, sprostredkujú celé spektrum životov v niekoľkých rómskych osadách. Nefungujú synekdochicky ako časť zastupujúca celok. Vďaka zámernej rezignácii na generalizáciu sa Vojtek vyhýba exotizácii, do ktorej by obrazy ľudskej mizérie mohli poľahky sklzánuť.

Filmová exotizácia sociálne vylúčených neraz vychádza nielen zo zamerania sa na stereotypné charakteristiky minorít, ale aj z nazerania na inakosť ich identity z pozície majoritnej autority. Vojtek si v *Tretom konci palice* zvolil autorskú metódu, ktorou túto nástrahu zvláda. Predznamenáva ju úvodným citátom Umberta Eca: „Pokúšať sa pochopiť toho druhého znamená zničiť zaužívanú predstavu o ňom a pritom nepoprieť alebo nezmazať jeho inakosť.“ Táto metóda spočíva v spojení reportážnej observácie s inšcenovanými rekonštrukciami a kompozične estetizovanými obrazmi krajiny. Režisér svojich protagonistov nechá prehrávať udalosti ich životov a v dialógoch alebo vnútorných monológoch rozprávať o príčinách a prežívaní ich inakosti. Princíp interakcie tak protagonistov zapája do tvorby filmu, z dokumentárnych

subjektov robí participantov a umožňuje im z ich životných osudov vyskladať zmysluplný príbeh. Kľúčovým znakom tejto metódy je, že inšcenovanosť je priznaná. Akuratne dávkovaná rozpačitosť či ťažkopádnosť prejavu nehercov paradoxne otvára cestu autentickejšiemu prichyteniu skutočnosti pri číne: ukazuje pravdu toho, ako protagonisti sami vnímajú svoje životy. A istá idealizácia charakterov celkom legitímne vychádza z toho, ako by sa sami chceli vidieť. V čomsi to pripomína postupy psychodrámy, psychologické metódy, v ktorej sa duša odhaľuje pomocou činov.

K režijnej metóde sa pripájajú kamera Iva Míka. Tá využíva niekoľko modov obrazovej reprezentácie. Vo follow shotoch sa ustavične hýbe pred alebo za protagonistami v ich prirodzenom prostredí a zachytáva tak živý svet osady. Pozorovaním okolia a interakcií neraz ponúka viaceré významové plány. Či už v pohybe, alebo v stiesnených interiéroch je protagonistom tak blízko, že dokáže svoj vzťah k nim preniesť aj na publikum. V dronových záberoch neimplikuje božie oko, ale skôr ukazuje rozľahlosť aglomerácií, vyskladaných z nesúrodých chatrčí, bytoviek, chátrajúcich stavieb i nových rodinných domov. Odhaľuje rozmanitosť sveta, ktorý majoritná optika zvykne vnímať ako homogénny. V celkových kompozíciách zase zachytáva špecifickú fotogéniu osady: mozaiky farebných plôch a štruktúr stavieb, či majestátnu kulisu slnkom zaliatych tatranských končiarov, ktorá za osadou pôsobí ako dekoratívna fototapeta. Je to estetika, ktorá stavia na kontrapunkte a jeho vnútorné napätie naplňa duchovným zmyslom.

Vojtek už metódu dokumentárnej rekonštrukcie v paralelných portrétoch využil vo svojom predchádzajúcom filme *Turnus*. *Tretí koniec palice* má rovnaký model, ale rozprávačsky kompaktnější tvar a vyváženejší pomer hraných a dokumentárnych prvkov. Jednak vďaka tomu, že film rámcuje zjavnou režijnou intervenciou v úvodnej scéne, kde sa štyri postavy zdanlivo náhodne stretnú v kostole, jednak preto, že každému osudu poskytol v záverečnom prepletaní príbehov nádej na vykúpenie. Tým je rozhodnutie pokračovať v živote lepšie. Myslím, že to je duchovným zmyslom ich príbehov i samotného filmu. ◀

Tretí koniec palice (Slovensko, 2023) RÉŽIA Jaroslav Vojtek SCENÁR Marek Leščák, J. Vojtek KAMERA Ivo Míko STRIH Radoslav Dubravský ÚČINKUJÚ Jaroslav Horváth, Jarmila Kotlárová, Maroš Kotlár, Adela Polhošová, Emil Polhoš, Dávid Klempár, Adrián Kotuľák, Domínik Pokuta, Igor Horváth, Marek Horváth, Marián Sivoň, Helena Poláková, Ján Trachta

MINUTÁŽ 89 min. HODNOTENIE ●●●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 18. 1. 2024

Ked' Mijazaki letel na volavke

Formalizmus prisudzuje divákovi snahu rekonštruovať sučet do fabuly. Mijazakiho najnovší film sa týmto snažom vzpiera – ponúka divákovi malé množstvo vodítok, vytvára veľké množstvo medzier, neponúka prehľadný opis fungovania fantastického sveta a jeho vzťahu k svetu „reálnemu“ atď. Zároveň sa však zdá, akoby išlo o plynulé vyústenie, resp. rozvinutie niektorých Mijazakiho opakujúcich sa motívov, najmä z Cesty do fantázie, ktorú Chlapec a volavka pripomína najviac.

Francúzsky filozof Emmanuel Falque hovorí o traume ako o extra-fenomenálnej skúsenosti. Podľa Falqua existujú fenomény, ktoré dokážeme uchopiť v mysli, napríklad predmety každodenného použitia alebo matematické vety. Iné typy fenoménov nás naopak presahujú a menia – napríklad umelecké dielo, stretnutie s milovaným človekom a podobne. Tretou kategóriou sú podľa Falqua extra-fenomény, kam patrí práve trauma. V nej sa v prvých momentoch dostávame mimo žitej skúsenosti, čo znemožňuje akékoľvek prežívanie – priestor bez fenomenality. Mohli by sme povedať, že presah nejakého fenoménu (smrti blízkeho, masovej vraždy atď.) je taký obrovský, že nás v sebe doslova uväzní a my v ňom zostávame zacyklení. Až po istom čase, keď trauma doznieva, nás akoby uvoľňuje zo svojho zovretia a ponúka priestor na transformáciu.

Práve túto skúsenosť pre mňa stelesňuje Mijazakiho najnovší film. Hlavný hrdina Mahito, mladučký chlapec, ktorý žije s rodičmi v Tokiu počas 2. svetovej vojny, sa stáva priamym svedkom smrti svojej matky – umiera v plameňoch horiacej nemocnice. O nejaký čas sa Mahito spolu s otcom dostávajú do odľahlejšej časti Japonska, kde si otec našiel novú ženu Nacuko, ktorá akoby z oka vypadla Mahitovej matke. Traumatizovaný Mahito sa nedokáže zaradiť do bežného života, nedokáže dať najavo svoje city a trpí sebapoškodzovaním. Práve vtedy však stretne zvláštnu volavku, ktorá ho volá do opustenej vily nachádzajúcej sa na pozemku za domom. Volavka tvrdí, že tam je jeho matka. No až v momente, keď vo vile zmizne aj jeho nová matka Nacuko, sa Mahito rozhodne dostať sa do vily a všetkých zachrániť. Tu zisťuje, že budova je záhadným a magickým priestorom, ktorým sa človek dokáže premiestniť do rôznych svetov a do rôznych období.

Vilu môžeme považovať za metaforu iluzórneho sveta hrdinovej traumatizovanej mysle, z ktorej zacyklenia potrebuje nájsť cestu von. Jeho neustála snaha dostať sa k matke a jeho vstup do vyššie zmieneného magického priestoru tu silne pripomína psychoanalytické teórie o snahe človeka dostať sa späť do lona matky. Hlavný hrdina skrátka hľadá úkryt pred svetom v zaniknutej

minulosti, keďže prítomnosť je krutá, a tak ju popiera. Únik z traumy, pochopenie, že návrat do lona matky nie je možný a že čas sa už skrátka neďá vrátiť, predstavuje finálny akt, v ktorom detská verzia jeho matky musí otvoriť dvere do iného sveta/času, aby sa Mahito vôbec mohol (v budúcej minulosti) narodiť. Práve to predstavuje vyššie zmienený transformačný potenciál, ktorý umožňuje Mahitovi prijať svoju novú situáciu a najmä novú rodinu a novú matku.

Lenže tento transformačný potenciál sa netýka len Mahita, ale aj jeho druhej matky Nacuko a jeho celej rodiny. Nejde teda len o príbeh individuálnej premeny, ako to často býva v západnej rozprávčkej tradícii, ale aj o širší, nadindividuálny príbeh. Zdá sa mi, že Mahitov príbeh sa cez tento rozšírený motív stáva príbehom celého Japonska. Japonsko počas 2. svetovej vojny takisto snívalo o návrate do mýtickej minulosti, takisto prežilo traumu porazeného národa, a takisto sa z toho muselo dostať von. Zmienenu vilu, kamene smrti, vládnuce, samurajské andulky atď. aj preto považujem za metaforu vtedajšieho režimu, ktorého sa Japonsko vzdalo, aby mohlo pokračovať v príbehu oslobodené od všetkých traum. Mijazaki tak akoby svoj film koncipoval ako istú národnú psychohygienu, ktorá smeruje k novému začiatku, čoho symbolom vo filme nie je len záplava farieb, ale aj nový život v podobe bábätka – novej generácie.

A práve toto je na celom Mijazakiho príbehu to najzaujímavejšie. Mijazaki i mnohí ďalší japonskí umelci akoby dokázali s rôznymi kategóriami a rôznymi naratívnyimi vrstvami pracovať omnoho voľnejšie. Hranice medzi individuálnym a sociálnym, fantastickým a reálnym, medzi životom a smrťou, ale aj hranice medzi telami nie sú nepriepustné, ale navzájom sa prepletajú a neustále sa transformujú. Ten magický, mýtický svet, ale aj minulosť a svet mŕtvych, akoby stále boli niekde tam za humnami a boli otvorené prakticky pre každého, nielen pre vyvoleného hrdinu. Je ako sused našej každodennosti, ku ktorému môžeme kedykoľvek prísť na čaj. Záleží len na tom, ako dobre sa pozeráme. Ak sa realite prizrieme bližšie a detskými očami, zistíme, že sa v nej stále skrýva mágia. ◀

Chlapec a volavka (Kimitachi wa dó ikiru ka, Japonsko, 2023) SCENÁR A RÉŽIA Hajao Mijazaki KAMERA Acuši Okui

HUDBA Džó Hisaiši MINUTÁŽ 125 min. HODNOTENIE ●●●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 18. 1. 2024

(Revolučné) hľuzy a ich oponenti

Film Bastard v základe poháňajú i vyčerpávajú figúry, interakcie a osudy ľudského „bastarda“ podľa štruktúr a konceptov z druhej časti 18. storočia. Hneď sa však tlačí aj trochu subverzívna myšlienka: nakoľko, ak vôbec, sa tu „bastard“ dokáže odkloniť od toho „ľudského bastarda“, prípadne ho až zatieniť? Dá sa rozpoznať aj inde – na symbolických miestach? Alebo možno pri zemi, pod zemou? A ďalej: ak aj film predstavuje charizmatické a precízne nasnímané remeslo (možno i presvedčivé), nakoľko ale, ak vôbec, dokazuje skutočne autentický cit pre „bastarda“, pre fenomény dejinné, mocenské či prahové?

Vzhľadom k strednoprádovo-napínavej povahe filmu možno nadbytočná mikroúvaha, ale predsa: zemiaky dorazili do Európy až v 17. storočí, aby sa postupne, na ďalších najmenej 200 rokov, stali temným epicentrom či naopak studnicou utopických rozjímaní. Boli špinavou hmotou, ľudským ponížením, no zároveň i zdrojom pestrosti a nadbytku. Čímsi prvotným, neodbytným. Prajedlom aj prateľom. Nedôveryhodnou opozíciou voči obilným ľuďom a chlebovej kultúre atď., skrátka ložiskom polarizujúcich obrazov (zdokladované napríklad v eseji Catherine Gallagher a Stephena Greenblatta *Brambora v materialistické imaginaci*). Nuž a Ludvig Kahlen, hlavná postava príbehu, má v úmysle dopestovať ich (ako prvý?) na jutskom polostrove. Úmysel je to teda skrz-naskrz radikálny a film jeho radikálnosť i naznačuje: to, čo sa bude pestovať, je spočiatku malým-veľkým tajomstvom, možno až záhadou. Akoby Ludvig Kahlen vedel, že zemiaky mu môžu narobiť ďalšie (byrokratické? hodnotové?) problémy. Ďalšie rozvíjanie zemiakovej sémantiky – samotné stávanie sa moderným a naozaj zušľachteným skrz pozornosť venovanú tejto hľuznatej plodine – však vo filme existuje iba kdesi v treťom-štvrtom pláne: zemiaky sú tu nahraditeľné, úplne absentuje zemiaková irónia či pokusy o nové významové preväzovanie ľudskej „hľuzy“. Bastardom, resp. ohrozovateľom daných poriadkov sa zemiaky stávajú iba preto, že za nimi stojí iný tvrdo pracujúci bastard. A to je škoda...

Príbeh sa začína v roku 1755 v Kodani. Dynamika vertikálnych – poprelínaných, salónnych, no pasívnych – rodostromov a horizontálnej – odsúdenej, poddanej, no usilovnej – hľuzy (tak predsa len hľuzy! hľuzy nahnevanej a revoltujúcej?) je živá. Krv totiž nemlčí, má prednosť, je kompetenciou, rozhoduje, dáva aj marí. Šľachtický titul zabezpečuje hladký obeh, podmaňuje a systematizuje iné mená, resp. oslobodzuje od záťaže slabého mena. Sú predpisy a pravidlá. Tučné psy aj drezúrované kone, žiadne turínske kone. A potom zase tie výrasty: vyhnanci zrastení so svojím menom, telom a kožou ako

s mokvajúcou hrčou. Kdesi medzi je Ludvig Kahlen; jeho matka bola kuchárka na panstve, kde svojmu pánovi nemohla povedať nie. Za 25 rokov vojenskej služby si síce vyslúžil kapitánsku hodnosť, no pre kráľovského sluhu zostáva iba „nadutým vojacom v zavšivavenej uniforme“. Má odvahu, zostáva racionálny a ctižiadostivý. Všetko má poctivo naplánované. Po odobrení komisiou treba čo najskôr postaviť dom a rozvrhnúť usadlosť, zohnať ľudí na prácu, zúrodniť pôdu a udržať v nej život. Nakoniec založiť kráľovskú kolóniu a získať titul šľachtica. Práca sa ťahá, zaberá dlhé mesiace a miestodržiteľ, obecný sudca Frederik De Schinkel, je napriek zákonnému postupu proti.

Je pozoruhodné, že De Schinkel svoje počínanie a vlastné telo latentne označuje za ozrutný a neovládateľný, vo svojej moci bezmocný orgán. Tým ale, zdá sa, prijíma za svoj – treba priznať, že hypotéza sa nezaobíde bez istej dávky nadsádzky – akýsi druh silnej zemiakovej rétoriky. (V scéne, kde sa De Schinkel dozvedá, že Kahlen sa chystá zasadiť práve zemiaky, je táto informácia iba sucho odbitá, aká premárnená šanca!) Navyše: čím dlhšie trvá De Schinkelov konflikt s Ludvigom Kahlenom, teda i so ctou a zmyslom pre spravodlivosť (...a, samozrejme, s kultivujúcimi zemiakmi), tým viac sa, možno paradoxne, De Schinkel sám k zemiaku približuje, zrkadlí sa v ňom, resp. cez svoje zdeformované ja extrahuje zo zemiaku jeho najtemnejšiu symboliku, stáva sa protofreudovským zemiakom: bez opýtania sa zmnožujúcim, jedovatým, ducha (Boha a svetlo) pohlcujúcim a smutným hľuzivom. Film to však zvaluje skôr na iného bastarda a stret opozitných predstáv tak zostáva vyznením takmer prázdny, pochybný.

Plní však svoju funkciu: mení pomery, posúva dej. *Bastard* je síce stále strnulý, no jeho poctivosť a sila sa prejavujú v technických výmeroch. A najväčšia devíza, Mads Mikkelsen, plus Amanda Collin, plus ich afektívne postavy, ho vari jemne zachraňuje až nadnáša. A azda aj vedie k tým strednoprádovo-katarzným koncom. ◀

Bastard (Bastarden, Dánsko/Švédsko/Nórsko/Nemecko, 2023) RÉŽIA Nikolaj Arcel SCENÁR Anders Thomas Jensen, N. Arcel, Ida Jessen KAMERA Rasmus Videbæk STRIH Olivier Bugge Coutté HUDBA Dan Romer HRAJÚ Mads Mikkelsen, Amanda Collin, Simon Bennebjerg, Jacob Lohmann, Søren Malling, Kristine Kujath Thorp MINUTÁŽ 127 min.

HODNOTENIE ●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 25. 1. 2024

Slučka nad hrobom

O bulharskej kinematografii sa toho návštevník slovenských kín nemá možnosť priveľa dozvedieť, ale keď už sa také niečo stane, býva to zážitok. Nepochybne to môžeme povedať aj o minuloročnom víťazovi karlovarskeho medzinárodného festivalu – filme *Blažine lekcie*.

Jeho spoluscenárista a režisér Stephan Komandarev upútal už v minulosti kriminálnou drámou *V kruhu* (2019) alebo taxikárskymi príbehmi *Na rázcestí* (2017), obe snímky sú dvoma časťami sociálnej trilógie, ktorú uzatvárajú práve *Blažine lekcie*. Je tiež autorom jednej z častí dokumentu *Okupácia 1968* (2018). Z jeho filmov priam srší záujem ponárať sa do nevelmi lichotivej súčasnosti krajiny, čo sa potácavo vysporadúva s dedičstvom komunizmu. „Počas troch desaťročí stratilo Bulharsko tretinu populácie, pričom nezažilo vojnu. Mnoho vzdelaných a vysokokvalifikovaných ľudí odsala západná ekonomika; neskôr odišla aj slabo platená pracovná sila. Pri jazde po krajine človek narazí na množstvo opustených tovární. Školy a nemocnice v provinčných mestách sa zatvárajú a vzdelanie je celkovo devalvované – film túto realitu jemne odráža. Bulharsko sa skrátka mení na vyludnenú periférnu krajinu...“ povedal v jednom rozhovore Komandarev. (Ak vám táto charakteristika niečo blízke pripomína, vôbec to nie je náhodné.)

O bulharskom vnútrozemskom meste Šumen našinec pravdepodobne ešte nikdy nepočul. Nachádza sa v ňom obrovský betónový pamätník z konca 80. rokov minulého storočia postavený k 1300. výročiu vzniku štátnosti. Vedie k nemu rovnaký počet schodov a občas po nich smerom hore šliape sedemdesiatnička Blaga (skvelá a krásna Eli Skorcheva), hlavná hrdinka svojich lekcií, aby sa z výšky zahľadela na panorámu mesta, kde sa jej deje toľko nepríjemného a smutného, s čím ona musí bojovať, čomu sa ona musí prispôbovať. Tvár má akúsi nepreniknuteľnú, ťažšie sa podľa nej usudzuje, čo si práve myslí. O to prekvapivejšie potom je to, čo následne spraví.

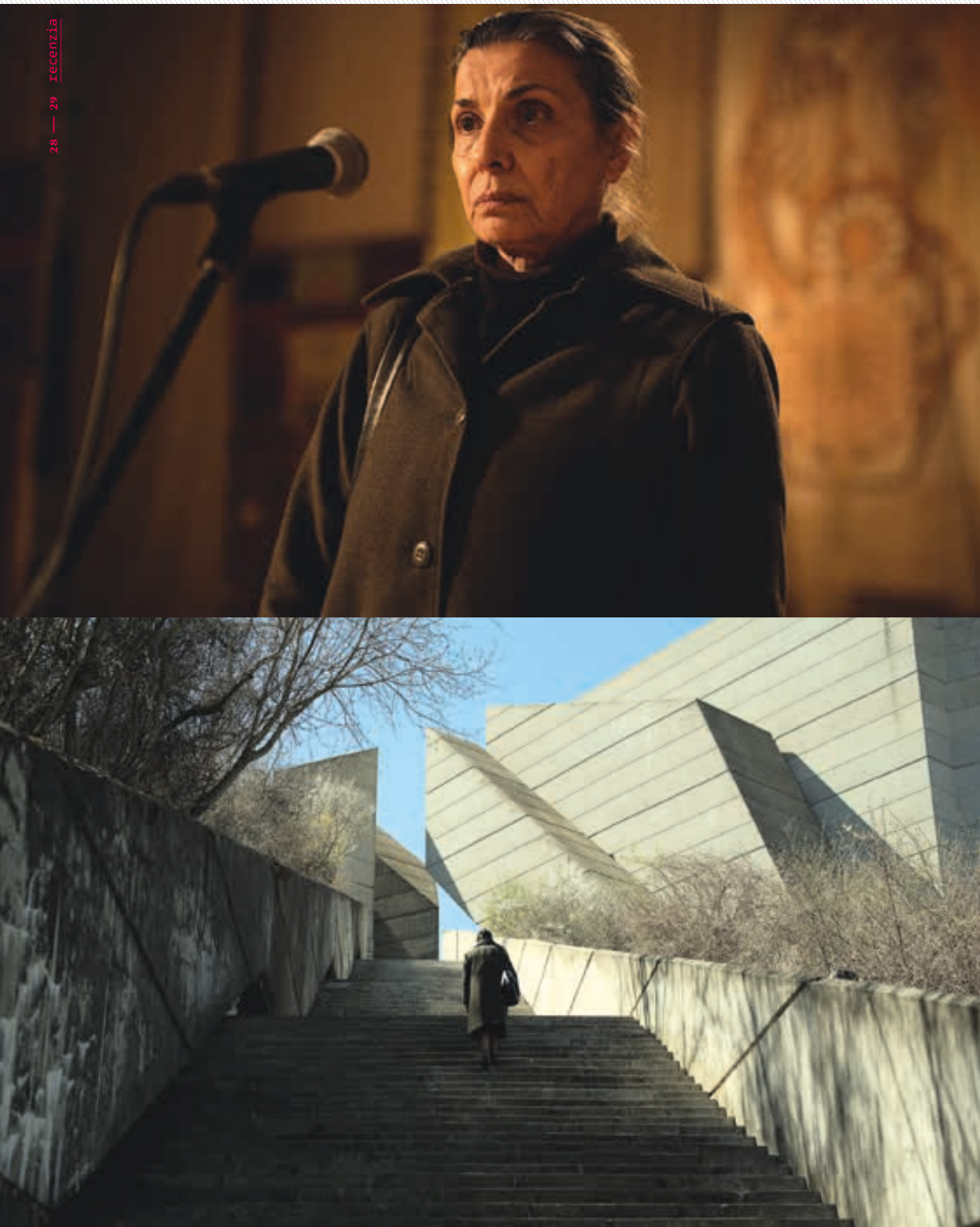
Pohybujeme sa často v stiesnených uzavretých priestoroch, ktoré kamerový výrez ešte zužuje – v Blaginom starosvetsky zariadenom panelákovom byte, v kabíne auta, pri bankovom či poštovom okienku, pri kase v obchode, v kancelárii na policajnej stanici či v unimobunke manažéra hrobových miest a náhrobkov, na chodbách, v tuneloch... Ak sa aj občas ocitneme tam, kde je horizont v diaľke, útecha oslobodenia zo zovretia neprichádza, lebo to, čo vidíme, vôbec nie je pekné. Všeobecnejší sociálny aspekt je vo filme prítomný, ale takmer

úplne ho zatieniňuje pomyselný psychologický skalpel, ktorý autori (priam nemilosrdne) vrážajú najmä do duše Blagy, ale aj iných postáv. A tiež do ich (niekedy až neľudských) medziľudských vzťahov. „Naživo“ vypovedaných viet je vo filme pomerne málo, stará pani je úsečná, zaujíma ju vždy jadro vecí, a nie – z jej pohľadu nepodstatné – taľafatky. Slova prichádzajúcich z telefónnych prístrojov je naopak veľa a majú dikciu razantnú ako guľometná paľba. Často vo filme nevidíme toho, kto práve rozpráva. Ticho a zámlky hrajú dôležitú úlohu.

Čerstvo ovdovená penzionovaná učiteľka bulharsčiny a literatúry Blaga si u hrobového manažéra objednáva kompletne služby. K nákresu náhrobku má nejaké pripomienky, navrhne napríklad, aby pri jej mene ostal krížik, ale k manželovmu nech dajú päťcípu, lebo on „veril v Lenina viac než v Krista“. Ak zákazníčka priplatí k pôvodnej sume ešte dvesto, aj hviezda bude. Blaga je spokojná, zdá sa, že všetko sa skončí tak, ako si naplánovala. Peniaze má pokope, bezpečne zamknuté v obývačkovom sekretári. Toto vybaví a nadídu dni pokojného, hoci asi nostalgického dôchodku. Oživovať ho bude nateraz jej jediná súkromná žiačka, mladá utečenka, žiadateľka o bulharské občianstvo. Keď sa stará pani čuduje, prečo má niekto chuť prísť do krajiny, kde sa ľuďom nežije dobre, dozvie sa, aké to je, keď v Náhornom Karabachu padajú bomby. Plány však zmarí zvonenie telefónu, vlastne dvoch... a vdova sa vzápätí stáva obeťou bezohľadne skoordinovalého podvodu, psychického nátlaku. Koná v šoku. Príde o úspory. Bez peňazí však urnu s manželovým popolom do zeme pod mramor nepochová, to vie. Čo teraz?

Film *Blažine lekcie* režiséra Stephana Komandareva a scenáristu Simeona Ventsislavova rozpráva dramatický príbeh, vyzýva publikum premýšľať o morálke, o význame dôverovania, o zmysle vyrieknutých slov, o vonkajších aj vnútorných spoločenských otázkach. Je nesmierne znepokojivý. Pripomína slučku pomaly sa sťahujúcu okolo hrdla. No napriek tomu – je úžasný. ◀

Blažine lekcie (Urotcite na Blaga, Bulharsko/Nemecko, 2023) RÉŽIA Stephan Komandarev SCENÁR Simeon Ventsislavov, S. Komandarev KAMERA Vesselin Hristov STRIH Nina Altaparmakova HRAJÚ Eli Skorcheva, Ivan Barnev, Stefan Denolyubov a ďalší MINUTÁŽ 114 min. HODNOTENIE ●●●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 1. 2. 2024

Keď uvedomelosť znamená popretie

Niekoľko stredoškôľakov a, trochu predvídateľne, najmä stredoškôľáčok sa prihlási na voliteľný predmet o uvedomelom stravovaní na svojej súkromnej strednej škole. Ich motivácie sú rôznorodé: od idealistických, ako snaha udržať si štíhlu líniu, zachrániť planétu či posunúť stravovacie návyky rodičov na vyššiu úroveň, až po celkom pragmatické, ako získanie bodov na štipendium.

— Napriek tejto pestrej zmesi cieľov ich sympatická, hoci trochu staromódne oblečená učiteľka hneď na prvej hodine ubezpečí, že ich ciele majú šancu byť naplnené. Kurz začína skutočne nevinne, ochutnávaním čokolády. Kultivovanie hlbšieho precitovania jedla však niektorých rodičov znervózňuje, stále však nie sú dôvody na paniku. Všetko sa zmení, až keď sa dve žiačky dočítajú o brethariánstve a chcú ho vyskúšať.

— Filmom *Club Zero* Jessica Hausner pokračuje vo svojom záujme o alternatívne podoby viery a liečiteľstva, pričom diváka postupne vedie od zdanlivo vážne myšľenej osvety k postupnému odhaľovaniu podozrenia zo sektárstva a chorobného zneužívania autority učiteľkou. Ani tentokrát ale nenecháva svoj postoj jednoznačným a jasným.

— Rozprávanie je založené na jemných kontrastoch, ambivalenciách a náznakoch, a hoci v zásade pracuje s predvídateľnými scenármi z časopisov o zdraví a životnom štýle, súčasne stereotypné očakávanie narúša. Učiteľka napríklad nie je ani vychudnutá anorektička, ani vyšportovaná sexbomba, je to nenápadná myška v retro oblečení, bez svalov a na hranici mierneho zaľahnutia. Sotvakto by predpokladal, že sa jedla vzdala úplne, ako to o sebe napokon tvrdí. Jej zakázané zblíženie sa so žiakom pôsobí vcelku nevinne a je aj celkom logickým vyústením ich spoločnej osamelosti – veď rodičia chlapca sa odsťahovali na iný kontinent a odmietajú ho vziať so sebou čo i len na Vianoce pod zámienkou nevhodnej klímy.

— Film tiež ponúka pestrú paletu stravovacích návykov v súčasných rodinách a ukazuje tak pluralitu životných štýlov, ktoré sa márne snažia pochovať všadeprítomný nedostatok skutočnej spolupatričnosti a lásky. Kým v niektorých rodinách sa variáci otcovia neboja vegetariánstva a na Vianoce servírujú suši, staršia rodička-samoživiteľka svojho dospievajúceho syna rozmaznáva veľkými kusmi poctivého mäsa, ktoré musí krájať elektrickou pílkou. Matka s poruchou príjmu potravy sa len ticho prizera nastupujúcej bulímii svo-

jej dcéry a teší sa z plazivého sprisahanectva, keď na chvíľu budú môcť prestať jesť obe.

— Nový kurz svojich detí rodičia vítajú rôzne. Niektorí so záujmom, iní podráždene alebo aj celkom ľahostajne, podaktorí o ňom ani nevedia. Spočiatku sa v každom z prípadov snažia najmä o vzájomné porozumenie. Skupina žiakov však so svojou učiteľkou čoraz viac vykazuje známky sektárskej dynamiky. Dokonca aj pragmatický žiak, ktorý chcel iba zbierať body a bez problémov si po kurze dožičil komerčné sladkosti z automatu, sa postupne vzdáva jedla. Deti sa od rodičov definitívne vzdávajú, no otázky, ktoré svojimi motiváciami otvárajú, sú príliš akútne na to, aby sme ich mohli zmietnuť zo stola a vysmiať.

— Žijeme v spoločnosti, kde okrem ropného a odevného priemyslu obrovskú záťaž pre životné prostredie predstavuje práve potravinársky priemysel. Kde okrem farmafiriem práve potravinárske firmy úspešne manipulujú so závislosťou konzumentov. Odmietanie jedla je teda len radikálnym vyjadrením klimatickej úzkosti a súčasne protestu proti kapitalizmu a konzumnému spôsobu života. No je aj vyjadrením hlboko narušených rodinných vzťahov, ktoré sú i v zdanlivo šťastných príkladoch len zamaskované pozlátkou porozumenia a spoločného stolovania. A napokon, odmietanie jedla je tiež prejavom radikálnej sebakontroly, ktorú môžeme, okrem iného, chápať aj ako reakciu na súčasný kapitalistický tlak na výkon, individuálne šťastie a donekonečna naháňanú dĺžku života. Jediná skutočne odpudzujúca scéna preto odkazuje k esencii našej spoločnosti, ktorá nás metaforicky živí vlastnými zvratkami pod maskou udržiavania práve uvedených pozitívnych hodnôt.

— Nečudo, že v hrôzu naháňajúcom závere sa rodičia rozhodujú vydať sa za svojimi zmiznutými deťmi s odporúčením, že na to budú potrebovať jediné: skutočnú vieru. Ako ju však dosiahnuť vo svete, ktorý je pluralizovaný natoľko, že každý zabudol, ako ju dosiahnuť a čomu adresovať? ◀

Club Zero (Rakúsko/Veľká Británia/Nemecko/Francúzsko/Dánsko, 2023) RÉŽIA Jessica Hausner SCENÁR J. Hausner, Géraldine Bajard KAMERA Martin Gschlacht STRIH Karin Ressler HUDBA Markus Binder HRAJÚ Mia Wasikowska, Luke Barker, Ksenia Devriendt, Florence Baker, Elsa Sylberstein a ďalší MINUTÁŽ 118 min. HODNOTENIE ●●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 11. 1. 2024

Byť či nebyť po taliansky

Režisér a scenárista Paolo Genovese sa dostal do medzinárodného povedomia v roku 2016 diváckym kinohitom *Úplní cudzinci*. Komorný príbeh s hýstkou postáv odohrávajúcí sa medzi štyrmi stenami dokázal zaujať originálnym konceptom a dosiahol nový svetový rekord v počte remakov. Doposiaľ vzniklo vyše 20 verzií, vrátane slovenského *Známi neznámi (2021)* od Zuzany Mariankovej. Genovese v najnovšom titule *Prvý deň môjho života opäť pracuje s malým počtom postáv a skromnou príbehovou linkou*.

Film sa vo svojom jadre zaoberá jednou z najchúlostivejších tém vôbec – samovraždou. Štyria ľudia, ktorí sa navzájom nepoznajú, stretávajú na sklonku ich (takmer) predčasne ukončeného života muža, a ten im výmenou za 7 dní strávených s ním v metafyzickom priestore sľubuje, že im prinavráti zmysel ich existencie. Divák, rovnako ako postavy, nemá na začiatku jasnú predstavu o tom, či je postava muža nadľudskou bytosťou, napríklad povesným anjelom strážnym, alebo ide o človeka z mäsa a kostí. Pre príbeh je rozlúštenie hádanky v podstate nepotrebné, film sa nesie v duchu magického realizmu a hra s viacerými neznámymi sa javí ako funkčná.

Vnesením mystických prvkov sa *Prvý deň môjho života* zbavil nezdravého kliše – postavy všemocného hrdinu, ktorý má riešenie na všetko, dokonca i na smrť. Neznámym pôvodom či motiváciou bezmenného muža si film udržuje latentne prítomné napätie spojené s budúcim osudom samovrahov. Tvorcovia sa ťažkopádnu tému snažia opatrne nadľahčovať štipkou čierneho humoru, ktorý však zďaleka nesiahá za hranicu. Úprimne, nebolo by na škodu zvýšiť dávku tuhočiernych „vtípkov“ a ubrať z patetických momentov, ktoré snímka nepopierateľne obsahuje. Presladené a miestami priveľmi idealizované výjavy z nazívania skupinky ľudí trpiacich klinickou depresiou nepôsobia veľmi autenticky.

Dobrovoľne som však pristúpila na Genoveseho melodramatické radovánky najmä pre výborné herecké obsadenie kráčajúce ruka v ruke s netradičným zložením štvorčlennej skupinky postáv rôznych vekových kategórií a z diametrálne odlišných prostredí. Bezmenného muža stvárnil jeden z najvplyvnejších talianskych hercov

svojej generácie Toni Servillo, hviezdne obsadenie dopĺňajú mená ako Valerio Mastandrea (*Úplní cudzinci*), Margherita Buy (*Mia Madre*) a Sara Serraiocco (*Bezohľadný*).

K postávam si divák dokáže takmer ihneď vybudovať puto, zaujíma ho ďalší možný obrat ich životnej perspektívy. Ten sa však napriek mnohým radostným momentom a náznakom do poslednej chvíle nedá stopercentne očakávať, dejová línia je nepredvídateľná, hoci miestami cielene pôsobí opačným dojmom.

Za chvályhodné rozhodnutie možno považovať spôsob snímania talianskej metropoly – Ríma, v ktorom sa celý dej filmu odohráva. Našťastie nezažívame povinnú jazdu okolo Kolosea či iných kamerou zvyčajne „znásilňovaných“ historických pamiatok, no napriek tomu sa do obrazu dostáva genius loci zachytený kameramanom Fabrizioom Luccim. Tvorcovia vo fiktívnom svete predstavujú Rím, kde povestný taliansky temperament a životný entuziazmus stráca kontúry a do popredia sa dostáva pachuť ľudskej bezmocnosti nad osudom, ktorá existuje aj v slnkom zaliatom Taliansku.

Existenciálny opus s dávkou nádeje je priemerný film, ktorý dokáže na diváka emocionálne zapôsobiť, avšak v otázke inovatívnosti sa nijako nevymyká zaužívaným metódam práce s prvkami filmovej reči. Snímka *Prvý deň môjho života* sa pravdepodobne nestretne s toľkými remake verziami aj preto, lebo sa venuje tematike, v ktorej sa už množstvo ideí vyčerpalo. Žiaľ, Genovese prevratne nový spôsob spracovania hamletovskej otázky nepriniesol. ◀

Prvý deň môjho života (Il primo giorno della mia vita, Taliansko, 2023) RÉŽIA Paolo Genovese SCENÁR P. Genovese, Isabella Aguilar, Paolo Costella, Rolando Ravello KAMERA Fabrizioo Lucci HUDBA Maurizio Filardo STRIH Consuelo Catucci

HRAJÚ Toni Servillo, Margherita Buy, Valerio Mastandrea, Sara Serraiocco, Vittoria Puccini

MINUTÁŽ 121 min. HODNOTENIE ●●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 4. 1. 2024

— text: Vanessa Suchá / študentka
Katedry filmových štúdií FTF VŠMU

— foto: ASFK —

— text: Maximilián Hrmo / študent
Katedry filmových štúdií FTF VŠMU

— foto: ASFK —

Uprený pokoj

Filip Diviak, absolvent Ateliéru animovanej tvorby na Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne, prišiel po trojici študentských filmov *Prebúdzací, Pod mrakom a Zvuky spoza lúky* so svojim prvým filmom po skončení školy

— krátkometrážnou snímkou *Volám sa Edgar a mám kravu*.

Ide o hybrid, kombinujúci rôzne techniky animácie do jedného diela. Spája 2D a plastickejšie 3D animácie so živými (hranými) zábermi – tie využíva ešte o čosi striedmejšie, rámuje ich televíznou obrazovkou, ktorú sleduje hlavná postava Edgar. Diviak tak veľmi dobre vedie pozornosť diváka a nápadito zvyšuje mieru jeho zapojenia sa. Možno to považovať za akúsi odnož interaktívnej animácie, v ktorej implementované rámovanie evokuje vnútorný svet.

Treba povedať, že vznikli tri jazykové verzie Edgarovho hlasu: popri slovenskej (Andrej Polák) aj česká a anglická (Vladimír Javorský). Andrej Polák v slovenskej verzii dabuje Edgara veľmi presvedčivo. Edgar je jednoduchý chlapík, úprimný, naučený na istú obyčaj: má rád svoju mamu aj starú mamu, dennodenne zalieva Sansevieri trifasciatu (svokrin jazyk), šetrí si na športové auto, ale zo všetkého najradšej je – najmä mäso. Všetko sa zmení po návšteve farmy a mäsokombinátu (bitúnku). Nadšený fotograf Edgar turisticky cvaká každý jeden moment exkurzie. Potom je svedkom niečoho neobvyčajného – priamo pred jeho zrakom sa narodí teliatko, malá kravička! „Stane sa z nej rezeň!“ zašomre sprievodca. Edgar zostane nesmierne smutný. Ten uprený pohľad veľkých rozšírených zvieracích očí ho nenecháva chladným, a tak sa rozhodne teliatko zachrániť. Vezme si ho k sebe domov do paneláku. Edgar teraz je veľa mrkvy (synekdocha toho, že sa mu otvorili oči).

Ako už asi očakávate, pramena z toho všelijaké animované gagy – pre rýchly rast teliatka je to typická situácia slona v porceláne. Groteska sa postupne dynamizuje. Adekvátne k tomu sa rozkladá obraz; dokonale naaranžovaný domov padá doslova ako domček z karát, triešti sa na črepy či fazety seba samého. Edgarovu flegmu nemožno ničím prekonať.

V prvom pláne úvah o Edgare som sa dostal

Volám sa Edgar a mám kravu (Česko/Slovensko, 2023) SCENÁR A RÉŽIA Filip Diviak ZVUK Vít Přibyla HUDBA Filip Diviak, Vít Přibyla MINUTÁŽ 8 min. HODNOTENIE ●●●¼ DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 11. 1. 2024, premieta sa ako predfilm snímky *Club Zero*

k videohre *Psychonauts* z pera kreatívneho supervízora Tima Schafera. V tejto videohre ide o prenikanie do psyché kreatúr sužovaných nejakou mentálnou deformáciou (traumou, obsesiou, ...); jedna z najpamätnejších je práve postava umelca s tvorivou krízou: Edgara a jeho býka. Bez ohľadu na referenčný odkaz tu vidíme jasný rozdiel medzi maskulínnym nepriateľským býkom a upreným pokojným pohľadom kravičky.

Rukopis filmára Diviaka je v niečom rozpoznateľný. Napríklad: používa veľmi plynulé a zámerne alogické prechody – vo filme *Prebúdzací* nás pohľad dovnútra zvonu vtiahne do nasledujúcej scény, v *Edgarovi* sa uhlíkový rám (televízie, obrazu) rozširuje podobne ako pohľad v predošlom filme, a tým nás vtahuje do diania.

Typické sú príjemné voskovo-pastelové farby, na ktorých ani rušivé obrazy nepôsobia až tak znepokojivo – v *Prebúdzáči* je to zvuk drhnúcej sa straky, ktorej sa do gágora nezmesťilo silné sústo čohosi „rušivého“, v *Edgarovi* toto využíva Diviak aj komicky – keď uhlíkový rám už viac nie je rámom, ale celkom sčernie, nasleduje na podobnej voskovo-pastelovej palete scéna krájaní krvavočerveného neznáameho niečoho, čo sa ukáže (chvalabohu) nebyť teliatkom. Popritom zaznie replika: „Už som viac nejedol mrkvu.“

Všetky elementy tvoria synergickú myšlienku, navzájom sa dopĺňajú, nadväzujú na seba. A to na malom priestore. Táto „znaková harmonizácia“ je temperovaná zvukovou skladbou. V expozícii to je a cappella – crescendo. Alikvotné tóny sa zopakujú ešte dvakrát: pred Edgarovým rozhodnutím adoptovať si teliatko a po „sčernení obrazu“ uhlíkovým rámom. Ostatná zvuková skladba minimálne pracuje s gitarovým vybrnkávaním, prevádza diváka satelitnými udalosťami, zatiaľ čo a cappella sprievod slúži k lepšiemu vykresleniu jadrových udalostí. ◀

Nelieta...

— text: **Matej Ambroš** / študent
Katedry filmových štúdií FTF VŠMU —

Pri bližšom pohľade by film *Lieta v tom* mohol sľubovať pomerne zaujímavý výsledok. Ide totiž o režisérsky a scenáristický debut herca Tomáša Dianišku, no zároveň aj o remake maďarskej romantickej komédie *Pre mamu všetko* (Dénes Orosz, 2019), čo by mohlo predznamenávať záujem tvorcov o isté ozvláštnenie či lepšie využitie potenciálu už existujúcej látky.

Príbeh o Lukášovi, zarytom intelektuálovi, sukničkárovi a mamičkinom maznáčikovi v jednom, ktorý sa snaží zachrániť svojej matke život tým, že udržuje falošný a nesúrodý vzťah s tehotnou susedou Natáliou, však lieta najmä v oblakoch kliše a presladených formúl.

Podobne ako pri väčšine českých žánrových komédií posledných rokov, predpovedať vývoj naratívu nie je ťažkým úkonom ani pre to najsviätejšie publikum. V tomto ohľade tak *Lieta v tom* ponúka akési rázcestie. Pre fanúšikov žánru môže ísť o potenciálne oslobodenie od nadmerného premýšľania, čo dá príležitosť vyniknúť sympatickej ústrednej hereckej trojici Kryštof Hádek, Kristína

— foto: Bontonfilm —

Svarinská, Tatjana Medvecká, neopozeranému prostrediu Hradca Králové či štylistickým prostriedkom opradeným vesmírnou metaforikou. Pre všetkých ostatných pôjde skôr o frekventované odškrtávanie si povinných žánrových naratívnych postupov, alebo o premýšľanie o súhre zápletky a charakterizácie hlavnej postavy ako o podobenstve o schizofrénii. Bonusové kolo by zase mohlo zahŕňať hádanie dopravného prostriedku, z ktorého musí na poslednú chvíľu jeden (obaja) z protagonistov vo finálnom akte vystúpiť a rozhodnúť sa pre tú pravú lásku. Napokon je ale celkom jasné, aké publikum tvorcovia uprednostňujú, na čom pri pestrosti českej kinematografie vlastne nie je nič zlé. ◀

Lieta v tom (Česko/Slovensko, 2023) RÉŽIA Tomáš Dianiška
SCENÁR Tomáš Dianiška KAMERA Tomáš Juriček HUDBA Michal Šupák
HRAJÚ Kryštof Hádek, Kristína Svarinská, Tatjana Medvecká,
Anna Polívková MINUTÁŽ 100 min. HODNOTENIE ●
DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 21. 12. 2023

Ani zuby, ani mozog

— text: **Matej Ambroš** / študent
Katedry filmových štúdií FTF VŠMU —

Hoci nemožno tvrdiť, že ostrý humor v česko-slovenských komédiách nemá tradíciu, väčšinou išlo o humor intelektuálny. Jedeme na teambuilding je síce „ostrou“ komédiou, no pokračovateľom tradície rozhodne nie.

Teda, samozrejme, ak nehovoríme o tradíciách novodobých, kam film poľahky zapadá. Ani prerábanie osvedčených zahraničných konceptov na mieru domácemu publiku a angažovanie plejády známych hercov už v posledných rokoch nie je ničím novým, no o iných ako komerčných úspechoch sa v takýchto prípadoch zväčša hovoriť nedá. Tak, ako rumunský originál o skupine svojských kolegov, ktorých záchrana kariéry je podmienená víťazstvom v teambuildingovej súťaži, aj česko-slovenská verzia vsádza na ostrosť v podobe vulgárnosti, čo je presný opak ostrosti intelektuálnej. Ako už však naznačilo použitie úvodzoviek v úvode, ide predovšetkým o marketingovú frázu. Aj keď o nechutnosti nie je vo filme vôbec núdz, obohratá podstata karikatúrnych situácií pôsobí prinajlepšom (a veľmi zriedka) úsmevne, prinajhoršom trápne,

— foto: Itafilm —

no najmä oohrane a mdlo. Ostré zuby tak film cerí naozaj len na plagáte.

Vzhľadom na divácku kategóriu, ktorú chcú tvorcovia osloviť, však treba filmu *Jedeme na teambuilding* uznať aj tromfy. Nevýrazný scenár oživujú zámerne stereotypné postavy v podaní zástupu známych českých a slovenských tváří, čo príbehu dodáva aspoň nejakú úroveň prehľadnosti a pôsobivosti. V spojení s vysokým štandardom produkcie tak snímka nadobúda podobnú dôležitosť ako občerstvenie, ktoré pri jej sledovaní budete konzumovať. Pri oboch si napokon treba uvedomiť, aký obsah ste sa rozhodli prijať, a prispôsobiť tomu všetko ostatné. ◀

Jedeme na teambuilding (Česko/Slovensko, 2023)
RÉŽIA Zuzana Marianková SCENÁR Petra Polníšová, Z. Marianková
KAMERA Peter Bencsik HUDBA Viktor Hazard, Marek Šurin
HRAJÚ Jakub Prachař, Vojtěch Kotek, Alexander Bárta, Petra
Polníšová, Anna Polívková MINUTÁŽ 105 min.
HODNOTENIE ●● DISTRIBUČNÁ PREMIÉRA 11. 1. 2024

Creative Europe Desk Slovensko informuje

Rok 2023 bol vo viacerých ohľadoch pre slovenské spoločnosti v rámci programu Kreativna Európa rekordný. Získali podporu v celkovej výške 2 972 383,06 eur, čo predstavuje najvyššiu sumu, odkedy je Slovensko členským štátom programu. Z toho v rámci podprogramu Kultúra získali slovenské spoločnosti 292 427 eur, v rámci podprogramu MEDIA 2 063 415,56 eur a slovenské spoločnosti boli veľmi úspešné aj v rámci podprogramu Cross (Medziodborová oblasť), kde získali podporu vo výške 616 540,50 eur. V rámci podprogramu MEDIA išlo o historicky najvyššiu podporu, veľmi úspešné boli slovenské producentské spoločnosti, ktoré získali celkom 565 000 eur v dvoch výzvach schémy Vývoj minibalíkov európskych projektov – 191 741,50 eur v rámci podpory Vývoja európskych koprodukčných projektov a 92 100 eur v rámci schémy TV a online projekty. Jeden slovenský žiadateľ získal podporu na dvojročný projekt filmového festivalu vo výške 150 000 eur v schéme Európske festivaly a po dlhých rokoch (naposledy v roku 2006) získal jeden slovenský žiadateľ podporu v rámci schémy Vývoj videohier a imerzných diel vo výške 145 092 eur. Celkovo 3 slovenské spoločnosti získali ako partneri projektov celkom 181 517,90 eur v schéme Vývoj publika a filmová výchova, 6 distribučných spoločností v rámci schémy automatickej podpory Filmová distribúcia 420 683,36 eur a 26 slovenských kín v sieťi Europa Cinemas získalo 207 882 eur. Treba uviesť, že všetky údaje o spoločnostiach a výške podpory na jednotlivé projekty budú oficiálne až po podpise zmlúv s EACEA.

— vs —

Zlaté glóbusy ovládol Oppenheimer a Boj o moc

Ceremoniál, ktorý sa konal v Los Angeles 7. 1., odštartoval sériu prestížnych filmových ocenení. O cenách Zlatý glóbus 2024 rozhodovalo až 300 novinárov a novinárov z celého sveta a podľa organizačného tímu ide o najrozmanitejší hlasovací panel spomedzi všetkých veľkých hollywoodskych cien. Životopisná dráma Christophera Nolana **Oppenheimer** získala ocenenie v kategórii Najlepšia dráma, réžia aj hudba pre skladateľa Ludwiga Göranssona, a predstaviteľ fyzika Roberta Oppenheimera, írsky herec Cillian Murphy, bol ocenený v kategórii Najlepší herec v hlavnej úlohe. Za vedľajší herecký výkon v role Oppenheimerovho soka Lewisa Straussa získal sošku Robert Downey Jr. Zo 7 nominácií pre film **Vrahovia mesiaca kvetov** v rézii Martina Scorseseho premenila iba jednu herečka Lily Gladstone v kategórii Najlepší ženský herecký výkon v hlavnej úlohe. **Anatómia pádu** získala cenu za Najlepší cudzojazyčný film, ako aj cenu za Najlepší scenár, o ktorý sa postarali režisérka filmu Justine Triet a Arthur Harari. V kategórii Najlepší animovaný celovečerný film zvíťazil **Chlapec a volavka** režiséra Hajaoa Miyazakiho. Za najlepší film v kategórii muzikál alebo komédia bola vyhlásená snímka **Chudiatko** gréckeho režiséra Yorgosa Lanthimosa a Emma Stone si za hlavnú úlohu v nej odniesla ocenenie Najlepší ženský herecký výkon vo filmovom muzikáli alebo komédii. Za herecké výkony vo filme **Zimné prázdniny** režiséra Alexandra Payna dostali ocenenie herci Paul Giamatti (Najlepší mužský herecký výkon vo filmovom muzikáli alebo komédii) a Da'Vine Joy Randolph (Najlepší ženský herecký výkon vo vedľajšej úlohe). Filmu **Barbie** režisérky Greta Gerwig sa z najvyššieho počtu 9 nominácií podarilo získať iba 2 ceny – v novej kategórii Najväčší filmový a komerčný úspech (Cinematic and box office achievement) a za Najlepšiu pôvodnú pieseň. Televíznym kategóriám Zlatých glóbusov dominovali seriály **Boj o moc** (Succession) a **Medveď** (The Bear).

— bar —

Český lev 2024: nominácie pre „slovenskú“ kameru, masky, kostýmy aj scenár

Česká filmová a televízna akadémia (ČFTA) 15. 1. predstavila nominácie pre 31. ročník výročných cien Český lev. Akadémici vyberali v 1. kole z celkovo 86 snímok vrátane televíznych diel, ktorých spoločným menovateľom bolo premiérové uvedenie v roku 2023. Do záverečného zápasu o sošku Českého leva postúpilo 26 titulov v 19 štatutárnych kategóriách. Najvyšším počtom nominácií sa môžu pýšiť česko-nemecko-slovenská koprodukcia **Bratia** (15), česko-slovenská historická dráma **Úsvit** (12), česko-poľsko-slovensko-srbské sci-fi **Bod obnovy** (8), česká hororová komédia **Prišla v noci** (8), psychologická dráma **Nemé tajomstvá** (7), komediálna dráma **Tanec Matylda** (7) a televízny seriál **Volha** (6). Slávnostné odovzdávanie cien Český lev sa uskutoční 9. 3. od 20.10 h v priamom prenose Českej televízie z pražského Rudolfinu na ČT1. O nomináciách hlasovalo 195 filmových profesionálov. Slovenský scenárista Miro Šifra je nominovaný za scenár k filmu **Úsvit**, v kategórii Najlepšia kamera sú až 2 slovenské nominácie – Dušan Husár za film **Citlivý človek** a Anna Smoroňová za film **Nemé tajomstvá**. Katarína Štrbová Bieliková je nominovaná za kostýmy v historickej dráme **Slúžka** a Andrea Štrbová za masky vo filme **Citlivý človek**. Za rovnaký film v kategórii hudba je nominovaný aj Jonatán Pjoni Pastirčák. Za televíznu minisériu **Matematika zločinu** je nominovaný jej režisér a producent Peter Bebjak. Animovaný film **Tonko, Slávka a kúzelné svetlo** (producent Jakub Viktorín/nutprodukcia) je nominovaný v kategórii Najlepší animovaný film.

— text: Mária Ferenčuhová —
foto: archív SFÚ —

Hutnícky priemysel ako dodekafonická filmová báseň

V rubrike Z filmového archívu do digitálneho kina vám postupne predstavujeme kinematografické diela z Národného filmového archívu SFÚ, ktoré prešli procesom digitalizácie, sú dostupné vo formáte DCP (Digital Cinema Package), a teda ich možno premietiť aj v digitálnych kinách. Širokouhlý farebný krátky film *Ohnivé rieky* nakrútil v roku 1965 dokumentarista Ctibor Kováč. Hlavnú rolu v ňom, spolu so železom v rôznych podobách, hrá experimentálna hudba Ladislava Kupkoviča.

Industriálna poézia – ako súčasť filmových experimentov – charakterizovala už umelecké avantgardy 20. – 30. rokov minulého storočia, najmä v Sovietskom zväze, napríklad vo filmoch Dzigu Vertova či Sergeja Ejzenštejna. Na Slovensku v roku 1948 vznikla *Pieseň strojov* Vojtecha Andreánskeho, no jej atribúty boli viac budovateľské než experimentálne a komentár, čo ako poetický, jej dával skôr tradičné vyznenie. V 60. rokoch sa však začali v Štúdiu krátkych filmov v Bratislave nakrúcať výpravné krátkometrážne snímky, ktoré sa neopierali o slová. O tom, ako veľmi postúpila industrializácia krajiny, už informovali takmer výlučne obrazom a zvukom. Jedným z prvých takýchto filmov bol *Koniec ticha* (1961) o industriálnych premenách východného Slovenska od režiséra Jozefa Zachara a kameramanov Jozefa Grussmanna a Alexandra Strelignera. Jeho hudobná stopa stála na industriálnych ruchoch a súčasnej hudbe a kamera zase na miestami nezvyčajne decentrovaných pohľadoch.

Čosi vyše 10-minútový film *Ohnivé rieky* Ctibora Kováča zachytáva okrem riav roztaveného železa aj výrobu masívnych železných ingotov, lisovaných plechov a železných drôtov – podistým v novosprevádzkovej Novej Huti Klementa Gottwalda v Ostrave, ktorej celkovými zábermi, v zostupných vertikálnych švenkoch, sa film začína. Vo filme však ani zďaleka nejde o predstavu fabriky, ba ani o filmový postup práce: zábery zvnútra hute ju totiž ukazujú skôr ako krajinu, či dokonca ako akýsi samostatný hutnícky vesmír, kde sa leje „láva“, prskajú iskry a nad žeravými riekami sa roja tisícky ohnivých mušiek. Kameraman Jozef Grussmann v *Ohnivých riekach* pracuje aj s odrazmi iskier a žeravej taveniny na ochranných sklách uzavretých častí haly, kde na proces výroby dozerajú zodpovední pracovníci, a vytvára tak čosi ako prirodzené viacexpozície; keď zaostří na tvár pracovníka za sklom, vytvorí priam akýsi zvláštny Kulešovov efekt – na čo myslí muž, keď sa díva, ako pred ním oživa priemyselná krajina?

Strihová skladba filmu stojí na striedajúcich sa motívoch tečúceho a striekajúceho železa, spracúvania žeravej kovovej masy, jej posúvania a chladenia, na ktorú sú naviazané aj jednotlivé časti hudobnej kompozície. Strihačka Stanislava Jendraššáková pritom pracovala s rôznou dĺžkou záberov a striedala ich tak, aby tie, ktoré pôsobia „masívne“ (ingoty), vytvárali pendanty k „jemným“ (drôty, plechy). Na rovnakom princípe stavia aj Kupkovičova hudba: ťažké bubny a tympany pri ingotoch napríklad kontrastujú s nadpozemskou harfou a elektro-nickým organom pri záberoch strún tvorených drôtmí. Muzikológ Juraj Lexmann napísal v roku 2006 precíznu analýzu hudobnej partitúry ku Kováčovmu filmu, v ktorej zdôraznil, že Kupkovičova dodekafonická, atonálna hudba, koncipovaná ako jediný zvukový doprovod filmových obrazov, využíva tzv. veľkú aleatoriku. To znamená, že skupiny nástrojov (fagoty, trúbky, pozauny, husle či flauty) mali v jednotlivých hudobných segmentoch zodpovedajúcich záberom predpísané určité kombinácie tónov, no výsledný hudobný tvar bol ponechaný na náhodu. Vďaka tejto metóde vznikol experimentálny *sound-track* ponúkajúci synestetický zážitok, kde sa ilustratívne hudby voči obrazom občas doslova zvrtné, ťažké železo sa zrazu „dematerializuje“ a obraz v spojení s hudbou nadobudne až abstraktný charakter. Experimentálne sú však aj rýdzo filmárske postupy: hutnícka výroba tak miestami evokuje výtvarný informel či op-art.

Industriálna filmová poézia a hudba nevznikali len vo Východnom bloku. Fabriky a ich zvuk, ich fotogénia inšpirovali rovnako Francúzov, Nemcov, Škandinávov... Napokon, veď už Ravelovo *Bolero* sa zrodilo z repetitívneho továrenského rytmu. A dnes polozabudnuté industriálne krásy nepripomínajú iba publikácie ako *Čierne diery*, ale čoraz častejšie aj *site specific* koncerty postindustriálnej novej hudby v opustených fabrikách. ◀

Jakub Spevák

[autor a programový riaditeľ Fest Anče]

Výber začnem filmom, ktorý ma okúzlil svojou vizuálnou stránkou a nezameniteľnou poetikou. Ide o snímku Eduarda Grečnera *Drak sa vracia*, adaptáciu rovnomenného románu Dobroslava Chrobáka. Grečner nielenže vystihol predlohu, ale dovolím si povedať, že ju aj mierne pozdvihol. Hudobná a obrazová zložka spolu krásne komunikujú a aj keď sa v tomto filme veľa nerozpráva, veľa je povedané. Medzi pohľadmi postáv, medzi riadkami, medzi horami. Tento štylizovaný, lyrický film ponúka výstižný obraz slovenskej národy. Zbožňujem filmy, ktoré sa odohrávajú v uzavretom časopriestore. Takúto limitáciu naznačuje už názov filmu *Kým sa skončí táto noc* od Petra Solana, ktorý zobrazuje udalosti jednej noci v tatranskom nočnom podniku. Ide o nenútený, hravý a vtipný film s perfektným scenárom od Tibora Vichtu. Pamätám si, ako som ho videl prvýkrát a ubehol mi tak rýchlo, že som si sotva všimol, že sa tá noc už skončila. Vo filme je veľa odporozovaného, herci a herečky improvizujú a divák sa cíti akoby nakúkal cez kľúčovú dierku. Pre mňa je to však najmä film o radosti zo života a z tvorby.

Môj zoznam zakončím filmom, ktorý bol uvedený len pár mesiacov pred nežnou revolúciou a natočil ho nedávno zosnulý Juraj Jakubisko. Na Jakubiskovej tvorbe som vyrastal od malička, dokonca mi moja mama dala meno podľa Jakubka z *Perinbaby*. Keď som už o čosi starší objavil *Sedím na konár a je mi dobre*, všetko sa zázračne spojilo. Je to film, ktorý rozpráva o láske, o rodine, ktorú si vyberáme, ale aj o útočisku, ktoré nachádzame, keď sú všetci proti nám.

Sadneme si na konár, nelietame vysoko, no hlavu máme stále v oblakoch a je nám dobre, lebo máme jeden druhého. ◀

Jonáš Karásek [režisér]

Budem písať zväčša o veselých filmoch, nedá sa spomenúť všetko na takej malej ploche. V detstve ma určite ovplyvnila najmä kopa hlúposti, ktoré bežali či už na našej propagandou presýtenej televízii, ale aj na rakúskej ORF, ktorú sme my Bratislavčania mali privilégium sledovať. Z hodnotnejších „majsterštukov“ stojí za spomenutie kratučký seriál *La Linea*. Najdôležitejšie pre mňa boli však vždy české filmy. Od malička som bol fascinovaný tvorbou Karla Zemana, snažil som sa v kresbách napodobňovať jeho čiarkovaný štýl vychádzajúci zo starých litografií. Za všetky spomeniem aspoň medzinárodne vôbec najúspešnejší československý povojnový film *Vynález zkázy*. Dodnes nevychádzam z údivu nad Zemanovou remeselnou vynaliezavosťou a originalitou, ktorá zo skromného Zlína ovplyvnila celú svetovú kinematografiu. Podobne obdivne vzhliadam aj k tvorbe Svěráka a Smoljaka, sú pre mňa stelesnením českého humoru, z mnohých spomeniem aspoň geniálny film *Vrchní, přchni!* Mýtický Jára Cimrman ma sprevádzal veľkú časť môjho „mládí“, či už vo filmovej alebo audio podobe. Nedávno som videl film *Bílá paní* od Zdeňka Podskalského, ktorý ma ohúril neuveriteľne otvorenou, vtipnou a zároveň inteligentnou kritikou vtedajších spoločenských pomerov za veľmi originálnych okolností. Spomeniem aj českých režisérov je však pre mňa najpozoruhodnejšia tvorba Oldřicha Lipského, najviac milujem nestarnúce klasiky ako *Adéla ještě nevečeřela*, *Tajemství hradu v Karpatech*, ale najmä *Limonádový Joe aneb Koňská opera*. Tento film ma privádza k westernom, ktoré sú od detstva mojimi „guilty pleasures“. Skonzumoval som všetky od Winnetouou cez Buda Spencera s Terenceom Hillom až po Leoneho a Morriconeho skvosty. Film, ktorý som videl určite najviackrát v živote, je *Sedem statočných* s úžasným českým dabingom. Vždy som túžil natočiť western v akejkoľvek podobe a som vďačný, že sme sa s *Invalidom* k tomuto žánru aspoň jemne priblížili. Ak by som sa pustil do svetovej kinematografie, asi by som sa nadhlo zamotal, mám rád Tarantina, Nolana, Finchera, Allena, Coenovcov, Bessona a ďalších, spomeniem aspoň film *Stratené v preklade* (r. Sofia Coppola), ktorý má v mojom srdci špeciálne miesto. Zo slovenskej tvorby na mňa veľmi osviežujúco pôsobia filmy Jána Lacka z 50. rokov, ktoré sú natočené s neuveriteľnou ľahkosťou. Asi neprekvapím, keď za najzábavnejší slovenský film označím snímku *Pacho, hybský zbojník*. Pre mňa je to v niečom pendant českého *Limonádového Jóa*, je absolútne jedinečný a v slovenskej tvorbe nenahraditeľný. Podobný vzťah mám aj k *Perinbabe*, kde Jakubisko vytvoril úžasne originálnu mytológiu, ktorá sa nenápadne vlúdila do slovenskej tradície. ◀

— text: Tomáš Hučko / spisovateľ
a šéfredaktor mesačníka Kapitál —
foto: archív Zuzany Gindl-Tatárovej —

EUGEN GINDL

Písať o Eugenovi Gindlovi, ktorý by sa tento mesiac dožil 80 rokov, na takom malom priestore je nevďačná úloha, lebo každé z jeho povolání (reportér, publicista, básnik, scenárista, dokumentarista, aktivista) by si zaslúžilo samostatnú publikáciu. Obmedzím sa preto iba na krátku spomienku na jeho filmovú tvorbu.

Keď sme sa s Eugenom stretávali a pripravovali knihu rozhovorov o jeho živote, postupne som si pozrel všetky filmy, ku ktorým napísal scenár. Pri spätnom pohľade na toto obdobie si uvedomujem, aké to bolo privilégiom, môcť sa s ním o nich následne rozprávať. Začal som prirodzene jeho scenáristickým debutom z roku 1979 *Vynes na horu svoj hrob*, ktorý vyšiel pôvodne ako rozhlasová hra, a skončil *Návratom bocianov* z roku 2007. Pri sledovaní týchto filmov mi udreli do očí dve veci.

Po prvé, všetky jeho scenáre (až na posledný, o ktorom sa možno i preto nevyjadroval príliš lichotivo) vychádzajú z jeho zažitej skúsenosti, často priamo z reportáží, na ktorých pracoval ako novinár. Prostredie, v ktorom sa

príbehy odohrávajú, veľmi dobre poznal, čo je z jeho filmov aj cítiť, nech už ide o horolezcov (*Vynes na horu svoj hrob*), profesionálnych vzpieračov (*Celý svet nad hlavou*) alebo výskumníkov a novinárov (*Hĺbkový rekord*). Témy, ktoré scenáristicky spracoval, ho bytostne zaujímali a trápili, či už šlo o environmentálne znečistenie (*Chuť vody*), alebo doping vo vrcholovom športe (*Celý svet nad hlavou*).

Po druhé, jeho filmy, hoci často pracovali s dobovými problémami, aj po rokoch divácky fungujú. Keď som dopozeral *Chuť vody*, hovoril som mu, ako na mňa film zapôsobil, a i keď sa o svojich scenároch nikdy nevyjadroval s prehnanou chválou, v tomto prípade uznal, že niektoré skutočne nezostarli. „Tiež sme ho teraz s manželkou videli po 40 rokoch a zdalo sa nám, že je to stále dobrý film o tom, ako tu komunizmus fungoval,“ odvetil mi.

Ktovie, či by sa filmu vôbec venoval, keby ho k tomu neprinútili okolnosti. Pri mnohých témach, ktoré chcel najmä v 80. rokoch spracovať v reportážach, narážal na cenzúru a texty buď nevyšli vôbec, alebo vo veľmi obmedzenej podobe. Aj preto sa rozhodol, že ich spracuje pod priveľmi tenkým pláštikom hraného filmu (dodnes nerozumiem, ako mu takáto banálna leš mohla prejsť). „Uvedomil som si, že prostredníctvom filmu môžem aj počas komunizmu – aspoň niekedy – hovoriť o veciach, ktoré by mi v novinách neprešli,“ okomentoval to.

Ďalším dôvodom, prečo odišiel ako reportér z časopisu *Život* a začal sa na voľnej nohe viac venovať tvorbe scenárov (ale aj dokumentárnych filmov), bola tá skutočnosť, že film *Hĺbkový rekord* popisuje samotné novinárske prostredie. „Keďže popisujem aj novinárov, *Život* i nášho šéfredaktora, musel som to už napísať na voľnej nohe. Mnohí mi potom ten film zazlievali, lebo sa v ňom spoznali,“ hovoril mi so svojím typickým prešibaným úsmevom.

Prečo tie filmy dodnes fungujú? Jednak je to pre veľký cit pre dialóg, ktorý si ako skúsený reportér roky cibril, jednak pre už spomínanú znalosť prostredia. Ani to by však samo o sebe nestačilo na to, aby sa ich oplátilo pozerat' i dnes. To, čo ich robí výnimočnými, je Eugenov autentický záujem o svojich hrdinov, o ich problémy, o napravenie nespravodlivostí, ktoré sa im dejú. Je to rovnaký záujem, aký môžete sledovať v jeho reportážach, komentároch, publicistike i aktivizme. I keď to dnes už znie otrpane, je to úprimný záujem o svojho blízkeho i o celú spoločnosť, v ktorej žije. Práve to robí nielen jeho filmovú tvorbu nadčasovou. K jeho nedožitým 80 rokom mu (a najmä nám) želim, aby sa k nej vracalo, alebo ju objavovalo, ešte veľa čitateľov a divákov. Je v nej čo nájsť. ◀

— text: Jelena Paštéková /
filmová a literárna historička
— foto: archív SFÚ —

STANISLAV BARABÁŠ

Jeho výrok „Ja stojím oboma nohami pevne vo vzduchu“ dokonale vystihuje pozíciu umelca, ktorý viackrát preostroval perspektívu svojej tvorby. Hľadal správnosť tvaru, objavoval rozmery človeka pod tlakom doby. Od narodenia režiséra Stanislava Barabáša by 4. februára uplynulo 100 rokov.

Pretrvávajúcou konštantou jeho autorského nalaďenia boli etické kategórie: zločin a trest (život alebo smrť). Barabášovou ústrednou témou sa stalo meranie ľudského života mravným imperatívom.

V mladučkom veku ho pohltil Dostojevskij, chcel sa venovať štúdiu umenia. Otec mal však o budúcnosti syna praktickejšie predstavy. Začal teda študovať právo. Narodil sa v obci Víglašská Huta Kalinka, zmaturoval vo Zvolene, susedná Banská Bystrica sa v roku 1944 stala centrom Povstania. Vojnové udalosti mali k nemu blízko, neskôr ho dobehli v tvorbe. Avšak ani záujem o sublímovaný zločin ho neopustil. Zaznieva z cirkusového prostredia *Tria Angelos* (1963), z *Krotkej* (1968), ponárajúcej sa do šera intímnych vzťahov medzi partnermi, či z ďalšej adaptácie Dostojevského *Ewige Gatte/Večný manžel* (1969). Zločinu sa venoval aj v epizódach série *Tatort/Miesto činu*, ktoré nakrútil počas exilu v Nemecku.

Rok 1946 bol pre Barabáša prvým rokom nula. Rozhodol sa pre FAMU a Prahu, ktoré mu dali krídla. Údernícka prax rozvíjajúceho sa slovenského filmu v tom čase mobilizovala mladé sily. Bez ukončenia školy nastúpil v roku 1950 do Štúdia dokumentárneho filmu v Bratislave. Rovnako ako vrcholoví športovci, aj mladí umelci sa mohli počas výkonu základnej vojenskej služby naplno venovať svojej profesii. Počas ďalších dvoch rokov pôsobil v novozaloženom Československom armádnom filme. Obdobie po februári 1948 sa nieslo v znamení militarizácie spoločnosti a prestavby armády. „Generácii 24“, nezataženej spojením s vojnovým režimom, ponúkal ľudovodemokratický štát veľké príležitosti: vsádzal na jej lojalitu. V armádnom filme vtedy pôsobili Vojtěch Jasný, Karel Kachyňa, František Vlácil či Slovák Ján Lacko. Spravodajstvo a reportáže v mesačníku *Naše vojsko* slúžili doktríne budovania komunizmu: pátos silných slov, spevavý prednes propagandistických lží.

V roku 1954 sa Barabáš vrátil do Štúdia dokumentárneho filmu v Bratislave a stal sa jeho šéfom. Tam nakrútil snímku o Slovenskom národnom povstaní s názvom *Za slobodu* (1955). V titulkoch je ako autor námetu a scenára uvedený publicista Roman Kaliský, poslanec SNR. V kuloároch sa ale hovorilo, že ho diktujú Viliam Široký s Karolom Bacílkom. Názov kopíroval zakázaný Bielikov dokument z roku 1945. Autori v tieni hrdelných

politických procesov vymazávali jeho autentickú výpovednú silu. S neobmedzeným využitím Československej armády inscenovali novú pravdu. V tom čase boli už diktátori Stalin a Gottwald mŕtvi a na 20. zjazde KSSZ v roku 1956 Nikita Chruščov predniesol tajný prejav o zločinoch komunizmu. Barabáš prešiel na Kolibu a stal sa asistentom Paľa Bielika (*Štyridsaťštyri, Kapitán Dabač*).

V roku 1961 debutoval novátorsky poňatým titulom *Pieseň o sivom holubovi*, ktorým zároveň absolvoval štúdium réžie. Prelomový je pohľad na vojnu očami detí, epizodické rozprávanie, obrazová metaforika, nová fotogénia kamery (Vladimír Ješina, Vincent Rosinec, Stanislav Szomolányi), objav talentu hudobníka Zdeňka Lišku. Film *Zvony pre bosých* (1965) prináša u nás výnimočný rozmer filozofického existencializmu. Tanathos, ale aj Eros sa v mrazivom obklúčení hôr stávajú osudom dvoch partizánov a ich mladučkého nemeckého zajatca. Barabáš tu opäť potvrdil svoju virtuozitu vo výbere a vedení hercov. Nasledujúca *Krotká* (1968) mu priniesla európske ocenenie Zlatá nymfa na Medzinárodnom festivale televíznych filmov v Monte Carlo.

Okrem úspechu sa rok 1968 stáva pre Barabáša ďalším rokom nula. Po okupácii Československa opúšťa krajinu a znova musí preosťriť. Usadí sa v Nemecku a opäť hľadá témy. Paralelu s terorom stalinských procesov nachádza napríklad v príbehu o stredovekej inkvizícii *Die Finsternis bedeckt die Erde 1-2/Temnota zahalila krajinu 1-2* (1986), podobne ako neskôr Miloš Forman v *Goyových príznakoch*.

Po páde totality dostal ponuku predsedat' prote na *Dňoch českého a slovenského filmu*, v roku 1992 sa v Bratislave konala prehliadka všetkých jeho diel. Vážne pomýšľal na umelecký návrat. Zaujal ho dramatický príbeh Jozefa Paštéku o mládencovi, ktorý ušiel z väzenia a vyviezol osirelé dievčatko. Medzi štvancom a dieťaťom sa vyvine vzťah označovaný ako štokholmský syndróm. „Barabáš bol človek hľbavý a vášnivý – s vášňou debatoval o texte, vášnivo aj fajčil,“ spomína scenárista. Keď sa blížili k cieľu, nečakane mu napísal: „Dostal som chorobu – tú najhoršiu. Našu spoluprácu už nedokončíme.“ Zomrel 1. augusta 1994 na rakovinu pľúc. Film *Dážd' padá na naše duše* nakrútil Vladimír Balco až v roku 2002. Jeho úvodný titulok znie – *Pocta Stanislavovi Barabášovi*. ◀

— text: Barbora Gvozdjáková / filmová publicistka
— foto: archív SFÚ/Anton Podstraský —

ANTON MRVEČKA

Na konci februára tohto roku by herec Anton Mrvečka oslávil okrúhle 90. narodeniny. Jubilea sa však nedožil. Svoj život ukončil predčasne sám, v polovici 80. rokov minulého storočia.

Narodil sa v Budatíne (dnes časť Žiliny) a už od útleho detstva inklinoval k herectvu. Ako 15-ročný získal angažmán v Stredoslovenskom divadle vo Zvolene. Jeho otec bol však železničiar, a tak sa predpokladalo, že pôjde v jeho šľapajach. Mladý Anton si však cieľavedome šiel za svojim. V roku 1950 sa stal členom Slovenského národného divadla a vzápätí začal študovať herectvo aj na konzervatóriu. Na divadelné začiatky vo Zvolene si zaspomínal takto: „Mal som pätnásť a veľmi som sa túžil stať hercom. Konkurz viedol Andrej Bagar. Keď som išiel okolo klavíra, sebavedome som brnkol po stupnici – nech mám nejaký hudobný doprovod, keď predstupujem pred také publikum.“ Antonovho otca tak musel o správnosti synovho rozhodnutia presvedčiť až sám Bagar.

Mrvečkovou prvou filmovou rolou bola postava brigádnika v diele *Mladé srdcia* (1952). V závere štúdia si ho vyhládol režisér Jiří Krejčík a obsadil ho do svojho filmu *Nad nami svitá* (1953). Výraznejšie sa do kinematografie zapísal postavami v dvoch komédiách Jána Lacka. Najprv to bolo *Šťastie pride v nedeľu* (1958). Mrvečka tu stvárnil mladého študenta Mravca, ktorý zháňa na konci týždňa peniaze, aby vedel podať športku. Rola sa stala pre herca prelomovou. Po veľkom úspechu sa Anton Mrvečka spojil s Lackom opäť a vznikla ďalšia domáca klasika – *Skalní v ofsajde* (1960). Táto komédia sa stala zásadnou aj v kontexte celej slovenskej kinematografie, keďže dovtedy tento žáner primárne zastrešovali českí režiséri. Nadšenie pre šport nemusel herec vo svojej role ani predstierať, aj keď radšej ako futbal mal rád hokej. Jednu z hlavných úloh si zahral aj v celovečernom debute ďalšieho významného slovenského režiséra – v *Havranej ceste* (1962) Martina Hollého. Mrvečkova popularita aj jeho herecká hviezda stúpali. Kariéru však ukončil predčasne. K jeho posledným filmovým postavám patrí jeden z vezírov v Rapošovom *Falošnom princovi* (1984), účinkoval aj v historickom

televíznom seriáli *Povstalecká história*. Objavil sa aj v televíznej podobe kultového muzikálu *Na skle maľované* v réžii Pavla Haspra a svoj hlas na chvíľu prepožičal aj lúčnemu koníkovi Flipovi v rozprávkach o včielke Maji.

Popri účinkovaní pred kamerou Anton Mrvečka stále pôsobil aj na doskách Slovenského národného divadla. Strávil v ňom prakticky celý pracovný život (1950 – 1985) a stvárnil desiatky postáv. Hovorili o ňom ako o klaunovi so smútkom v duši. Keď sa objavil na javisku, diváci sa usmievali. Oblúbili si ho aj hereckí kolegovia. Oldo Hlaváček povedal, že bol nielen výrazný herecký typ, ale mal aj obrovský talent. Spomenul aj to, že k nemu vzhliadal ako k svojmu vzoru. Ešte počas štúdií videl z internátu priamo na služobný, herecký vchod do divadla. Anton Mrvečka bol jeho váženým členom a často pred vchodom postával s Františkom Dibarborom, Júliusom Pántikom či Karolom Machatom. No jeho „pohoda“ bola len zdanlivá. Zakrývala vážnejšie problémy. Mrvečkov zdravotný stav sa zhoršoval. Mal čoraz silnejšie a častejšie bolesti. Bral silné lieky a liečil sa vo vojenskej nemocnici v Bratislave a neskôr na psychiatrii. Nakoniec svoj život ukončil 20. 4. 1985 skokom z okna. Na ťažké obdobie spomína aj hercova dcéra. Cituje ho: „*Silvia, nikto mi tu neverí. Všetci si myslia, že som prepracovaný, ale ja mám obrovské bolesti hlavy.*“ Smutným faktom tiež zostáva, že závažnosť zdravotného stavu Antona Mrvečku sa vyjasnila až po jeho úmrtí. Jeho diagnózou bola takzvaná mozgová atrofia. Aj tento prípad možno využiť ako apel na odtabuizovanie tém duševného zdravia, lekárskej prevencie, ale i možnosti správnej diagnostiky.

Anton Mrvečka odišiel predčasne. Zanechal však po sebe veľa kvalitných a rozmanitých diel i postáv, ktoré sa nedajú zaškatuľkovať do jediného charakteru. ◀

— text: Mária Ferenčuhová
— foto: archív SFÚ —

EUGEN MATEJČKA

Breznianský rodák Eugen Matejčka vstúpil do slovenskej kinematografie počas vojnového slovenského štátu.

K filmu prišiel z rozhlasového prostredia ako redaktor, novinár a filmový kritik v čase, keď sa účastinná filmová spoločnosť Nástup popri distribúcii a týždenníkoch začínala zameriavať aj na tvorbu kultúrnych krátkych filmov.

Matejčka sa narodil pred 110 rokmi.

Vo svojom texte *Začiatky slovenskej filmovej tvorby (Výrobné oddelenie Nástupu)* z roku 1988 Eugen Matejčka spomína, že spoločnosť Nástup, akokoľvek dobre zabezpečená vo svojom založení, technicky a personálne zabezpečená na výrobu iných ako spravodajských šotov. Vedenie preto oslovilo hudobného skladateľa, klaviristu a rozhlasového redaktora Ladislava Faixa, ktorý mal okrem množstva kontaktov v kultúre aj veľmi dobré organizačné schopnosti, aby sa stal vedúcim výroby kultúrnych filmov a priviedol do Nástupu aj ďalších tvorivých pracovníkov, režisérov a kameramanov. Priviedol aj Eugena Matejčku.

Viaceri budúci režiséri Nástupu (Paľo Bielik, Ján Fintora, Vlado Zimmer) prvé skúsenosti s nakrúcaním získavali už ako jeho zamestnanci na praktickom štúdiu v zahraničí, najmä v krajinách v nemeckej sfére vplyvu – v ateliéroch spoločnosti UFA, vo Wienfilme, ale aj v rímskej Cinecittà. Eugen Matejčka sa však spolu s Jánom Fintorom rozhodli stáť v Prahe. Praktické stáže boli nutné aj z iných ako vzdelávacích dôvodov: „*V rokoch 1939 – 1940 nemal Nástup takmer nijaké technické prostriedky, a teda ani možnosť začať hneď s výrobou,*“ spomína Matejčka. Časť techniky si vraj so sebou doniesli sami tvorcovia. Kameraman Karel Kopřiva „*si priniesol vlastnú filmovú kameru – starú, ale účinnú, Šlechtovku.*“ L. Faix zaobstaral reportážnu kameru Arriflex a ešte sa našla aj malá ručná kamera „*Belhovelka*“ (Bell and Howell).“ Postupne sa oddelenie kultúrnych filmov technicky dovybavilo, hoci jeho začiatky podľa Matejčku boli v porovnaní s dobre zabezpečeným spravodajským oddelením, kde pracoval Ivan J. Kovačevič s Bohumilom Havránkom, o čosi zložitejšie.

Eugen Matejčka v Nástupe podľa vlastných slov zrealizoval 11 krátkych filmov, vrátane šotov pre kultúrny mesačník LÚČ. V roku 1941 to boli *Bratislavská jar*, *Posvätená krása*, *Na rušni cez Považie*, *Oravský zámok*, *Knižnica Slovenskej univerzity* a *Vyrábame glycerín*, o rok neskôr pri-

budli *Bujná krv*, *Leto pod Krivánom*, *V bielom raji* a *Biele zlato*. V roku 1944 údajne nakrútil aj film *Surge et ambula (Vstaň a choď)* o piešťanských kúpeľoch – o ňom však okrem jeho vlastného textu nemáme ďalšie správy.

Spravodajský šot *Na rušni cez Považie* dnes poznáme pod názvom *Na lokomotive* – je to poetický film v „trio-lovom“ rytme, ktorý zábery na prácu rušňovodiča prikkladajúceho do kotla prestriháva s rozkrútenými kolesami a vlakom ubiehajúcim krajinou. Azda najpôvabnejším Matejčkovým filmom z tohto obdobia, ktorý sa premietal ako súčasť 5. vydania mesačníka LÚČ v roku 1943, je *Vyrábame glycerín*, kde dokumentárne približuje výrobu glycerínu z repy, podľa slovenského patentu, no priemyselny rámec osviežuje inscenovanými pasážami.

Po obnovení Československa prešiel Eugen Matejčka aj s ďalšími kolegami z Nástupu do novovzniknutej Slovenskej filmovej spoločnosti. Napriek tomu, že sa vo svojich spomienkach netají pracovnými, osobnými i ideovými spormi s Jánom Ladislavom Kalinom, v júli 1945 sa stal vedúcim zvukového týždenníka *Týždeň vo filme* a vzápätí bol menovaný splnomocnencom Ministerstva informácií pre Československú filmovú kroniku. V Slovenskej, resp. Československej filmovej spoločnosti pôsobil do roku 1948. Spolu s Vladimírom Bahnom a pod pseudonymom Eugen Brezniansky tu vytvoril krátky osvetový film zameraný na boj proti alkoholizmu *Nepriateľ medzi nami* (1948).

V 50. rokoch Eugen Matejčka externe spolupracoval ešte na niekoľkých objednávkových filmoch z poľnohospodárskej oblasti; režírne sa podpísal pod film *Chov oviec* (1951), no krátko na to musel z filmárskeho prostredia nadobro odísť. Vrátil sa k redaktorskej práci a dlhé roky pôsobil v denníku *Lud*, ktorý vydávala Strana slovenskej obrody (transformovaná Demokratická strana). ◀

— text: mak —
foto: archív SFÚ —

IVAN JANOVSKÝ

Zástupca vedúceho výroby, filmový producent a location manager Ivan Janovský začínal ako asistent pri filme v snímke Paľa Bielika Traja svedkovia (1968). Rodák z Topoľčian oslávi vo februári 80. narodeniny.

— Ako zástupca vedúceho výroby pôsobil Janovský na Kolibe v 70. a v prvej polovici 80. rokov. Podľa databázy SK Cinema spolupracoval v tomto období na vyše 20 celovečerných hraných snímkach. Vo svojej filmografii má filmy ako *Nevesta hôľ* (1971, r. Martin Ťapák), *Sebechlebskí hudci* (1976, r. Jozef Zachar), *Stratená dolina* (1976, r. Martin Ťapák), *Vítaz* (1978, r. Dušan Trančík), *Pásla kone na betóne* (1982, r. Štefan Uher), *Popolvár najväčší na svete* (1982, r. Martin Ťapák) či *Tretí šarkan* (1985, r. Peter Hledík) – posledný film, na ktorom sa na Kolibe podieľal. Po tomto období pôsobil ako „inšpektor pre pamiatky a ochranu prírody na ONV a vedúci reštaurátorského ateliéru v Bratislave. V roku 1990 založil v Levoči pobočku Slovenskej filmovej tvorby Bratislava Koliba a natočil tu 41 dokumentárnych filmov, 15. 3. 1993 vzniklo samostatné Štúdio – agentúra Ivana Janovského v Levoči. Od roku 2008 až doteraz pôsobí Štúdio pod novým názvom Štúdio J+J,“ uvádza Online lexikón slovenských filmových tvorcov na stránkach www.ftf.vsmu.sk.

— Vo svojom štúdiu Janovský vyprodukoval vyše 40 dokumentárnych filmov. Viaceré získali ocenenia na festivaloch Tourfilm, Agrofilm, Ekotopfilm, Envirofilm či na Festivale horských filmov Poprad alebo ceny časopisu *Pamiatky a múzea*. Venujú sa témam súvisiacim s pamiatkami a históriou, horským filmom či slovenskou prírodou všeobecne. „Ako producent, ešte keď bol som vedúci výroby, [som] narazil na to, že mestá nemajú filmy. Nemajú sa čím predstaviť. (...) Tak som natočil Bardejov, Poprad, Košice, Rožňavu, Levoču a tak ďalej. Čiže dával som tým mestám materiál, že sa môžu prezentovať,“ povedal Janovský pre Online lexikón. Na dokumentárnych filmoch spolupracoval s režisérmi ako Milan Milo, Martin Kákoš či Laco Kaboš, pod niektoré z nich sa sám podpísal ako režisér.

— Jeho štúdio zabezpečovalo tiež práce location managera pre zahraničné produkcie. Janovský takto spolupracoval na snímkach ako *Dračie srdce* (1996, r. Rob Cohen), *Dravci* (1999, r. Antonia Bird), *Za nepriateľskou líniou* (2000, r. John More) či na seriáli *Doktor Živago* (2002, r. Giacomo Campiotti). Bol tiež vedúcim výroby rozprávky Václava Vorlíčka *Vták Ohnivák* (1997) a ako producent za RTVS sa podieľal na filme Martina Šulíka *Cigán* (2011). V roku 2011 dočasne vykonával funkciu výrobného riaditeľa RTVS. V Slovenskej televízii pôsobil aj v rokoch 2003 – 2006, keď tu bol producentom pre hranú a dokumentárnu tvorbu. ◀

— text: Mária Ferenčuhová —
foto: archív SFÚ —

VIERA POLAKOVIČOVÁ

Viera Polakovičová bola jednou z prvých žien v slovenskom filme. Vytvorila viac ako 60 krátkych filmov, nie len objednávkových, ale aj podľa vlastných námetov. Narodila sa pred 100 rokmi.

— Rodáčka z Banskej Bystrice a absolventka Obchodnej akadémie Viera Polakovičová prišla do Slovenského filmu v roku 1955. Debutovala krátkou snímkou o meliorácii pôdy *Zaplavené milióny* (1959), o rok neskôr nakrútila zdravotnícky film *Prvé dni života* (1960). Oba vytyčujú hlavné línie jej tvorby – filmy s (poľno)hospodárskou tematikou striedajú snímky s témami fyzického i mentálneho zdravia najmä žien a detí, starostlivosti, hygieny či vzdelávania (nakrútila aj pár „filmových pomôcok“ pre školy), ale aj s témami módy, socializácie či práce v službách a obchode.

— Spočiatku Polakovičová svoje filmy stavala na kultivovanej obrazovej dramaturgii a (občas aj trochu vymelkovanom) komentári, ako v *Uličke zlých detí* (1961). Vo filme o predpôrodnej príprave mladej ženy *Môj deň sa blíži* (1961) však komentár číta taký mäkký a nežný ženský hlas (Evy Kvietikovej), že osvetový film tu nadobúda takmer snovú atmosféru. Ešte sviežejšie postupy – kombináciu autentických výpovedí malých slečien a ma znavého hlasu komentátorky – použila Polakovičová v *Parádniach* (1965), kde preskúmava kult krásy a túžbu dievčat páčiť sa (zatiaľ najmä sebe samým) od batoliat až po tinedžerský vek.

— V dvoch krátkych filmoch z 80. rokov sa Viera Polakovičová – aspoň zdanlivo – odkláňa od svojich typických tém. Oba vznikli pri príležitosti výročí SNP, no pri oboch si zvolila tak trochu nemainstreamový námet. V *Spoločnom pute* (1989) sa vybrala za maďarskými účastníkmi SNP do Budapešti a potom ich nechala stretnúť sa so slovenskými spolubojovníkmi. V *Matkách z Čierneho Balogu* (1984) zasa predstavila ženy, ktoré za povstania prišli o manželov a samy vychovávali deti. O SNP tu ide iba okrajovo – zúčastnila sa ho len jedna zo žien ako zdravotná sestra. O skúsenostiach z čias vojny však matky z Čierneho Balogu veľmi rozprávajú nechcú – oveľa viac sa tešia z prítomnosti, stretnutí, vnúchat, malých gazdovstiev či prírody. Polakovičová sa tak aj tu vlastne venovala svojej obľúbenej téme žien, ženskej práce a starostlivosti. ◀

Získa cenu kritiky Prišla v noci, Úsvit alebo Tonko, Slávka a kúzelné svetlo?

Nominácie na Ceny českej filmovej kritiky si vyslúžilo celkom 18 diel – od krátkych filmov cez televízne seriály až po celovečerné snímky. Najviac šancí na získanie cien má hororovo ladená komédia *Prišla v noci*, ktorú kritici a kritičky ocenili nomináciami za scenár, réžiu a film, rovnako ako za herecké výkony Simony Pekovej a Jiřího Rendla. Nasledujú ju rodinná animovaná snímka *Tonko, Slávka a kúzelné svetlo* a výpravná historická dráma *Úsvit*, obe majú 3 nominácie. Všetky 3 snímky zabojujú aj o hlavnú cenu pre najlepší film, pričom *Úsvit* aj *Tonko, Slávka a kúzelné svetlo* majú „slovenskú stopu“ – scenárista Miro Šifra je nominovaný za scenár *Úsvitu*, v ktorého jadre stojí téma prijímania inakosti reprezentovanej intersexualitou, a producent Jakub Viktorín (nutprodukcia) zase za film *Tonko, Slávka a kúzelné svetlo*. V kategórii Najlepší dokument je nominovaná snímka *Svetloplachosť* režisérov Pavla Pekarčíka a Ivana Ostrochovského, ako aj česko-nórsko-slovenská koprodukcia *Návštevníci* režisérky Veroniky Liškovej. Krátkemu filmu tento rok jasne dominuje animácia – dynamická *Electra* Darie Kashcheevy (česko-francúzsko-slovenská koprodukcia) rozpráva príbeh Elektrinho komplexu, emotívna *Deniska zomrela* Philippa Kastnera spomína na vzťah k milovanému psovi a *Přes střepy* režisérky Natálie Důrčánkové je animovaný dokument o prekonávaní traumy zo sexuálneho násillia. Víťazi a víťazky budú známi v sobotu 3. marca v pražskom Divadle Archa.

— bar —

Oscarové nominácie vedie Oppenheimer, nasledujú Chudiatko a Vrahovia mesiaca kvetov

Najväčšie šance na zisk sošky, ktoré udeľuje americká Akadémia filmových umení a vied (AMPAS), majú filmy *Oppenheimer* (13 nominácií), *Chudiatko* (11 nominácií), *Vrahovia mesiaca kvetov* (10 nominácií), *Barbie* (9 nominácií), *Maestro*

(7 nominácií), *Zimné prázdniny* a *American Fiction* (po 5 nominácií), francúzska dráma *Anatómia pádu* a britská snímka *Zóna záujmu* (zhodne po 5 nominácií). Všetky vymenované sú nominované v kategórii Najlepší film. Desiatku nominovaných dopĺňa snímka *Minulé životy*, ktorá je nominovaná aj za Najlepší pôvodný scenár. O sošku v kategórii Najlepší režia bojuje štvorica režisérov a jedna režisérka – Justine Triet (*Anatómia pádu*), Martin Scorsese (*Vrahovia mesiaca kvetov*), Christopher Nolan (*Oppenheimer*), Yorgos Lanthimos (*Chudiatko*) a Jonathan Glazer (*Zóna záujmu*). V kategórii medzinárodných filmov sú popri *Zóne záujmu* nominované snímky *Io capitano* (r. Matteo Garrone), *Dokonalé dni* (r. Wim Wenders), *Snežné bratstvo* (r. J.A. Bayona) a *Das Lehrerzimmer* (r. Ilker Çatak). Slávnostné udeľovanie cien sa uskutoční 10. marca.

— bar —

Dva slovenské filmy pre deti získali nomináciu na cenu ECFA 2024

Európska asociácia filmov pre deti (ECFA) ocení počas Berlinale najlepšie filmy za rok 2023 v troch kategóriách. Nomináciu na cenu ECFA Award 2024 získali aj dva slovenské koprodukčné filmy – *Myši patria do neba* a *Tonko, Slávka a kúzelné svetlo*. O víťazoch rozhodnú členovia asociácie. Film *Myši patria do neba* (r. Denisa Grimmová, Jan Bubeníček) získal ECFA Award na festivale Smile International Film Festival v Naí Dillí. Snímka *Tonko, Slávka a kúzelné svetlo* (r. Filip Pošivač) získala ECFA Award na festivale Athens International Children's Film Festival.

— nkc —

Slovenské zastúpenie na medzinárodnom festivale v Clermont-Ferrand

Slovenské filmárky a filmári sa predstavia na prestížnom Medzinárodnom festivale krátkych filmov v Clermont-Ferrand (2. – 10. februára). Dva krátke slovenské filmy, *Zima a tma* Petra Hoštáka a *Krížom krážom* Niny Rybárovej a Tomáša Rybára, vybrali do súťažných sekcií

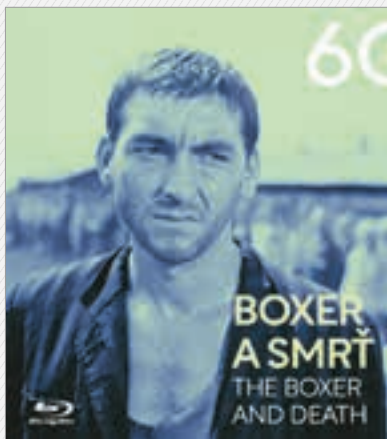
festivalu, ktoré prezentujú rôznorodé talenty v oblasti krátkometrážnej tvorby. Krátky dokumentárny film Petra Hoštáka *Zima a tma* zavedie divákov na zasnenú cestu životom ťažného koňa menom Kubo a jeho drevorubačskej komunity na slovenskom vidieku. Film zvyšuje povedomie o prebiehajúcej energetickej kríze v Európe, kde sa palivové drevo môže čoskoro stať hlavným zdrojom tepla a energie. Film uvedú v Medzinárodnej súťaži. Nina Rybárová a Tomáš Rybár predstavia krátky animovaný film *Krížom krážom* v Súťaži Lab. Ich príbeh sa inšpiroval ľudovou kultúrou a zvierací hrdinovia sa tu pohybujú vo svete, kde dobré hodnoty víťazia nad zlom v duchu príslovia v núdzi poznáš priateľa. K pestrému zastúpeniu Slovenska v Clermont-Ferrand sa pridáva aj ocenený krátky animovaný dokument *Milý tati* Diany Cam Van Nguyen (sekcia EuroVisions). Na koprodukčnom fóre Euro Connection počas Trhu krátkych filmov v Clermont-Ferrand (5. – 8. februára) predstaví slovenská režisérka Michaela Mihályi krátkometrážny animovaný projekt *Period Drama*. S humorom skúma nočnú moru mladej protagonistky, ktorá zažíva svoju prvú menštruáciu. Na trhu sa v spolupráci s Českým filmovým centrom a Slovinským filmovým centrom už šiesty raz zúčastní aj Slovenský filmový ústav a pod spoločnou hlavičkou Central European Cinema vytvoria platformu, na ktorej sa slovenské krátke filmy predstavia filmovým profesionálom z celého sveta.

— nkc —

Výročie ruskej invázie na Ukrajinu aj Český lev na DAFilms.sk

Od 24. februára do 10. marca sa na platforme DAFilms.sk bude dať vidieť kolekcia dokumentárnych a hraných filmov, ktoré reflektujú dlhotrvajúcu ruskú inváziu na Ukrajinu. Od 26. februára do 17. marca sa k nej pripojí prehliadka vybraných nominovaných filmov Ceny Českej filmovej a televíznej akadémie Český lev.

— bar —

Boxer a smrť

(SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV)

Film *Boxer a smrť* z roku 1962 patrí k zásadným dielam slovenského filmu zo 60. rokov minulého storočia. Vojnová dráma Petra Solana prináša nový pohľad na tému degradácie človeka v období fašizmu cez tragický osud jednotlivca, ktorého jedinou šancou na záchranu života je prijať pravidlá nerovnej hry. Zachytáva príbeh väzňa v koncentračnom tábore, ktorý si získal privilegované postavenie vďaka svojim boxerským skúsenostiam, keď si ho veliteľ koncentračného tábora vybral ako tréningového partnera. Film už bol súčasťou blu-ray kolekcie Slovenský film 1 a je to jeho druhé vydanie na tomto nosiči. Digitálne reštaurovaný film je s mono zvukom DD 2.0 a voliteľnými slovenskými, anglickými a slovenským titulkami pre nepočujúcich, bez bonusov. Blu-ray *Boxer a smrť* sa predáva samostatne a spolu so snímkami *Kristove roky*, *Obrazy starého sveta*, *Organ*, *Pieseň o sivom holubovi* a *Prípad pre obhajcu* bude súčasťou kolekcie 6 blu-ray nosičov k 60. výročiu Slovenského filmového ústavu.

Kristove roky

(SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV)

Po niekoľkých vydaniach na DVD doma aj zahraničí vychádza klasický film Juraja Jakubiska, jeho dlhometrážny režijný debut *Kristove roky* (1967), po prvý raz na blu-ray nosiči. Protagonistom filmu je maliar Juraj, Slovák žijúci v Prahe, ktorý sa po tridsiatke trochu bezradne zamýšľa nad bezcieľnosťou svojho doterajšieho života. Dlhý čas nezáväzne a bezstarostne, no nadišiel čas, keď sa konečne musí rozhodnúť – vybrať si medzi dvoma ženami, medzi dedinou a mestom, medzi tvorbou a remeslom. Film získal niekoľko ocenení na 16. medzinárodnom týždni v Mannoheime vrátane ceny FIPRESCI a odštartoval režisérovo najúspešnejšie tvorivé obdobie. Digitálne reštaurovaný film je na blu-ray s mono zvukom DD 2.0 a voliteľnými slovenskými, anglickými a slovenským titulkami pre nepočujúcich a slovenským audiokomentárom pre nevidiacich, bez bonusov. Blu-ray *Kristove roky* sa predáva samostatne a spolu so snímkami *Boxer a smrť*, *Obrazy starého sveta*, *Organ*, *Pieseň o sivom holubovi* a *Prípad pre obhajcu* bude súčasťou kolekcie 6 blu-ray nosičov k 60. výročiu Slovenského filmového ústavu.

Pieseň o sivom holubovi

(SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV)

Režijný debut Stanislava Barabáša *Pieseň o sivom holubovi* z roku 1961 po vydaní na DVD v edícii Slovenský film 60. rokov vychádza po prvý raz na blu-ray nosiči. Jeho príbeh sa odohráva v horách počas Slovenského národného povstania. Prostredníctvom detských hrdinov pôsobivo vypovedá o hrôzach a nezmyselnosti vojny, nevinnosť detí konfrontuje s ničivou silou, ktorá hlboko zasiahne do ich životov, snov a túžob a vytrhne ich z bezstarostnej hravosti. Režisér rozpráva príbeh prostredníctvom voľného cyklu poviedok a na svoju dobu modernými prostriedkami filmového rozprávania oslovil divákov doma aj v zahraničí. Na Medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach v roku 1961 získal Zvláštny čestný diplom. Digitálne reštaurovaný film je na blu-ray s mono zvukom DD 2.0 a voliteľnými slovenskými, anglickými a slovenským titulkami pre nepočujúcich a slovenským audiokomentárom pre nevidiacich, bez bonusov. Blu-ray *Pieseň o sivom holubovi* sa predáva samostatne a spolu so snímkami *Boxer a smrť*, *Kristove roky*, *Obrazy starého sveta*, *Organ* a *Prípad pre obhajcu* bude súčasťou kolekcie 6 blu-ray nosičov k 60. výročiu Slovenského filmového ústavu.

— an —

Myslet filmem

(Jiří Anger, Sandra Baborovská (eds.), GHMP, Praha, 2023, 192 strán)

Do 18. 2. prebieha v Galerii hlavného mesta Prahy výstava *Myslet filmem* a pri tejto príležitosti vyšla aj dvojazyčná publikácia editorov Jiřího Angera a Sandry Baborovskej. Tá je aj kurátorkou výstavy a autorkou úvodného textu *Žití filmem, myslet montáží*, v ktorom píše, že „(v)ýstavňý projekt *Myslet filmem* má ambíciu skrz montáž v priestore posúvať možnosti filmu ako média. Dimenzionalita pohyblivého obrazu nie je nikdy uzavretá – fyzická prítomnosť návštevníka ju posilňuje, bez nej by film na výstave nevznikol. Vytvára sa v jeho mysli, v závislosti na individuálnej percepcii. V kine si divák skladá časti konkrétnych obrazov a zvukov, vníma realitu determinovanú autorským zámerom režiséra či tvorivého tímu. Návštevníkovi – divákovi v galérii dávame vo výstavnom priestore slobodu konštruovať si svoju jedinečnú realitu. Stáva sa pozorovateľom, ktorému výstava aj táto publikácia môžu pomôcť jeho pohľad zostríť, zaostríť a vďaka novému uchopeniu (zdanlivo) starých princípov filmovej montáže sa zamyslieť nad vlastným vnímaním a pozorovaním okolia sveta.“ V publikácii sú ďalej texty Sergeja Ejzenštejna, filmára Ondřeja Vavrečku, kapitola z knihy francúzskeho historika a filozofa umenia Georges a Didiho-Hubermana a texty filmového teoretika a redaktora časopisu *Illuminace* Jiřího Angera a mediálnej teoretičky a kurátorky Noemi Purkrábkovej.

— bar —

čo robia

György Kristóf

[režisér, producent]

Tento rok budem premiérovať *Zenit* (predtým *Bunker*) – bezdialógový film, ktorý na komunikáciu používa pohyb a tanec. Dúfam, že na jeseň budeme nakrúcať film s názvom *I Will Find You* o žene – matke, čakajúcej na svoje dieťa, ktoré nosí surogátna matka na Ukrajine. Dej sa odohráva na slovensko-ukrajinskej hranici v čase vypuknutia vojny. Popritom stále vyvíjam projekt zasadený do Dunajskej Stredy z obdobia pôsobenia gangu Pápayovcov, rovnako ako aj animovaný seriál pre dospelých *Píp Show*. Ako producent pripravujem debut Gabriely Gažovej s názvom *Whatever, lol* z prostredia tínedžerov a tiež jednu maďarskú koprodukcii režisérky Emilie Goldberg.

Katarína Kerekesová

[producentka a režisérka]

Tento rok nás s tímom čakajú posledné tri epizódy *Websterovcov*. Dovššie me tak plánovanú výrobu 26-dielneho formátu. Cítim zvláštny smútok za našou pavúčou rodinou, ale priznávam, že sa aj teším potenciálu tejto „životnej zmeny“. Posledné 3 roky sme totiž spolu s Ivanou Laučíkovou a Katkou Molákovou venovali vývoju vzdelávacieho seriálu *Lesná päťka*. Tam, kde *Websterovci* končia, začína teda ďalší seriálový projekt a z toho sa nesmierne teším. O to viac, že do projektu sa zapojí množstvo mojich šikovných kolegov. Seriál *Lesná päťka* je výnimočným spojením edukácie a storytellingu. Čerpá témy z nového slovenského reformného kurikula. Popri týchto dvoch seriáloch sa potichu vnáram do príbehu, ktorý bude snáď v budúcnosti scenárom k ďalšiemu slovenskému celovečernému animovanému filmu.

Diana Fabiánová

[dokumentaristka a umelecká riaditeľka filmového festivalu Jeden svet]

Momentálne som v postprodukcnej fáze môjho dlhometrážneho dokumentu *Hranice vernosti*. Aj kvôli téme, jej spracovaniu a aj tým, že som dlhé roky nedostala podporu z AVF, sa z toho stal časozber. Určite to malo svoj význam pre vývoj postáv, zároveň sa však už teším, že konečne vidím svetlo na konci tunela a rysuje sa výsledok niekoľko-ročnej práce. Tým, že dokument strihá kanadský strihač Phil Jandally, prekladám materiál do angličtiny, poznámkujem scény, robím predvýberovku, pátram po archívnych materiáloch. Čiže žijem v strižni. Verím, že slovenskí diváci budú môcť film vidieť koncom tohto roka.

O psíčkovi a – bez mačičky

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku **Film.sk** ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

— Skúste si predstaviť animovaný vtíp: Beží psík a v zuboch si nesie malý (veľkosti psa primeraný) stromček. Po chvíli sa zastaví, stromček postaví, zdvihne pri ňom pravú zadnú a vykoná, čo potrebuje... Pochytí stromček a beží ďalej. Že by vám také ani na um neprišlo? Viktorovi Kubalovi áno (č. 11). Stačilo mu vidieť, ako začali ľudia psikom (samozrejme, na Západe) obliekať nohavičky. Kubal poznal aj fortieľ, ako navrhnuť módny dámsky klobúk. Pointu nevyzradím, jedna stačila... Kubalom sa februárová kolekcia začína a šotom z jeho dielne o osude autostopárok sa aj končí (č. 18).

— Medzitým neúrekom šotov najrôznejších tém. Ak pred mesiacom dominovali divadlá, tentoraz má prevahu výtvarné umenie (hoci ani v tejto kolekcii nechýba bratislavská Tatra revue s inscenáciou *Pozor, sklo!* – č. 12). V č. 13 je to portrét modernistu, iba 45-ročného sochára Teodora Lugsu. Až 3 šoty mapujú výstavu Generácie 1919: sochy (č. 15), obrazy (č. 16) a osobitne dielo Cypriána Majerníka (č. 17). V č. 16 nájdeme aj portrét slávneho barokového pražského sochára Jana Brokoffa, o ktorom mnohí nevedeli, že pochádza zo Spišskej Soboty a jeho tvorba bola inšpirovaná poľskou a spišskou plastikou.

— S výtvarným umením súvisí aj šot z hydrocentrály na Váhu. Psychológovia práce (vtedy sme ešte netušili, že ich takto možno nazvať) prišli na to, že jediný pracovník, ktorý kontroluje celý kolos, sa nudí. A aby sa mal na čo pozeráť, treba jeho pracovisko vyzdobiť výtvarnými dielami!

— Nuž a na dôvažok: kritický šot o kultúrnom dome za 5 miliónov v Ladcoch, ktorý „vyzdobil“ miestny amatér a jeho nedospelý syn gýčovými maľbami (č. 15). Spravodajcovia, samozrejme, neobišli ani aktuálne problémy: vyratávajú, koľko stoja spoločnosť prestoje v doprave zapríčinené zlou organizáciou, zbytočnými poradami, nekonečnými radmi zákazníkov čakajúcich na tovar (č. 13), kritizujú nedostatočný, takmer žiadny výber detského oblečenia (č. 14).

— Fanúšikom športu, najmä futbalu, pripomína šot o neuveriteľnom víťazstve Slovaftu Bratislava nad mužstvom francúzskej prvej ligy FC Rouen 5:0 vtedajšie porovnanie slovenského a francúzskeho futbalu (č. 18). Kdeže lanské snehy sú... Priam vizionársky pôsobí rozhovor s hlavným architektom Bratislavy – inžinierom Hladkým (č. 15). Areál Apollky je rezervovaný pre nové celomestské centrum s výškovými budovami. Stalo sa. ◀

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – FEBRUÁR 2024

- ▶ Týždeň vo filme č. 11 – 12/1964 – 3. 2. o 7.30 h a 4. 2. o 14.30 h
- ▶ Týždeň vo filme č. 13 – 14/1964 – 10. 2. o 7.30 h a 11. 2. o 14.30 h
- ▶ Týždeň vo filme č. 15 – 16/1964 – 17. 2. o 7.30 h a 18. 2. o 14.30 h
- ▶ Týždeň vo filme č. 17 – 18/1964 – 24. 2. o 7.30 h a 25. 2. o 14.30 h

FEBRUÁR 2024

2. 2. 1944	Eugen Gindl – scenárista, publicista (zomrel 14. 11. 2021)
3. 2. 1914	Eugen Matejíčka – režisér (zomrel 6. 10. 1996)
3. 2. 1924	Viera Polakovičová – režisérka (zomrela 8. 7. 2009)
4. 2. 1924	Stanislav Barabáš – režisér, scenárista (zomrel 1. 8. 1994)
5. 2. 1974	Marko Igonda – herec
6. 2. 1914	Emil Adamík – herec (zomrel 2. 4. 1992)
6. 2. 1944	Helena Húsková – herečka
12. 2. 1934	Júlia Morvicová – kostymérka (zomrela 29. 12. 2020)
12. 2. 1934	Július Dzurek – filmový publicista (zomrel 20. 9. 2014)
12. 2. 1939	Peter Vrchovína – televízny režisér (zomrel 3. 4. 2015)
13. 2. 1944	Ján Zeman – režisér, scenárista (zomrel 19. 11. 2010)
15. 2. 1974	Tomáš Juríček – kameraman
17. 2. 1924	Jozef Palka – televízny a divadelný režisér (zomrel 3. 2. 1982)
17. 2. 1944	Ivan Janovský – producent, vedúci výroby
18. 2. 1929	Ján Loučičan – vedúci výroby (zomrel 21. 6. 2001)
19. 2. 1929	Jindro Vlach – kameraman, režisér (zomrel 7. 9. 2004)
20. 2. 1904	Alexander Kautník – herec (zomrel 1. 2. 1988)
26. 2. 1939	Milan Horvatovič – režisér, kameraman
27. 2. 1934	Anton Mrvečka – herec (zomrel 20. 4. 1985)
27. 2. 1974	Marián Labuda ml. – herec

zdroj: Kalendár filmových výročí 2024
Interná publikácia Slovenského filmového ústavu
zostavila Renáta Šmatláková

→ David Štumpf získal spolu so svojimi kolegami cenu Emmy za Výnimočnú animáciu v seriáli *Ms. Marvel* od spoločnosti Disney. Štumpf ukončil štúdium na VŠMU v Bratislave filmom *Kovbojsko*, ktorý vybral na festivaly v Annecy, Stuttgarte alebo Hirošime a získal aj niekoľko ocenení doma i v zahraničí. Magisterské štúdium absolvoval na FAMU filmom *Sh_t Happens*, ktorého spoluautorkou bola slovenská animátorka Michaela Mihályi.

→ Filmoví režiséri a producenti Peter Bebjak a Peter Kerekes prebrali z rúk prezidentky Zuzany Čaputovej v nedeľu 14. 1. štátne vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy za mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky v oblasti filmu.

→ Režisérka Tereza Nvotová začala v januári nakrúcať svoj tretí celovečerný film s titulom *Otec*, v hlavných úlohách by sa mali predstaviť Milan Ondřík a Dominika Morávková-Zeleníková.

→ Vo štvrtok 18. 1. sa konala veľká tlačová konferencia spojená s komentovanou prehliadkou novozrekonštruovaných priestorov Kina Lumière.

→ Zástupcovia Českého filmového a televízneho zväzu FITES 20. 1. udelili päť cien Trilobit Barrandien 2024. Osemčlenná porota pod vedením predsedu Vladimíra Justa vybrala z 83 snímok, spomedzi nich ocenila aj slovenskú komédiu *Invalid* a jej tvorcov Tomáša Dušičku za námet a scenár a Jonáša Karáska za réžiu.

→ Herec a pedagóg Ivan Letko zomrel 21. 1. vo veku 89 rokov. Pôsobil v divadle, dabingu, filme, televízii a popritom bol viac ako 30 rokov pedagógom na Divadelnej fakulte bratislavskej Vysoké školy múzických umení. Letko sa narodil 9. 12. 1934 vo Farnej pri Leviciach, popri štúdiu na gymnáziu v Hlohovci hral v ochotníckom divadle a v roku 1956 absolvoval herectvo na VŠMU v Bratislave. Pôsobil v Divadle SNP v Martine a v roku 1967 sa stal členom činohry Novej scény v Bratislave, kde bol aj umeleckým šéfom. Počas kariéry stvárnil viac ako 150 divadelných postáv. Účinkoval aj vo filme a televízii – v dráme *Živý bič* (1966, r. Martin Ťapák), televíznej adaptácii klasickej komédie Petra Zvona *Tanec nad plačom*, výpravnom historicko-vojnovom seriáli *Povstalecká história* (r. Andrej Lettrich), trojdielnom špionážnom príbehu *Medený gombík* (r. Andrej Lettrich) či televíznej komédii *Mastný hrniec* (r. Pavol Haspra). Svoj hlas v dabingu prepožičal Babe Jage v kultovej ruskej rozprávke *Mrázik* (1964), ale tiež Emzpetérixovi v animovanom seriáli *Miazgovci*. Účinkoval aj v seriáloch *Odsúdené*, *Burlivé víno* alebo *Inšpektor Max*. Jeho posledným filmovým natáčaním bola najnovšia adaptácia knihy Jozefa Kariku v réžii Petra Bebjaka s názvom *Smršť*.

→ Akademický senát VŠMU vydal 23. 1. vyhlásenie k aktuálnej situácii na Ministerstve kultúry SR, v ktorom sa pripája k Otvorenej výzve na odstúpenie ministerky Martiny Šimkovičovej, ktorú na internete podpísalo za týždeň od zverejnenia 180 000 ľudí.

→ V kinosále SNG sa 29. 1. konali ozveny 10. ročníka stredoeurópskeho filmového festivalu 3KinoFilm Fest, ktorý spoluorganizuje Slovenský filmový ústav, Poľský inštitút v Bratislave, Slovenská národná galéria a Veľvyslanectvo Poľskej republiky.

→ Prezídium Slovenskej filmovej a televíznej akadémie na svojom januárovom zasadnutí zvolilo novú prezidentku. Stala sa ňou filmová producentka Katarína Krnáčová. Zároveň sa rozhodlo o novom viceprezidentovi, ktorým sa stal filmový producent a režisér Ivan Ostrochovský.

FILMOVÉ FESTIVALY A PREHLIADKY NA SLOVENSKU V ROKU 2024

SCANDI – prehliadka súčasných severských filmov

(10. ROČNÍK, 24. – 31. 1. 2024, KINO FILM EUROPE, ĎALŠÍCH 38 KÍN V 30 MESTÁCH NA SLOVENSKU)

Diváci môžu nahliadnuť do škandinávskej kultúry prostredníctvom ocenených filmov z Dánska, Švédska, Fínska, Nórska a Islandu. Na prehliadke môžu diskutovať s filmovými tvorcami, objavovať rozmanité žánre a závažné témy, ktoré hýbu spoločnosťou. Tento rok priniesol SCANDI 10 premiér, 3 špeciálne uvedenia, aj osvedčené klasiky. V programe bol napríklad veľkolepý epos **Bastard** v hlavnej úlohe s Madsom Mikkelsenom, ktorý rozpráva príbeh zasadený do polovice 18. storočia o dobývaní dánskych vresovísk, o nespútanej prírode, veľkých snoch a ešte väčších obetách.

→ **Film Europe Media Company, Matúškova 10, 831 01 Bratislava**
tel. č.: +421 915 280 057 (Simona Sopiaková, marketingová a PR manažérka)
www.filmeurope.sk/sk

Visegrad Film Forum Bratislava

(11. ROČNÍK, 13. – 16. 3. 2024, BRATISLAVA)

Networkingové a edukačné podujatie združujúce na medzinárodnej úrovni filmových študentov a profesionálov z filmárskeho prostredia ponúka priestor na diskusiu o tom, čo všetko stojí za vznikom filmového diela, a tiež o aktuálnych trendoch v kinematografii. Počas 5 dní ponúkne bohatý audiovizuálny program zložený z prednášok a premietaní sprevádzaný diskusiami s uznanými filmármi. Visegrad Film Forum znova predstaví aj študentské projekty partnerských filmových škôl. Stretnutia, ktoré budú po projekciách jednotlivých filmov nasledovať, ponúknu študentom priestor na diskusiu nielen o filmoch, ale aj o podmienkach, v akých filmy vznikali, a o systéme výučby na vybraných školách.

→ **Boiler, n. o., Lazaretská 13, 811 08 Bratislava**
tel. č.: +421 948 050 189, e-mail: infovff@gmail.com
(Jakub Viktorín)
www.visegradfilmforum.com

Medzinárodný filmový festival FEBIOFEST Bratislava

(31. ROČNÍK, 13. – 19. 3. 2024, BRATISLAVA)

Cieľom festivalu je nielen priniesť publiku súčasné a archívne, domáce či zahraničné snímky, ale zároveň podporovať distribúciu, vývoj a produkciu nových slovenských filmov. Hlavná časť festivalu sa odohráva v Bratislave a vybrané filmy sa následne premietajú aj v ďalších kinách po Slovensku, čím sa otvára cesta alternatívnej distribúcii. Dôležitou súčasťou podujatia sú Bratislava Industry Days, určené filmovým profesionálom ako zo Slovenska, tak i zo zahraničia. Festival v roku 2024 opäť priniesie 2 súťaže – súťaž krátkych filmov a súťaž celovečerných filmov z krajín V4, Rakúska a Ukrajiny. Súťažné sekcie doplní pestrá ponuka nesúťažných sekcií s kurátorským výberom filmov. V programe nebude chýbať ani stálica – film s Nicolasom Cageom. Tentokrát to bude novinka z arthousovej línie jeho bohatej filmografie – film **To sa mi snád' zdá**.

→ **Asociácia slovenských filmových klubov, Grösslingová 43, 811 09 Bratislava**
tel. č.: +421 2 5465 2017, e-mail: info@febiofest.sk
(Monika Lošťáková)
www.febiofest.sk

Pezinský alternatívny filmový festival

(20. ROČNÍK, 5. – 6. 4. 2024, PEZINOK)

Festival sa po prekonaní pandemických rokov vo svojom 20. ročníku vráti do kinosály KC Pezinok. Návštevníkom opäť priniesie spojenie filmu, výtvarného umenia, fotografie a hovoreného slova. Počas 2 dní premietne filmy zo Slovenska, Česka, ďalších krajín Európy, ako aj zo zvyšku sveta. Premietat sa budú najlepší filmy z predchádzajúcich ročníkov v sekcii Repaff. Nosnou časťou bude prezentácia tvorby miestnych filmárov spojená s diskusiou. Zaujímavosťou bude sekcia 20-sekundových filmov, do ktorej sa môže zapojiť každý, jedinou podmienkou je, aby prihlásený film trval presne 20 sekúnd. Pripravený bude aj sprievodný program.

→ **Festival pod hlavičkou OZ PDF, Jamnických 17, 902 01 Pezinok**
Tel. č.: +421 902 741 798, e-mail: paff.festival@gmail.com
(Matej Košecký)
www.festivalpaff.sk

Týždeň slovenského filmu

(10. ROČNÍK, 8. – 14. 4. 2024, BRATISLAVA)

Bilančná prehliadka, ktorá hodnotí a reflektuje tvorbu slovenskej kinematografie za predchádzajúci rok. Zatiaľ čo premietania sú určené skôr pre širokú verejnosť a dávajú jej možnosť dohnať zameškané, ďalšia dôležitá súčasť Týždňa slovenského filmu sa sústreďuje skôr na odbornú verejnosť (ale je otvorená aj pre širšie publikum). Sú ňou panelové diskusie zamerané na hodnotenie minuloročnej hranej, dokumentárnej a animovanej kinematografickej tvorby. Uskutočnia sa naživo, no budú aj streamované, takže sa na nich budú môcť virtuálne zúčastniť záujemcovia z celého Slovenska. Prednesené príspevky budú publikované v zborníku Slovenský film v roku 2023.

→ **Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, 811 09 Bratislava**
www.facebook.com/tyzdenfilmu

Hory a mesto 2024

(24. ROČNÍK, 9. – 13. 4. 2024, BRATISLAVA)

Medzinárodný filmový festival Hory a mesto je päťdňová súťažná prehliadka horského filmu. Hlavnou časťou festivalu je filmová prehliadka slovenských a zahraničných filmov rozdelených do tematických blokov. Prehliadka je spojená s multimediálnymi prezentáciami zahraničných a slovenských hostí a hostiek. Súčasťou festivalu sú aj premietania a sprievodné podujatia pre školy. Sprievodná časť festivalu zahŕňa vzdelávacie semináre a workshopy pre filmárov, fotosúťaž, tematické fotovystavy, športové atrakcie a lezecké preteky. Festival Hory a mesto dopĺňa turné po viac ako 10 slovenských mestách.

→ **OZ Hory a mesto, Nábr. arm. gen. L. Svobodu 28, 811 02 Bratislava**
Tel. č.: +421 908 387 036, e-mail: rasto@horyamesto.sk
(Rastislav Šimko)
www.horyamesto.sk

Crème de la Crème – Týždeň francúzskeho filmu

(9. ROČNÍK, 29. 5. – 2. 6. 2024, VO VIACERÝCH MESTÁCH NA SLOVENSKU)

Prehliadka Crème de la Crème priniesie slovenským divákovi najlepší z súčasnej francúzskej kinematografie.

→ **Film Europe Media Company, Matúškova 10, 831 01 Bratislava**
tel. č.: +421 915 280 057 (Simona Sopiaková, marketingová a PR manažérka)
www.filmeurope.sk/sk

June Film Festival

(1. ROČNÍK, 5. – 9. 6. 2024, TRNAVA)

Prvý ročník JuFF chce ponúknuť reprezentatívnu vzorku svetového i domáceho kinematografického umenia. Súťažná sekcia bude zameraná na medzinárodné celovečerné hrané debuty. Ďalší program bude akcentovať divácky úspešné snímky, predovšetkým z európskych krajín, a tiež pozoruhodné premiérové filmy, uvedené na významných artových fórach. Súčasťou ponúkanej skladby budú aj seriálové novinky a vybrané slovenské i české filmy.

→ **Art Flow, Martin Frimmer**
tel. č.: +421 948 007 722, e-mail: director@junefilmfest.sk

Ekotopfilm-Envirofilm festival

(51. ROČNÍK, TBA 2024)

Najstarší environmentálny festival na svete, založený v roku 1973, vytvoril jedinečnú celoslovenskú platformu venujúcu sa téme trvalo udržateľného rozvoja. Dovedna festival navštívilo už viac ako milión divákov, v priebehu roka Ekotopfilm navštívi v 50 mestách viac ako 80 000 ľudí z celého Slovenska. Festival si vytvoril viac ako 5 000 partnerstiev v 58 krajinách sveta, vrátane spolupráce s organizáciami OSN, UNESCO, UNEP či IAAE. Ich zámerom je praktické environmentálne vzdelávanie prostredníctvom pútavých filmov, pestrých prezentácií a kreatívnych workshopov. Festival kladie dôraz na výchovu mladej generácie, pre ktorú organizuje špeciálny Junior festival. Na jednej platforme prepája verejný, súkromný a tretí sektor (vláda, mestá, mimovládne organizácie). Ekotopfilm priniesol na Slovensko známe osobnosti ako Jane Goodall, monacké knieža Albert II., Sea Shepherd, Polly Higgins a ďalších.

→ **e-mail: info@ekotopfilm.sk**
www.ekotopfilm.sk

ANIMOFEST

(19. ROČNÍK PRE ANIMOVANÉ FILMY A 9. ROČNÍK PRE HRANÉ FILMY, 11. 6. 2024, BRATISLAVA)

Súťažná medzinárodná prehliadka stredoškolskej animovanej tvorby. Súčasťou ANIMOFESTu je aj UAT film – prehliadka hraného a dokumentárneho filmu. Program je rozdelený na prehliadku súťažných animovaných a hraných filmov a nesúťažnú prehliadku v čase, keď porota rozhoduje o víťazoch ANIMOFEST a UAT film.

→ **Súkromná škola umeleckého priemyslu animovanej tvorby, Vlastenecké nám. 1, 851 01, Bratislava**
tel. č.: +421 902 901 910, e-mail: uat@uat.sk, spirekova@uat.sk
(Olívia Špireková)
www.uat.sk

PPF 2024 – Festival 70mm, 35mm a 16mm filmu v Banskej Bystrici

(9. ROČNÍK, 21. – 23. 6. 2024, BANSKÁ BYSTRICA)

Cieľom prehliadky je každoročne umožniť filmovým návštevníkom z Banskej Bystrice a blízkeho či ďalekého okolia zúčastniť sa unikátnych premietaní z klasického filmového pásu. Vidieť premietanie z klasického filmu je čoraz väčšou vzácnosťou. A vidieť „kráľovský formát“ je skoro nemožné. Zachovaných, ale aj nových filmových kópií je veľmi málo a funkčnej 70mm techniky ešte menej. Je to jediná pravidelná prehliadka 70mm filmov pod holým nebom, pretože Amfiteáter v Banskej Bystrici je posledné známe letné kino v Európe, ktoré môže premietat a aj premietat 70mm panoramatické filmy. Projekcie sa uskutočňujú na obrovskom panoramatickom plátne 32x14 metrov s nádherným výhľadom na večernú Banskú Bystricu. Aby bola prehliadka atraktívnejšia aj pre návštevníkov zo vzdialenejších miest, organizátori v spolupráci s Filmovým klubom v Múzeu SNP počas víkendu premietnu aj ďalšie analógové 35mm a 16mm filmové formáty.

→ **O.Z. za! amfiteáter, Letné kino, Cesta na amfiteáter 494/2, 974 01 Banská Bystrica**
tel. č.: +421 907 324 341, e-mail: havlik.juraj@gmail.com
(Juraj Havlík, štatutár)
tel. č.: +421 905 272 225, e-mail: skoluda@cinema.sk
(Ing. Ivan Školuda)
www.70mm.sk, www.facebook.com/amfik.bb

MFF Art Film Košice

(30. ROČNÍK, 21. – 28. 6. 2024, KOŠICE)

Tradičný filmový festival, ktorý charakterizuje diverzita a spontánna divácka návštevnosť. MFF Art Film ponúka rozsiahly priestor pre prezentáciu najnovších diel svetovej kinematografie, ale aj významných titulov filmovej histórie či kvalitatívny výber snímok zo slovenského audiovizuálneho prostredia. Dominantami programu sú 3 súťažné sekcie – pre hrané filmy, filmy zo strednej a východnej Európy a krátkometrážne tituly. Všetky súťaže hodnotia medzinárodné poroty. Festival udeľuje najvyššie ocenenie – Modrého anjela pre najlepší film, réžiu, herečku a herca. Nesúťažné sekcie uvádzajú súčasné diela svetovo etablovaných tvorcov, významné filmy národných kinematografií, kultové snímky, ktoré sa zapísali do histórie kinematografie, tematicky zamerané filmové projekty, ale aj profily či retrospektívy oceňovaných umelcov.

→ **ART FILM FEST, s. r. o., Tomášikova 30C, 821 01 Bratislava**
e-mail: info@iffartfilm.com
www.iffartfilm.com

Medzinárodný festival animácie FEST ANČA 2024

(17. ROČNÍK, 25. – 30. 6. 2024, ŽILINA)

Medzinárodný festival animácie Fest Anča je jediným festivalom animácie pre dospelé publikum a festival s najväčšou prehliadkou krátko filmov na Slovensku. Festival kontinuálne popularizuje animovaný aj krátky film pre široké publikum, venuje sa budovaniu profesionálneho prostredia na Slovensku a rozvoju mladých talentov a prezentuje slovenskú tvorbu v zahraničí. Festival prináša premiéry animovaných filmov, predstavuje históriu odvetvia, národné produkcie a nové trendy. Aj tento rok predstaví vyše 300 animovaných filmov zo slovenskej i zahraničnej produkcie. Festival si za 15 rokov vytvoril stabilné miesto medzi filmovými festivalmi doma i v Európe a je zakladajúcim členom siete animovaných festivalov pod názvom Animation Festival Network.

→ **OZ Fest Anča, Karpatská 2 (budova YMCA), 811 05 Bratislava**
e-mail: ivana@festanca.sk (Ivana Sujová)
www.festanca.sk

Letný filmový festival 4 živly: CESTA

(26. ROČNÍK, 7. – 11. 8. 2024, BANSKÁ ŠTAVNICA)

Podujatie s viac ako štvrtstoročnou tradíciou každoročne premieta tematicky prepojenú kolekciu filmov a sprievodných akcií. Témou 26. ročníka sa stane CESTA. Kolekcia hraných, animovaných, dokumentárnych aj experimentálnych filmov celovečernej i krátkej metráže ponúka obsiahly pohľad na tému optikou čo najrôznorodejších tvorcov a tvorkyň. Dejiskom festivalu bude banskoštiavnické kino, kultúrne centrum, lokálne podniky i amfiteáter s výhľadom na celé mesto. Väčšinu projekcií budú správať lektorské úvody, chýbať nebudú diskusie s tvorcami, prednášky odborníkov a odborníčkou mimo filmovej oblasti, ani sprievodné podujatia z oblasti hudby, literatúry či vizuálneho umenia. Neoddeliteľnou súčasťou programu sú aj tzv. Detské 4 živly, teda súbor projekcií určených detskému publiku, doplnený o tvorivé dielne.

→ **Občianske združenie štyri živly, Legionárska 15, 831 04 Bratislava**
tel. č.: +421 915 711 880, e-mail: petko.gasparik@gmail.com
(štatutárny zástupca – Ondrej Starinský, Peter Gašparík)
www.4zivly.sk

CINEAMA – festival amatérskeho filmu

(32. ROČNÍK, 6. – 8. 9. 2024, KREMNICIA)

Súťažný program 32. ročníka festivalu Cineama predstaví výber najlepších krátkych amatérskych filmov z celého Slovenska. Doplnia ho špeciálne projekcie, diskusie, tvorivé dielne, filmový kvíz, koncert a záverečná párty. Festival je vyvrcholením celoštátnej postupovej súťaže amatérskej filmovej tvorby. Svoje diela v nej prezentujú deti, mládež aj dospelé autorky a autori, ktorí sa venujú tvorbe filmov a videí vo voľnom čase, bez profesionálneho zázemia. Súťažia v kategóriách dokumentárny film a publicistika, hraný film, animovaný film, experiment a videoklip. Zmyslom súťaže je vyhľadávať a podporovať talenty, budovať komunitu a priestor na rozvoj umeleckej tvorivosti, technickej zdatnosti a mediálnej gramotnosti. Organizátormi festivalu sú Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom a kino Akropolis v Kremnici. Hlavným partnerom a odborným garantom je Národné osvetové centrum v Bratislave.

→ **Národné osvetové centrum, Námestie SNP 12, 812 34 Bratislava**
tel. č.: +421 2 2047 1252, e-mail: pavel.smejkal@nocka.sk

(Pavel Smejkal),

debor.pastircakova@nocka.sk (Debor Pastirčáková)

www.nocka.sk/cineama

Medzinárodný filmový festival Cinematik Piešťany

(19. ROČNÍK, 10. – 15. 9. 2024, PIEŠŤANY)

Cinematik je etablované a divácky úspešné medzinárodné filmové podujatie. Festival organizuje 2 súťažné sekcie s medzinárodnými porotami a množstvo informatívnych sekcií, ktoré sa tematicky dopĺňajú a v súhrne predstavujú to najlepšie zo súčasnej zahraničnej i domácej filmovej produkcie. Festival ponúka tiež kvalitné podujatia pre profesionálov, semináre, workshopy, masterclassy a ďalší program. Cinematik predstavuje medzinárodnú platformu pre prezentáciu a propagáciu slovenského filmu, hlavne dokumentárneho. Každoročne prináša do slovenského audiovizuálneho prostredia vysoko kvalitné a medzinárodne rešpektované kultúrne podujatie, orientované primárne na prezentovanie európskeho a slovenského filmu. Jadrom festivalu je kolekcia významných, umelecky hodnotných súčasných filmových diel, doplnená lektorskými úvodmi, seminármi a sprievodnými podujatiami. Festival naplňuje svoju pôvodnú stratégiu s orientáciou na mladé publikum s dôrazom na rozvíjanie jeho estetického vnímania, kritického myslenia a filmovej gramotnosti.

→ **Cinematik, s. r. o., Lazaretská 2398/11, 811 08 Bratislava**
tel. č.: +421 948 445 565, e-mail: festival@cinematik.sk
www.cinematik.sk

Festival pre deti a mládež CINEDU

(6. ROČNÍK, 23. 9. – 4. 10. 2024, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM)

Cieľom festivalu pre deti a mládež je obohatiť kultúrny život a filmovú ponuku pre tieto vekové skupiny o kvalitné domáce aj zahraničné, hrané a dokumentárne, celovečerné a krátke filmy. CINEDU podporuje vzdelávanie a filmovú gramotnosť, snaží sa o rozširovanie obzoru mladých divákov, poznávanie nových kultúr, porozumenie európskej kultúre a iným kultúram a o preberanie rôznych dôležitých tém. Pracuje s vekovými kategóriami od najmladších divákov až po tinedžerov a mladých dospelých. Filmy majú počas populárnych školských predstavení krátke úvody a po predstavení nasledujú diskusie. Víkendový program je určený pre celé rodiny, vrátane najmenších divákov od 3 rokov, a okrem sledovania príťažlivých filmov sa deti môžu prihlásiť aj na zaujímavé filmové workshopy. CINEDU je jediným filmovým podujatím pre deti a mládež na Slovensku, zahrnutým do zoznamu Európskej asociácie filmov a festivalov pre deti.

→ **Cinedu o.z., Nová Bošáca 335, 913 08**
tel. č.: +421 903 814 011, e-mail: director@cinedu.sk
(Ľudmila Cviková, riaditeľka festivalu)
www.cinedu.sk

Medzinárodný filmový festival Agrofilm

(40. ROČNÍK, 30. 9. – 5. 10. 2024, NITRA, ONLINE)

Agrofilm je jedinečný filmový festival o poľnohospodárstve, potravinárstve, trvalo udržateľnom využívaní prírodných zdrojov, o vede, výskume a živote na vidieku. Každoročnou ambíciou organizátora festivalu – Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra – je audiovizuálnou a zážitkovou formou osloviť verejnosť aj odborné publikum najnovšími poznatkami vedy a výskumu v tých oblastiach, ktoré podstatne ovplyvňujú

kvalitu nášho života a naše zdravie. Súčasťou festivalu sú sprievodné podujatia ako vernisáž či odborné diskusné fórum.

→ **Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Hlohovecká 2, 951 41 Lužianky**
tel. č.: +421 37 6546 126, e-mail: nina.pastierikova@nppc.sk
(Nina Pastieriková, tajomníčka festivalu)
www.agrofilm.sk

Medzinárodný festival horských filmov Poprad

(32. ROČNÍK, 9. – 13. 10. 2024, POPRAD, KEŽMAROK, SPIŠSKÁ NOVÁ VES)

Poslaním festivalu je zorganizovať každoročnú medzinárodnú súťažnú prehliadku filmových diel orientovaných na spoznávanie športového i každodenného života ľudí v horskom prostredí, diela vyzdvihujúce krásy horskej flóry a fauny, ochranu prírody, životného prostredia a tradičnej kultúry iných národov. Najnovšie horské filmy od profesionálnych aj amatérskych tvorcov z celého sveta sú prezentované počas piatich dní a hodnotené medzinárodnou porotou. Okrem filmov festival ponúka divákovi multimedialne besedy s významnými osobnosťami spoločenského a športového života, fotografické výstavy, premietania pre školy, nesúťažné filmy a poskytuje tiež množstvo príležitostí na zaujímavé stretnutia, ktoré sú veľmi dôležité pre ďalší rozvoj medzinárodných vzťahov v oblasti kultúry a filmu.

→ **Horský film Poprad, n. f., Nábřežie Jána Pavla II. 2802/3, 058 01 Poprad**
tel. č.: +421 52 7721 060, e-mail: horskyfilm@slovanet.sk,
horskyfilmpoprad@gmail.com
www.mfhf.sk, www.facebook.com/mfhf.sk

Bienále animácie Bratislava

(17. ROČNÍK, 9. – 13. 10. 2024, BRATISLAVA A PARTNERSKÉ MESTÁ)

Začiatky Bienále animácie Bratislava siahajú do roku 1985, keď bolo ešte súčasťou Bienále ilustrácií Bratislava, od roku 1991 píše BAB svoju vlastnú históriu ako medzinárodný festival animovaných filmov pre deti a mládež. Odvtedy udeľuje ocenenie Prix Klingsor za celoživotné dielo významnému svetovému tvorcovi v oblasti animácie, ku ktorému neskôr pribudla Čestná medaila Albína Brunovského. V roku 2003 sa BAB transformoval na súťažný festival s hlavnou Cenou Viktora Kubala. Tohtoročnou novinkou bude udelenie Ceny za najlepší celovečerný animovaný film. Súčasný ročník ponese tému „Budúcnosť je teraz“ a zároveň si BAB pripomenie nedožitú 80. výročie narodenia svojej zakladateľky Gabriely Gavalčinovej. Okrem bohatej ponuky animovaných filmov pre deti a mládež, medzinárodných workshopov či sprievodných výstav bude súčasťou festivalu aj Industry fórum, ktoré sa vyprofilovalo na dôležitú odbornú platformu pre tvorcov a producentov animovaných filmov vo východnom regióne.

→ **BIBIANA – medzinárodný dom umenia pre deti, Panská 41, 815 39 Bratislava**
tel. č.: +421 2 2046 7142, e-mail: lucia.dubravay@bibiana.sk
(Mgr. Lucia Dubravay Trautenberger)
www.festivalbab.sk

Be2Can

(11. ROČNÍK, 9. – 16. 10. 2024, VO VIACERÝCH MESTÁCH NA SLOVENSKU)

Prehliadka Be2Can prináša slovenským divákovi oceňované snímky z festivalov v Berlíne, Benátkach a v Cannes, ktoré hýbu artovým filmom. Publiku ponúka možnosť spoznávať širšie súvislosti,

diskutovať s tvorcami alebo sa iba nechať unášať silnými príbehmi.

→ **Film Europe Media Company, Matúškova 10, 831 01 Bratislava**
tel. č.: +421 915 280 057 (Simona Sopiaková, marketingová a PR manažérka)
www.filmeurope.sk/sk

AZYL SHORTS 2023

(4. ROČNÍK, 16. – 19. 10. 2024, BANSKÁ BYSTRICA,

PO SKONČENÍ SÚŤAŽNÉ PÁSMO ONLINE)

AZYL SHORTS, medzinárodný festival krátko filmov, sa po štvrtýkrát uskutoční vo fyzickej podobe v meste Banská Bystrica. Publiku ponúkne najlepšie oscarové krátke filmy aj filmy z preslávaných filmových prehliadok v Cannes, Benátkach či Karlových Varoch. Podujatie je jedinečné v rámci Slovenska i strednej Európy – vďaka súťažnej sekcii minútových filmov, súťaži päťminútových filmov a súťaži videoklipov dáva priestor na prezentáciu začínajúcich autorov. V programe sú zahrnuté aj kurátorské zostavené výbery porotcov z krajín V4, filmy, ktoré vznikli pred rokom 1989, či program pre deti. Súčasťou programu budú filmárske masterclassy a workshop pre stredoškôľakov pod vedením skúsených lektorov.

→ **AZYL PRODUCTION s.r.o., Panenská 13, 811 03 Bratislava**
tel. č.: +421 908 442 463, e-mail: alex@azyl.sk (Alex Pošová)
azylshorts.sk/sk/domov/

Filmový festival POCITY

(15. ROČNÍK, OKTÓBER 2024, PREŠOV)

Festival svojim formátom a charakterom predstavuje jediné podujatie svojho druhu v meste Prešov. Prináša vyváženú dramaturgiu s dôrazom na umelecký a kultúrny potenciál filmových diel zo slovenskej a európskej kinematografie, a je funkčnou alternatívou k bežnej distribúcii multiplexových kín. Cieľom festivalu je priniesť publiku kvalitné artové filmové diela a sprievodné podujatia a vyplniť chýbajúce miesto na kultúrnej mape mesta. Dlhoročnou snahou festivalu je prinášať umelecky hodnotné diela, s dôrazom na slovenskú kinematografiu a slovenských tvorcov, ako aj poskytovať priestor na prezentáciu filmovej tvorby mladých umelcov (profesionálov i amatérov) z celého Slovenska v samostatnej sekcii Pocity v kraťasoch, ktorá bude v roku 2024 opäť súťažná a víťazný film bude ocenený soškou Zrnko soli. O spustení prihlasovania krátkych filmov bude festival informovať prostredníctvom sociálnych sietí a webu.

→ **PO.CITY, Prostějovská 28, 080 01 Prešov**
tel. č.: +421 907 227 329, e-mail: festivalpocity@gmail.com
(Nina Šilanová)
www.pocityfilm.sk

Medzinárodný filmový festival ETNOFILM

(23. ROČNÍK, 12. – 15. 11. 2024, ČADCA, REGIÓN KYUSUCE)

Medzinárodné filmové bienále dokumentárneho etnologického filmu, ktorého poslaním je prezentácia a konfrontácia súčasnej celosvetovej tvorby dokumentárneho, etnografického a antropologického filmu. Medzinárodná súťaž ponúka filmy na témy z oblasti sociálnej a kultúrnej antropológie/etnológie v širokom zábere, od rozmanitých prejavov tradičnej ľudovej kultúry až po mapovanie života súčasného človeka v komplexnosti a zložitosti meniaceho sa sveta i spôsobu života až po generačnú reflexiu a prejavy na okraji spoločnosti.

→ Kysucké kultúrne stredisko v Čadci, ul. 17. novembra 1258,
022 01 Čadca
tel. č.: +421 903 130 896, e-mail: silvia.kajankova@vuczilina.sk
(PhDr. Silvia Kajanková)
www.etnofilm.sk, www.kulturnekysuce.sk

Filmový festival inakosti

(18. ROČNÍK, 20. – 26. 11. 2024, BRATISLAVA)

FFi je medzinárodný filmový festival queer filmov a podujatie pre LGBTI+ ľudí, ich rodičov, deti, priateľky a priateľov. Festival sa snaží prispieť k eliminácii homofóbnych a xenofóbnych postojov v spoločnosti a poskytnúť LGBTI+ minorite kultúrno-spoločenský rámec na sebaopoznávanie. Program festivalu tvorí Medzinárodná súťaž krátkych queer filmov a nesúťažné sekcie, v ktorých dominujú dlhometrážne filmy rôzneho druhového zariadenia, približujúce rozmanité podoby domácej i svetovej queer kinematografie (Súčasný film, Teplé Česko-Slovensko, Queer Classics, Queer Asia, FFi deťom). Súčasťou festivalu sú i rozmanité sprievodné podujatia a CineQueer – vzdelávací program pre filmové študentky a študentov.

→ Iniciatíva Inakosť, Riečna 1, 811 08 Bratislava
tel. č.: +421 911 208 452, e-mail: info@queerfilm.sk
(Lucia Szálavová)
www.ffi.sk

Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet

(25. ROČNÍK, NOVEMBER 2024, BRATISLAVA, ONLINE)

Medzinárodný filmový festival Jeden svet je vlajková loď neziskovej organizácie Človek v ohrození a zároveň najväčšie a najstaršie dokumentárne podujatie na Slovensku. Do kín aj do online prostredia na celom Slovensku každoročne prináša dlhometrážne dokumentárne filmy z celého sveta, pásma krátkometrážnych dokumentárnych filmov a súťažnú sekciu Slovensko a Česko za ľudské práva. Zámerom tejto sekcie je podporiť domácu a súčasnú dokumentárnu tvorbu, ktorá nekompromisne reflektuje zložitú súčasnosť. A tá sa neustále a rýchlo mení.

→ Človek v ohrození, n. o., Baštová 5, 811 03 Bratislava
Tel. č.: +421 907 626 627, e-mail: eva.krizkova@clovekvoohrozeni.sk
(Eva Križková, výkonná riaditeľka)
www.jedensvet.sk

MittelCinemaFest – stredoeurópsky festival talianskeho filmu

(22. ROČNÍK, NOVEMBER – DECEMBER 2024, BRATISLAVA)

MittelCinemaFest každoročne prináša do Bratislavy výber zo súčasnej talianskej kinematografie, aktuálne novinky ocenené kritikou a uvedené na najprestížnejších filmových festivaloch v Cannes, Benátkach či Karlových Varoch. Nechýbajú v ňom najnovšie snímky renomovaných a svetovo uznávaných talianskych režisérov a zároveň ponúka pohľad na režisérске debuty a nové talenty.

→ Taliansky kultúrny inštitút v Bratislave, Kapucínska 7,
811 03 Bratislava
tel. č.: +421 2 5930 7111, e-mail: iicbratislava@esteri.it
(Adriana Šulíková, Alena Štálniková)
www.iicbratislava.esteri.it

Poznámky redakcie: V prílohe informujeme len o festivaloch a prehliadkach, ktoré sa charakterizujú ako filmové.

Festivaly a prehliadky môžu svoju podobu či termín konania meniť, za zmeny redakcia nezodpovedá.

spracovala Zuzana Sotáková

O DOBRÝCH FILMOCH SA HOVORÍ AJ V RELÁCII FILMOPOLIS_FM VŽDY VO ŠTVRTOK OD 20.00

FILMY | FILMOVÁ HUDBA
ZAUJÍMAVOSTI | NOVINKY

rtv:
ROZHLAS A TELEVÍZIA
SLOVENSKA

: RÁDIO_FM

▼ film.sk je evidovaný mk si pod ev. č. ev 947/08

ISSN 1335-8286

